

T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı Programı

REFERANS NO: 10213018

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

İSTANBUL, 2018

T.C

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı Programı

REFERANS NO: 10213018

YÜKSEK LİSANS TEZİ

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

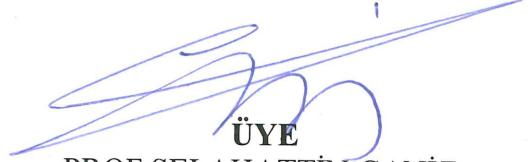
06/09/2018

Enstitümüz *Grafik Tasarımı* Anasanat dalı yüksek lisans öğrencilerinden **145110123** numaralı **Şeyda ÖZDEĞER** "*İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Sanatçı Psikolojisinin ve Karakter Özelliklerinin Grafik Tasarım Genelinde Resim ve İllüstrasyonlara Yansımaları*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun **17/08/2018** tarih ve **2018/21** sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (~~20~~) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~ayrıklığı/oybirliği~~ ile *Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
DR.ÖĞR.ÜYESİ BAHATTİN ODABAŞI

ÜYE
PROF.SELAHATTİN GANİZ

ÜYE
DR.ÖĞR.ÜYESİ DİDE AKDAĞ SATIR

ONAY

Tezimin /raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun.....yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum.

Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

...08.2018

Şeyda ÖZDEĞER

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum; **Sanatçı Psikolojisinin ve Karakter Özelliklerinin Grafik Tasarım Geneline Resim ve İllüstrasyonlara Yansıması**, başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunların atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

...08.2018

Şeyda ÖZDEĞER

ÖZET

SANATÇI PSİKOLOJİSİNİN VE KARAKTER ÖZELLİKLERİNİN GRAFİK TASARIM GENELİNDE RESİM VE İLLÜSTRASYONLARA YANSIMASI

Şeyda ÖZDEĞER

Yüksek Lisans Tezi, Grafik Tasarım Ana Sanat Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

Ağustos, 2018 – 107 Sayfa

Sanat, kişinin kendi içindeki aynasını dışa yansıtmasıdır. Sanatçılar ürettikleri eserlerle sadece kendi psikolojilerini değil, aynı zamanda yaşadıkları toplumun psikolojisini, değer yargılarını, bastırılmış duygularını, konuşmadıklarını yansıtmışlardır. Sanat eserlerinin, konusunu, oluşumunu yönlendiren, sanatçının bile görmediği, anlamlandıramadığı psikolojisidir.

Psikolojik rahatsızlıklardan yola çıkarak keşfettiğim sanatçıların eserlerinde yaptığım yolculuk, onların olduğu kadar yaşadıkları dönemin psikolojisini, sanatçının çocukluk dönemini ve bastırılmış bilinçaltını daha iyi görmemi sağlamıştır.

Günümüzde bizi çok etkileyen bir resme baktığımızda, sadece bakmışızdır. Ama daha derine baktığımızda; neden etkilendiğimiz ve sanatçısı, sanatçının resmi yaparken yaşadığı dönem, yaşadıkları, çocukluğu ve resme yansıyan psikolojisi bizimle iletişime geçer. Zihinsel süreci neyi neden yaptığımızı anlamak esrarengiz ve sürükleyici bir macera gibidir. Bu süreçte sanatçıyı anlamamızı sağlayan günümüze kalan resimleri, çizimleri, kısacası ürettikleri eserler ve yaşamları olmuştur.

Anahtar Kelimeler : Psikoloji , Sanat Psikolojisi, Sanat Terapisi, İllüstrasyon

ABSTRACT

THE REFLECTION OF THE CHARACTERISTICS OF ARTIST PSYCHOLOGY AND CHARACTER SPECIFICATIONS IN THE GRAPHIC DESIGN IN THE PICTURES AND ILLUSTRATIONS

Şeyda ÖZDEĞER

Master Thesis, Main Branch of the Art of Graphic Design

Supervisor: Yrd. Doç. Bahattin ODABAŞI

Ağustos,2018 – 107 Sayfa

Art is the reflection of one's own inner mirror. Artists do not only reflect their own psychology in their own works, but also the psychology of their community, their values, their repressed feelings and the forbidden topics in the society. Art is the invisible and not understandable psychology of the artworks which even the artist cannot see.

Nowadays when we look at a picture that affects us very much, we just look at it. But when we look deeper; we understand the reason why we are influenced of the picture and learn about the life and character of the artist.

The mental process and the understanding of the reason why we do something is a mysterious and immersive adventure. In this process, the only things which enable us to understand the artist and are existing till today are the artworks, drawings, in short the produced works of the artist and his or her biography.

Key Words : Psychology, Art Psychology, Art Therapy, Illustration

ÖNSÖZ

Psikoloji insanların dünyayı nasıl algıladıklarına, dünyaya nasıl tepkiler verdiklerine bakıyor. Sanatçı psikolojisi ve ruh hali bize yaşadığı toplum, çocukluk, din, baskılar, ... tüm bunların yansımaları gösterir. Günümüze kadar gelen sanat eserleri ise sanatçı psikolojisini, yaşadığı dönemi anlamamızı sağlar.

Araştırmam öncesi, İllüstrasyon çizimlere beni çeken her çizimde sanatçıyı anlatan farklı felsefik, ruhsal izler keşfetmemdi. Sonrasında resme bakmamızı sağlayan bu çekim gücünün sanatçı psikolojisiyle bağlantılı olduğunu keşfettim ve tezimi bu yönde ilerletmek istedim.

Bu çalışmamda bana yol gösteren, kaynak temininde, konu seçiminde yardımlarını esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Yar. Doç. Bahattin ODABAŞI hocama desteğinden ötürü teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans sürecim boyunca manevi desteğinden dolayı aileme teşekkür ederim.

İSTANBUL,2018

Şeyda ÖZDEĞER

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
RESİMLER LİSTESİ	IV

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problemin Tespiti.....	1
1.2.Çalışmanın Amacı.....	1
1.3.Araştırma Metodolojisi.....	1
1.4.Ünitelerin Planı.....	1

2.BÖLÜM

PSİKOLOJİ NEDİR ?

2.1.Giriş.....	2
2.2. Sanatçı ve Psikoloji Etkileşimi.....	3
2.3 Sanat Psikolojisi: Sanat, Sanatçı, Sanat Yapıtı ve Psikoloji	4
2.4 Dışavurumcu Sanat Terapisi.....	7
2.5 Sanatçı Psikolojisinin Sanata Etkisi.....	9

2.5.1	Francisco Goya.....	9
2.5.2	Edvard Munch.....	15
2.5.3	Vincent Van Gogh	20
2.5.4	Hieronymus Bosh.....	26
2.5.5	Salvador Dali.....	33
2.5.6	Mark Rothko.....	40

3. BÖLÜM

İLLÜSTRASYON

3.1.	İllüstrasyon Nedir?.....	49
3.2.	Grafik Tasarım Nedir?.....	51
3.3.	İllüstrasyon Türleri.....	53
3.3.1	Reklam,Grafik Tasarımları ve İllüstrasyon.....	53
3.3.2	Yayın,Grafik Tasarım ve İllüstrasyon.....	55
3.3.3	Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonlar.....	56
3.4	İllüstrasyon Çizimlere Yansıyan Sanatçı Ruh Halleri ve Hikayeleri.....	58
3.4.1	Foma Jaremtschuk.....	58
3.4.2	Grayson Perry.....	63
3.4.3	Louis Wain.....	75
3.4.4	Kim Noble.....	80
3.4.5	Gürbüz Doğan Ekşioğlu.....	93

4. BÖLÜM

SONUÇ

4.1. Özet

4.2. Çalışmanın Literatüre Katkısı

4.3. Araştırma Kısıtları

4.4. Geleceğe Yönelik Çalışma Alanları

KAYNAKÇA

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

Resim	Sayfa
Resim 2.1.1 "Akıl Hastanesinde Yatan Bir Şizofreni Hastasının Çizimi"	2
Resim2.4.1,İllüstrasyon,sanatçısıbilinmemektedir.....	7
Resim2.4.2Palyatifbakımhastası,LouiseHoyveSanatTerapistiWendyLever.....	8
Resim2.5.1.1FranciscoGoyaYağlıBoyaResimÇalışması.....	9
Resim2.5.1.2FranciscoGoya,IV.CharlesveAilesi,YağlıBoyaResim.....	10
Resim 2.5.1.3 Francisco Goya , IV. Charles ve Ailesi, Yağlı Boya Resim	10
Resim 2.5.1.4 Francisco Goya, Senora Sabasa García, Yağlı Boya Resim.....	11
Resim 2.5.1.5 Francisco Goya, Çocuklarını Yiyen Satürn, Yağlı Boya Resim	12
Resim 2.5.1.6 Francisco Goya, Mayıs Üçüncüsü.....	13
Resim 2.5.1.7 Francisco Goya, Mayıs Üçüncüsü.....	14
Resim2.5.2.1 EdvardMunchFotoğrafı.....	15
Resim 2.5.2.2 Edvard Munch, Çılgılık, Yağlı Boya Resim (1895).....	16
Resim 2.5.2.3 Edward Munch Melankoli (1895)	18
Resim 2.5.2.4 Edward Munch Fırtınalı Gecede.....	19
Resim 2.5.3.1 Vincent Van Gogh, Yağlı Boya Otoportre Resim (1889).....	20
Resim 2.5.3.2 Vincent Van Gogh , Patates Yiyenler , Yağlı Boya	21
Resim 2.5.3.3 Vincent Van Gogh, Arles' deki Yatak Odası,	22
Resim 2.5.3.4 A Pair of Shoes, Paris, 1886.....	23

Resim

Sayfa

Resim 2.5.3.5 Vincent Van Gogh, Buğday Tarlası ve Kargalar.....	24
Resim 2.5.3.6 Vincent Van Gogh, Yıldızlı Gece,.....	25
Resim2.5.4.1HieronymusBoshOtopotre.....	26
Resim 2.5.4.2 Hieronymus Bosh, Zevkler Bahçesi (1500-1505).....	27
Resim 2.5.4.3 Hieronymus Bosh, Saman Arabası ,Yağlı Boya Resim	28
Resim 2.5.4.4 Hieronymus Bosh, Saman Arabası.....	29
Resim 2.5.4.5 Hieronymus Bosh,Deliliğin Tedavisi, (1494).....	30
Resim 2.5.4.6 Hieronymus Bosh,Dünyevi Zevkler Bahçesi, (1503-1515).....	31
Resim 2.5.4.7 Hieronymus Bosh,Dünyevi Zevkler Bahçesi, (1503-1515).....	32
Resim 2.5.5.1 Salvador Dali Fotoğraf.....	33
Resim 2.5.5.2 Salvador Dali , Çocukluk Fotoğrafı.....	34
Resim 2.5.5.3 Salvador Dali, Narsisus' un Metamorfozu, (1937).....	35
Resim 2.5.5.4 Salvador Dali, Haşlanmış Fasulyeli Yumuşak Yapı, (1936).....	37
Resim 2.5.5.5 Salvador Dali, Yanan Zürafa, Yağlı Boya Resim (1937).....	38
Resim 2.5.6.1 Mark Rothko Otopotre Fotoğraf.....	40
Resim 2.5.6.2 Mark Rothko , Metro Konulu Resim, Yağlı Boya.....	41
Resim 2.5.6.3 Mark Rothko, Metro Serisi, Yağlı Boya Resim.....	41
Resim 2.5.6.4 Mark Rothko, Lilith Ayinleri, Yağlı Boya Resim.....	42
Resim 2.5.6.5 Mark Rothko, Soyut Resim, Yağlı Boya.....	43

Resim	Sayfa
Resim 2.5.6.6 Mark Rothko, Soyut Resim.....	44
Resim 2.5.6.7 Mark Rothko, Dört Mevsim Restoran(1958).....	45
Resim 2.5.6.8 Mark Rothko, Rothko Şapeli.....	46
Resim 2.5.6.9 Mark Rothko, Siyah ve Gri Dönem Resimleri.....	47
Resim 2.5.6.10 Mark Rothko, Rothko Şapeli.....	47
Resim 2.5.6.11 Mark Rothko, Rothko Şapeli.....	48
Resim 3.1.1 Örnek Çocuk Resmi.....	50
Resim 3.1.2 Lascaux ve Altamira Mağaraları.....	50
Resim 3.2.1 Grafik Tasarım Örnek Çalışma.....	51
Resim 3.3.1.1 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon.....	53
Resim 3.3.1.2 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon.....	54
Resim 3.3.1.3 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon.....	54
Resim 3.3.2.1 Örnek Yayın Grafik Tasarımları ve İllüstrasyonu, Sedat Girgin.....	55
Resim 3.3.2.2 Örnek Yayın İllüstrasyonu, illüstratör; Hakan Keleş.....	56
Resim 3.3.3.1 Örnek Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon.....	57
Resim 3.3.3.2 Örnek Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon.....	57
Resim 3.4.1.1 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	58
Resim 3.4.1.2 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	59

Resim

Sayfa

Resim 3.4.1.3 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	60
Resim 3.4.1.4 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	61
Resim 3.4.1.5 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	62
Resim 3.4.1.6 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim.....	62
Resim 3.4.2.1 Grayson Perry , Resim Sergisinden Fotoğraf.....	63
Resim 3.4.2.2 Grayson Perry , Ayısı; Alan Measles, Seramik Çalışması.....	64
Resim 3.4.2.3 Grayson Perry, <i>Walthamstow Tapestry, 2009</i>	65
Resim 3.4.2.4 Grayson Perry, <i>Walthamstow Tapestry, 2009 Detay</i>	66
Resim 3.4.2.5 Grayson Perry, Kafes de Kavga Edenlerin Secdesi (2012)	67
Resim 3.4.2.6 Grayson Perry , Kafes de Kavga Edenlerin Secdesi (2012).....	68
Resim 3.4.2.7 Grayson Perry, Gerçekler ve İnançların Haritası.....	69
Resim 3.4.2.8 Grayson Perry, Otoparkta İstirap (2012).....	70
Resim 3.4.2.9 Üst Sınıf Çıkmazda (2012).....	71
Resim 3.4.2.10 'Virgin' Anlaşmanın Müjdesi(2012).....	71
Resim 3.4.2.11 Grayson Perry, Peygamberlerimizin Portreleri (2006).....	72
Resim 3.4.2.12 Grayson Perry, Bir Politikacı İçin Baskı.....	73
Resim 3.4.2.13 Grayson Perry, 'Coming Out' (Açılma) Kostümüyle.....	74
Resim 3.4.3.1 Louis Wain, İllüstrasyon Otoportre.....	75
Resim 3.4.3.2 Louis Wain, Bekarlığa Veda Partisi.....	76
Resim 3.4.3.3 Louis Wain, Karışık Tatlılar.....	77

Resim 3.4.3.4 Louis Wain , Yağlı Boya Resim.....	78
Resim 3.4.3.5 Louis Wain, Yağlı Boya Resim.....	79
Resim 3.4.3.6 Louis Wain, Şizofrenin İlerleme AŞamaları, Yağlı Boya Resim.....	79
Resim 3.4.4.1 Kim Noble, Resim alıŐması Yaparken ekilmiş Fotoğrafı.....	80
Resim 3.4.4.2 Kim Noble, Kızıyla Resim alıŐması Yaparken ekilmiş	83
Resim 3.4.4.3 Kim Noble, İlk Kişiliği Bennie' in Yaptığı Yağlı Boya Resim.....	84
Resim 3.4.4.4 Kim Noble, Abby' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim alıŐması.....	84
Resim 3.4.4.5 Kim Noble, Daun' nin Yaptığı İllüstrasyon alıŐması.....	85
Resim 3.4.4.6 Kim Noble, Anzhen' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim alıŐması.....	86
Resim 3.4.4.7 Kim Noble, Kenny' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim alıŐması.....	87
Resim 3.4.4.8 Kim Noble, MJ' nin Yaptığı Yağlı Boya Soyut Resim alıŐması.....	87
Resim 3.4.4.9 Kim Noble, Patricia' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim alıŐması.....	88
Resim 3.4.4.10 Kim Noble, Suz' un Yaptığı İllüstrasyon alıŐması.....	89
Resim 3.4.4.11 Kim Noble, Judy' nin Yaptığı İllüstrasyon alıŐması.....	90
Resim 3.4.4.12 Kim Noble, Karen' nin Yaptığı Soyut Resim alıŐması.....	91
Resim 3.4.4.13 Kim Noble, Ria' nin Yaptığı İllüstrasyon alıŐması.....	91
Resim 3.4.4.14 Noble Karakterinin Yaptığı resim alıŐması.....	92
Resim 3.4.5.1 Gurbüz Doğan Ekşioğlu.....	93

Resim 3.4.5.2 Görünüşe Aldanma,	94
Resim 3.4.5.3 Gürbüz Doğan Ekşioğlu İllüstrasyon Grafik Tasarım.....	94
Resim 3.4.5.4 Gürbüz Doğan Ekşioğlu İllüstrasyon Grafik Tasarım.....	95
Resim 3.4.5.5 Gürbüz Doğan Ekşioğlu İllüstrasyon Grafik Tasarım.....	95

1.BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1 Problemin Tespiti

Sanatçı psikolojisinin ve karakter özelliklerinin, illüstrasyon resimleri ve grafik tasarım çalışmalarını etkilemesi.

1.2 Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada; bir bilim dalı olan psikolojinin sanatçıyı, yaşadığı dönemi ve üretilen resimleri, illüstrasyonları, grafik çalışmalarını anlamada nasıl katkı sağladığının anlaşılması amaçlanmıştır.

1.3 Araştırmanın Metodolojisi

Psikolojinin insan davranışları ve sanatçı resimleri üzerindeki etkisinin analiz edilerek resim ve illüstrasyon çizimleri üzerindeki bu psikolojik yansımaların incelenmesi şeklinde düzenlenmiştir.

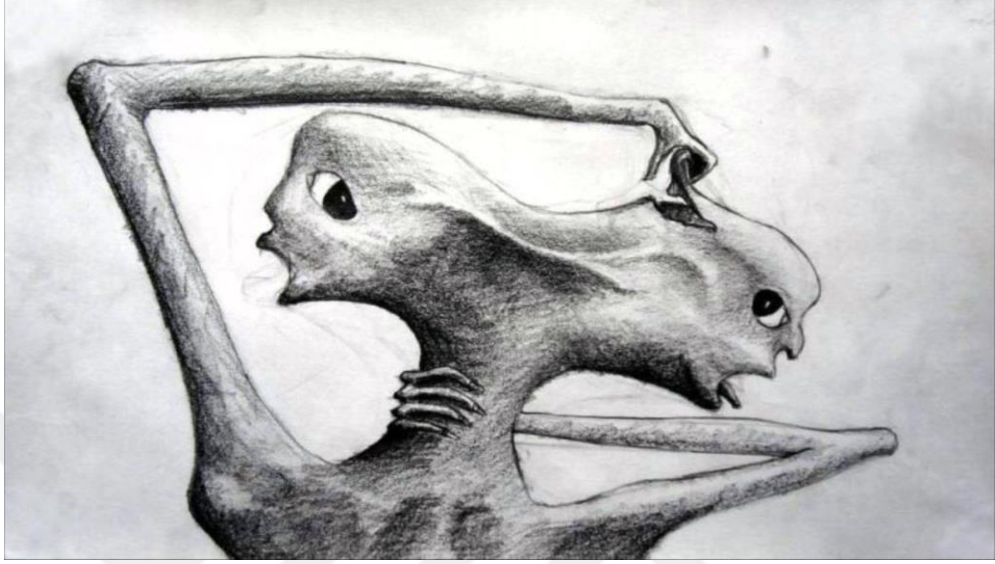
1.4 Ünitelerin Planı

Tezimde yer alan ünite planı; Psikolojinin anlamı ve davranışlara olan etkisi incelenerek, İllüstrasyon bölümü oluşturularak alt başlıklarda İllüstrasyon Nedir? , İllüstrasyonun Başlangıcı, Grafik tasarımı ve İllüstrasyonun Çeşitleri ,İllüstrasyon Çizimleri ve İllüstrasyonu Anlama, İllüstrasyon Çizimlerine Yansıyan Sanatçı Ruh Halleri ve Hikayeleri bölümlerine yer verilmiştir. Oluşturulan alt başlıklarda sanatçı psikolojisinin resimleri ve illüstrasyon çizimleri nasıl etkilendiğine örneklerle değinilmiştir.

2.BÖLÜM

PSİKOLOJİ NEDİR?

2.1. Giriş

Kaynak: <https://onedio.com/haber/sizofreni-temasini-isleyen-sanatci-ve-eserleri-431764>

Resim 2.1.1 "Akıl Hastanesinde Yatan Bir Şizofreni Hastasının Çizimi"

Psikoloji kelimesinin varlığı Aristo ile birlikte Yunanistan'da ortaya çıkmıştır. Psiko ve loji kelimelerinin birleşiminden meydana gelmektedir. Psiko, zihin; loji ise bilim anlamına gelmektedir. Böylelikle 'zihin bilimi' kavramı ortaya çıkmaktadır. Psikolojinin ilk tanımı sadece insan davranışlarının incelenmesi yönündeydi fakat gün geçtikçe artık düşünceler, hareketler, tavırlar, duygular da psikolojinin içine girmeye başladı. Genel olarak bir tanım yaparsak psikoloji, davranışların ve zihinsel süreçlerin sistematik ve bilimsel olarak incelenmesidir. Çünkü yaptığımız her şeyin mutlaka bir nedeni vardır ya da yaptıklarımız, bir şeylerin sonucudur. İnsanlar bu nedenleri ya da sonuçları merak ederler, birbirlerini anlamaya ve hayatındakileri anlamlandırmaya çalışırlar, çünkü sorgulamak en temel özelliklerimizdendir. Sorguladığımız gibi sorularımıza cevap aramak ve bulmak da bizim önemli işlerimizden biridir. Davranış, bireyin hal ve hareketlerini, yaptığı bütün faaliyetleri temsil eder. Duyguları, düşünceleri, el-kol hareketleri kişinin kendisi hakkında bizlere

birçok bilgi verebilir. Mutlu, üzgün, heyecanlı ya da şaşkın olduğunu; ağlamasından, gülmesinden ya da ellerinin titremesi gibi davranışlarından anlayabiliriz. Zihin, ise davranışın aksine soyut yani gözlemlenemez bir kavramdır. Zihnimizden söz edebilmemiz için dayandığı iki temel şeyin bizde bulunması gerekmektedir. Biri bilinçli olmak, diğeri ise insanların davranışlarını gözlemleyerek yorumlayabilmektir. Bu ikisi mevcutsa zihinden söz edilebilir. Psikolojinin inceleme birimi bireydir. Fakat bir temel olarak psikoloji, somut bireyleri değil soyut ve genel davranış kanunlarını tasvir eder. Somut canlı organizmalar olarak bireyler psikolojiye somut davranışlar sunar. Psikoloji, somut davranış malzemelerinden soyutlamalar ve kavramlaştırmalar yapar. Bireylerin davranışları birbirinden farklılık gösterir.

2.2 Sanatçı ve Psikoloji Etkileşimi

Milletlerin kültür ve medeniyet göstergelerinden biri olan sanat, aynı zamanda toplumların geçmişleri, tarihi birikimleri hakkında da bilgiler sunmaktadır. İlk insandan günümüze kadar gelen uygarlıkları sahip oldukları eserlerinden tanımak mümkündür. Bu nedenle tarihte görülen her medeniyet, varlığını, gücünü, değer ve inançlarını gösteren sanat eserleri ortaya koymuştur. Buradan hareketle sanat tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu söylenebilir. Sanat, insan tarafından ve insanlık için var edilir. Konusu da dolaylı ve dolaysız olarak insandır. Yaşadığı toplumun ve medeniyetin bir üyesi olan insan yaşantısı içerisinde sanat eseri ile tanınır. Sanat eseri ile etkileşimi neticesinde birey, sanat eseri ile estetik bir ilgi kurar ve bu ilgi zaman içinde gelişerek olgunlaşır. Bireyin psikolojik dünyası artık onunla meşguldür, sanat eserine yüklediği yeni anlamlarla bir takım yorumlara ulaşabilir. İnsan, kendisinin dışındaki nesnelere kavradığı gibi kendi varlığını ve psikolojik yapısını da iç gözlem yoluyla kavrayıp bir bilinçlenme süreci yayabilir. İnsanın kendisini bilme serüveninde estetik etkilenme ve sanat/sanat eserinin etkilerine rastlanabilmektedir. Çünkü resim, mimarlık, heykel, edebiyat, müzik vb. gibi bütün sanatlar insan bilinci içerisinde yer alan işitme ve görme duyularıyla ilgilidir. Bilme, bilinç, kavrayış süreçlerine duyular eklenmeden sanatsal veya psikolojik yaşantıları anlamlandırmak zordur. Bilme,

bilinç, kavrayış, duylardan söz ettiğimizde aynı zamanda insanın davranışlarına da atıf yapmış oluruz. Sanatın, estetik davranışların bir sonucu olması gibi psikoloji de insan davranışlarının inceleme alanını oluşturur. Dolayısıyla, sanat ve sanat eserinin, estetik davranışının doğrudan veya dolaylı olarak psikolojinin inceleme sahasına girdiğini belirtebiliriz. İnsanın karmaşık psikolojik yapısı içerisinde, güzel ve güzelin oluşturduğu zevk, haz kadar sanatçı, izleyici ve sanat eserinin psikolojik yansıması ve analizinin de önemli bir yer işgal ettiğini ifade etmemiz gerekiyor. Başka bir deyişle insan ve oluşturduğu sanat yapısının doğru anlaşılabilmesinin yollarından birini sanat psikolojisi oluşturmaktadır.

2.3 Sanat Psikolojisi: Sanat, Sanatçı, Sanat Yapıtı ve Psikoloji

Sanat psikolojisi; herhangi bir sanat olgusunun oluşturduğu tutum ve davranışları, sanattaki psikolojik sorunları inceleyen bilim dalı olarak tarif edilmektedir. Sanatın süreç ve olgu olarak, bazı nesnelere bireyde var olan duygu ve heyecan durumlarına bir uyarlamadan başka bir şey olmadığını belirtmektedir. Eğer algılarımız vasıtasıyla içselleştirdiğimiz bir anlatı, duyu ve heyecanlarımızla uyum içindeyse o bir sanattır ve hissedilen şeyin adı da estetik hazdır. Çünkü güzel olan ile insan arasında bir ilgi vardır. Güzel olan, insanda hoşlanma ve haz duyma hislerini oluşturur. Yine sanat denildiğinde, sanat yapıtının izlenilmesi ile oluşturulması arasındaki ilişkilerin ve bunun yanı sıra bu süreçteki bilinçaltı olayların ve bilinçli eylemlerin araştırılması anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sanat psikolojisinin çıkış noktası içe bakıştır ve yaşantılara dayanmaktadır. Sanat psikolojisi açısından sanatın bir diğer işlevi ise; gündelik yaşamın sorunlarından, bizi kuşatan bayağılıktan özgürleştirerek yaşadığımız hayata bir anlam verebilmemizi kolaylaştırmaktadır. İnsan yapısı gereği tekdüzelikten, sıradanlıktan kaçarak yeni şeyler oluşturmaya, kendi arayışına bir yanıt olsun diye eserinde kendini dışa vurarak benliğini ortaya koymaya çalışır. Bu sebeptendir ki bir eser ortaya koyan sanatçılar zaman içerisinde var olagelmiş, benliklerinin derinliklerinde kendilerinin de farkında olmadıkları en gizli yönlerine, bilinçaltılarına karşılık vermişlerdir. İlgilerimizin altında yatan güdü ve dürtülerin yer aldığı bilinç, bilinçaltı ve bilinçdışı

yaşantılarımızda sanatın bu etkisini görmek mümkündür. Bizim sanata ilgi duymamızın nedenlerinden biri de bir anlamda yokluğunu hissettiğimiz bu şeyleri tamamlamak, bir zorluğu gidermek ve nihayet bir doyum sağlamak içindir. Öyle ki, insanın sonu gelmeyen istekleriyle sınırlı olanakları arasındaki çelişkide sanatın izlerini görebiliriz. Sanat, her ne kadar psikoloji gibi bütünüyle bir anlama ve açıklama alanı olmasa da bir yönüyle bunu sağladığı da inkâr edilemez görünmektedir. Öyle ki, sanat eseri bizde bir şeylerin hissedilmesine, duyu, sezi ve kavrayışla bir tecrübenin oluşmasına yol açabilmektedir. Sanatçı, bir sanat eserini ortaya koyarken, ağırlıklı olarak ruhsal bir boyut kazandırmaktadır. Dolayısıyla sanatkar için sanat, benlik duygusunun ayaklanması, yaratma ihtirasına dönüşme tehlikesini de barındırabilir. Sanatçının bu özellikleri ile diğer insanlardan ayrılmasında sahip olduğu yaratıcılık; kendiliğindenlik ve sınırlamalar arasında yaşadığı gerilimin katkısından da kaynaklanabilmektedir. Sanat yapıtının içerdiği psikolojik veriler, örneğin Van Gogh'ta sarı renginin muhteşem sunumu veya Rodin' in eserlerindeki karamsarlık sanatçı kadar izleyicinin ruh halini etkileyebilecek niteliktedir. Sanat, sanat yapıtı sanatçının ruh hali ile ilgili bilgi vermekle kalmayıp aynı zamanda arınma, boşalma anlamlarına gelen katarsis'e de yol açabilmektedir. İlk kez Aristoteles tarafından Yunan tragedya sanatında; korku ve acıma duygularının, ruhu tutkularından arındırması olarak tanımlanan kathartik etki trajik bir olay, olgu sonrasındaki duygusal boşalmayı ifade ederken klasik psikanalizde ise baskı altına alınmış rahatsız edici yaşantıların bilinç yüzeyine çıkarılıp çözümlenmesi şeklinde kullanılmıştır. Psikanalizin kurucusu Freud, sanatçının yaratma isteğini nevrotik bir arzu, gündüz düşlerini ve nesnelere değiştirmeyi içeren çocuksu bir oyun olarak değerlendirir. Gündüz düşleri, fanteziler ise sağlıklı bir insanın edimleri değil kısmen nevrotik bireylerin başvurdukları rahatlama yolları, savunma mekanizmalarıdır. Psikanalizde diğer tüm ruhsal süreçler gibi sanat ve sanat yapıtının izlenmesi, yorumlanması süreci yine çocukluk yılları yaşantılarına ve saplanma mekanizmasına dayandırılır ki bu hem sanatı hem de sanatçıyı oldukça kısıtlayıcı, doğru anlaşılmasını engelleyen indirgemeci bir bakışı oluşturur. Oysa sanat eserinin aynı zamanda sanatçının içinde bulunduğu hali hazırdaki ruh hali ile bağlantılı olduğu göz ardı edildiğinde, onun psikolojisi ve yapıtının hangi şartlarda ortaya çıkarılmış olduğu kaçırılmış olacaktır.

Freud, sanatçı analizini Leonardo Da Vinci üzerinden ele almış, Vinci'nin birçok resim eskizini yarım bırakmasını sebatsızlık olarak, kadınlarla pek ilgili olmayışını ise eşcinsel eğilimlerle açıklama yoluna gitmiştir. Oysa Vinci'de sebatsızlık gibi görünen eseri eksik bırakma onun, Tanrı karşısında eksikliği, yetersizliğinin farkında olma şeklinde de değerlendirilebilir. Aynı şekilde Vinci'nin kadınlarla pek ilgili olamaması, yalnızlığı tercih etmesi azizane bir yaşantı olarak da okunabilir. Sanat psikolojisinde Freud gibi pek çok sanat düşünürün regresif (gerileme) bir hareket olarak çocukluk yaşantılarına yaygın olarak değindiklerini görürüz. Genel olarak sanatçıların uçlarda gezinmeleri ve depresif ruh hallerinin olmasını bu temel çatışmaya bağlayabiliriz. Sanatçının gördüğü, algıladığı, bilmek istediği şey, bir şekliyle oyunda olup bitenin onun zihninde nasıl canlandığıdır. Sanatçı, oyunun içinde olduğu bilinciyle oyunu algılamaya giriştiğinde algı dünyası da buna göre şekillenip eseri bu doğrultuda oluşacaktır.

Öte yandan sanatsal üretkenlikle ruhsal hastalıklar arasında bir ilişkinin olduğu da söylenmektedir. Özellikle Bipolar bozukluğun manik dönemlerinde hastalarda sanatsal duyarlılığın artmasıyla birlikte bu dönemde üretilen sanatsal eserlerin sayısının arttığı belirtilmektedir. Örneğin, Robert Schumann'ın neredeyse eserlerinin büyük çoğunluğunu manik dönemlerinde ürettiği aktarılmaktadır. Van Gogh'ta görüldüğü gibi bu dönemlerde genellikle canlı ve parlak renkler kullanılır. Buna karşın depresif dönemlerde sanatsal üretkenlik azalmakla birlikte ortaya konan eserlerde insan figüründen ziyade depresif çevrenin yansıtıldığı gözlenmektedir. Örneğin Vincent Van Gogh'un özellikle bir maddeye bağlı bir psikoz hastası olduğu, Salvador Dali'nin narsist kişilik gösterdiği, Cesare Pavese, Virginia Woolf gibi birçok sanatçıda da duygu durumu bozukluğu sergilediği bilgileri ile karşılaşırız. Yine de bu örneklerin bütün sanatçılar için geçerli olmayacağını, sağlıklı ruh haline sahip sanatçıların da bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Örneğin Beethoven, sanatının kendisini intihar etmekten alıkoyduğunu belirtmiştir.

2.4 Dışavurumcu Sanat Terapisi

Kaynak: <https://medium.com/@saniyabedi05/my-experience-with-art-therapy-2124afc9f2f7>

Resim 2.4.1 İllüstrasyon, sanatçısı bilinmemektedir.

Yaklaşık 12.000 yıl önce yaşayan mağara devri insanların, duvar resimlerini ne amaçla yaptıklarını halen bilmiyoruz. Belki kutsallık, belki sanat, belki iyileşme ya da geriye bir şey bırakma arzusu ile mağaralara resim yapmaktan kendini alamayan atalarımızla aramızdaki ortak yan hepimizin özündeki yaratıcılıktır. Yaratıcılık insanlık tarihine kimi zaman kutsal sanatlarla, kimi zaman ise ritüeller yoluyla damgasını vurmuştur. Ancak birçoğumuz, uygarlığın yanlı ve ilerlemeci yaşam modelinin bedelini, yaratıcı ruhumuzun her gün biraz daha uzaklaşmasıyla ödemekteyiz. Belki de yaratıcılığımızın önündeki engeller, hissettiğimiz boşluk ve anlamsızlığın günden güne büyümesine sebep olmaktadır.

Dışavurumcu Sanat Terapisi, kişinin psikolojik sorunları ile başa çıkmasına yardım eden, özünü, kim olduğunu anlamasına yardımcı olan bir kişisel gelişim metodu ve psikoterapi tekniğidir. Kısacası sanat terapisi, kişinin kendi içindeki duyguları sanat yoluyla dışa vurma yöntemidir. Bu terapi yönteminde boyalar, kurdeleler, renkli kağıtlar gibi elle tutulur malzemeler kullanılır ve resim, heykel, drama, dans, müzik, hikayeler gibi sanatın değişik dallarından faydalanılır.

Türkiye`de de özellikle 1999 depremi sonrasında travma terapisi eğitimi için gelen uzmanlar tarafından tanıtılan ve giderek yaygınlaşan dışavurumcu sanat terapisi, terapistlerin sıklıkla başvurduğu bir yöntemdir. Sanat terapisinin diğer yöntemlere göre en güçlü yanı; en acı verici konuları bile yumuşakça, kişiyi rahatsız etmeden ele almasıdır. Ortaya çıkarılan ürün ve terapinin bir sanatla birleşiyor olması terapiye devamda ve alınan verimde artış olmasını sağlamaktadır. Kişi kendini sözcüklerle ifade etmekte zorlanıyorsa ve terapiye ihtiyacı varsa sanat terapisi tercih edilen durumdadır. Özellikle ergenler ve çocuklar ile çalışırken resim gibi bir araç onların kendini ifade etmesinde daha etkili olmaktadır. Sanat terapisi seansları bire bir ya da grupla birlikte gerçekleştirilebilir. Terapide önemli olan bireyin motivasyonu ve özgür olabilmesidir. Özgür olan birey kendini rahatça sanatla birlikte ifade edebilir. Terapisti tarafından motive edilen birey dışavurumu özgürce devam ettirebilir. Eski insanlar hayatlarını ve yaşadıklarını duvarlara resmetmişlerdir. Psikologlar o resimleri incelediklerinde insanların içindeki duygu ve düşünceleri nasıl dışa vurduklarını görmüş ve buradan yola çıkarak psikoterapi ile birleştirerek Sanat terapisini oluşturmuşlardır

Kaynak: <https://www.standard.net.au/story/3928602/palliative-care-brings-positive-art-therapy/>

Resim 2.4.2 Palyatif bakım hastası Louise Hoy ve sanat terapisti Wendy Lever

2.5 Sanatçı Psikolojisinin Sanata Etkisi

2.5.1 Francisco Goya (1746 – 1828)

Kaynak: <http://www.franciscogoya.com/>

Resim 2.5.1.1 Francisco Goya Yağlı Boya Resim Çalışması

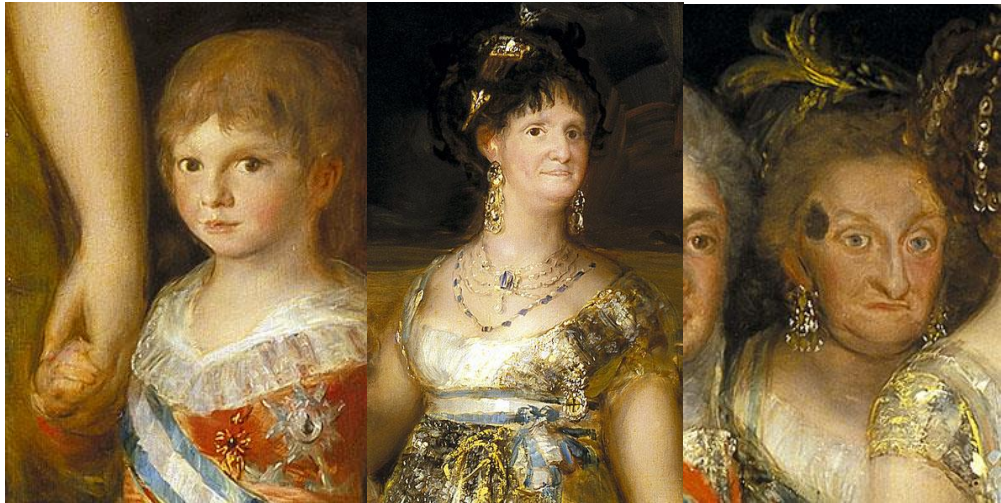
Francisco Goya, yaşadığı dönemin hastalıklı ruh halini, yozlaşmış toplumun çılgınlığını, dinin baskısını, saf kötülüğü, eğitimsizliği, resimleri ile gözler önüne seren dünyaca ünlü İspanyol bir ressamdır. Goya'nın resimlerinde şizofrenin, ölümün ve korkunun etkileri vardır. Goya'nın resimlerine bakan birçok insanı delirttiği de söylenir. Eşek başlı insanlar, evlatlarını yiyen anneler, kardeşlerinin kol ve bacaklarını satan ağabeyler...

Kaynak:<http://www.rtve.es/alacarta/videos/mirar-un-cuadro/mirar-cuadro-familia-carlos-iv-goya/1879538/>

Resim 2.5.1.2 Francisco Goya, IV. Charles ve Ailesi, Yağlı Boya Resim(1800-1801)

Gördüğünüz tabloda İspanya kralı IV. Charles ve ailesi resmedilmiştir. Uzaktan baktığınızda pek bir şey fark edemeyebilirsiniz. Ama yaklaştıkça delilik, şizofreni ve güvensizlik kendini gösterir.

Kaynak:<https://letsexploreart.wordpress.com/2014/05/08/candid-goyas-family-of-charles-iv/>

Resim2.5.1.3 Francisco Goya ,IV.Charles ve Ailesi, Yağlı Boya Resim (1800-1801)

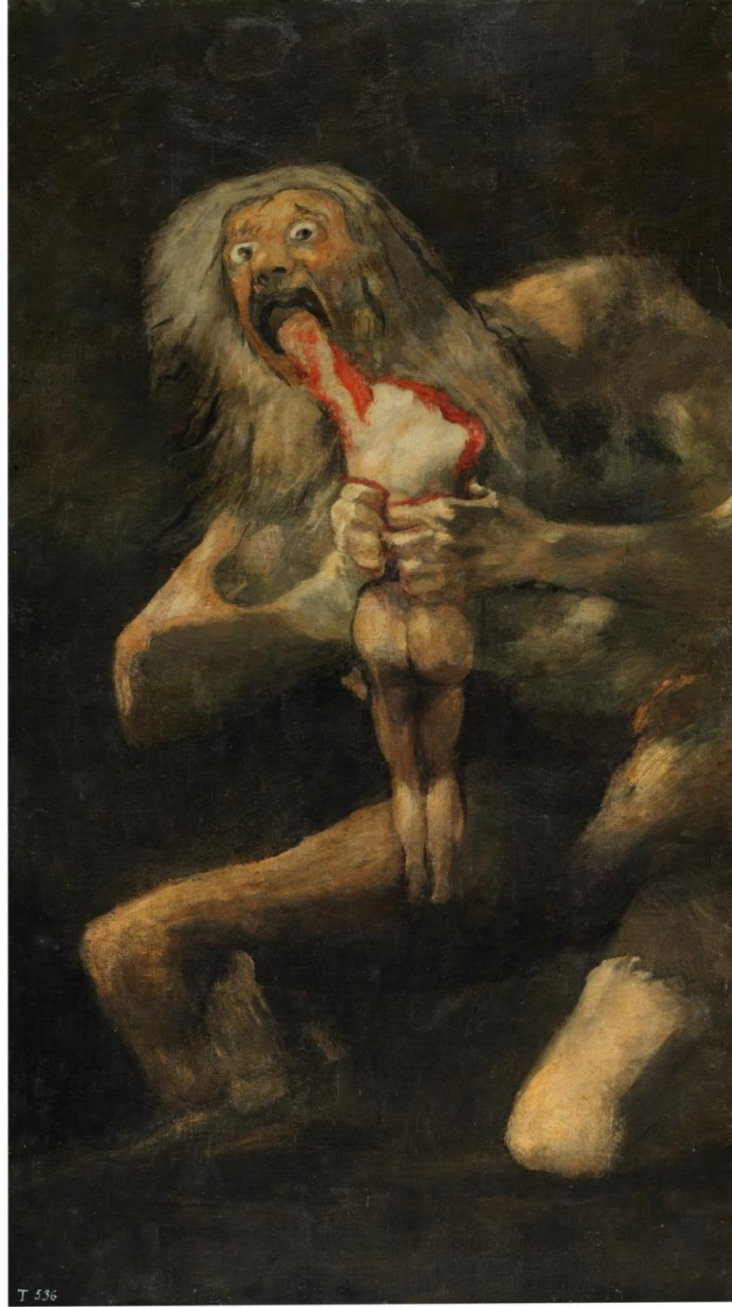
Goya, aslında gizemli bir esrarın taşıyıcısıdır. Resmini çizdiği bütün insanlar öldürüldü, idam edildi, ya da delirdi.

Kaynak: http://www.commons.wikimedia.org/wiki/File:Francisca_Sabasa_y_Garc%C3%ADa_by_Goya.jpg

Resim 2.5.1.4 Francisco Goya, Senora Sabasa García, Yağlı Boya Resim (1806-1811)

Örneğin resimdeki bu güzel kadın Yahudi olduğu gerekçesiyle kilise tarafından yıllarca zindanlarda çürüdü, hapisten çıktığında tüm ailesi kilise tarafından öldürülmüştü ve kendisi de akıl sağlığını kaybetti.

Kaynak:<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/saturn/18110a75-b0e7-430c-bc73-2a4d55893bd6>

Resim 2.5.1.5 Francisco Goya, Çocuklarını Yiyen Satürn, Yağlı Boya Resim(1819-23)

‘Çocuklarını Yiyen Satürn’ resmi Goya’nın o dönem düşündüğü şeylerin bir yansıması olarak da biliniyor. İktidar ve iktidarın kendi çocuklarına kendini iktidara getirenlere nasıl davrandığının bir yansıması, yani iktidarda kalmak için.

Resimde yer alan hikaye de Satürn'e oğullarından birinin tahta geçeceği kehaneti gelmiştir. Satürn zaman tanrısıdır ve bunu engellemek için çocukları doğunca onları yemektedir. Ancak içlerinden biri, Jüpiter kaçar ve Satürn'ün tahtına oturur. Yani Satürn ona yazılan kaderden kaçamaz.

Goya, İspanyol monarşisinin ülkeyi yıktığını görmüştü. O zaman Napolyon ordusunun ve monarşinin yeniden getirilmesinin ülkeyi yıktığını da gördü. Zamanın döngüsel oluşu, çocuklarına sırt çevirme, düşman olma fikri, bütün bunlar bu tabloda alegorik olarak anlatılmıştır. İşte bu resim Goya' nın tank olduklarının sonucudur. O gördüğü dünyayı yansıtıyor, insanlıktan anladığı ve insanlığın yapabileceği şeyleri, toplumun psikolojik yansımaları resimlerine aktarıyor.

Kaynak:<https://www.khanacademy.org/humanities/becomingmodern/romanticism/romanticism-in-spain/a/goya-third-of-may-1808>

Resim 2.5.1.6 Francisco Goya, Mayıs Üçüncüsü, 1808'de Principe Pio Dağında Kurşuna Dizilenler.

Bir manga Fransız askeri tarafından üzerlerine silah doğrultulmuş köylüler. Bir tepenin önündeler. Yerde, kanlar içinde, sanki biraz evvel vurulmuş birkaç zavallı. Arka plandaysa köyün evleri ve kilisesinin bir silueti. Karanlıklar içinde. Sakin ama heybetli.

Hedefteki köylülerin bir kısmı korkudan ne yapacaklarını bilemez hâldeler. Bir kısmı elleriyle yüzlerini kapatmış, bir kısmı belli ki son dualarını ediyorlar. Köylülerin üzerine nişan almış Fransız askerleri, ateş etmek üzere bekliyorlar. Hedefe kilitlendikleri için de gergin ve sinirliler. Hiçbirinin yüzü görülüyor. Biz onları yandan ve daha çok, arkalarından görüyoruz. Acımasızlığı simgeliyorlar. Yabancılığı. Vahşet ve dehşeti.

Kaynak:<https://www.khanacademy.org/humanities/becomingmodern/romanticism/romanticism-in-spain/a/goya-third-of-may-1808>

Resim 2.5.1.7 Francisco Goya, 3 Mayıs 1808'de Principe Pio Dağında Kurşuna Dizilenler.

1808

Açıkça fakir bir işçi olan resmin ana figürü çarmıha gerilmiş Mesih'in yerini alır; Kendisini ulusunun iyiliği için feda ediyor. Onunla ateş eden birlik arasında oturan fener, resimdeki tek ışık kaynağıdır ve bedenini göz kamaştırıcı bir şekilde aydınlatır, onu ruhsal ışık olarak algılanabilecek bir şeyle yıkanır. Dehşete kapılmış

bir öfke duygusunu gösteren ifadeli ifadesi, Mesih'in haç üzerindeki dualarını yankılanıyor, “Babaları bağışla, yaptıklarını bilmiyorlar.” Kurbanın sağ elinin yakından incelemesi aynı zamanda damgalanmayı da gösteriyor. Çarmıha Gerilme sırasında Mesih'in vücudunda yapılan işaretler. Adamın pozu sadece onu Mesih'le özdeşleştirmekle kalmaz, aynı zamanda insanlığının bir iddiası olarak da hareket eder. Fransız askerleri, aksine, mekanik veya böcek gibi olurlar. İnsan duygularını hissetmekten aciz, tek bacaklı bir yaratıkla birleşiyorlar. Hiçbir şey bu adamı öldürmekten alıkoyamaz.

Goya, ışığın açısını ayarlarken çok farklı bir yöntem kullanmış. Işığın ana figürün yüzünü aşağıdan yukarıya aydınlatmasını istemiş. İsa'yı temsil eden köylünün. Ressamlar bu açığı daha çok korku ve dehşet duygusunu ifade etmek için tercih ederler. Lâkin unutmamalı ki nerede korku ve dehşet varsa, orada *yücelik* de vardır. Bir tür yüceltme, tıpkı goyanın resimlerinde olduğu gibi.

2.5.2 Edvard Munch (1863 – 1944)

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/470274386083793178/>

Resim 2.5.2.1 Edvard Munch Fotoğrafi

Norveçli ekspresyonist ressam Edvard Munch 1863'de Løten' de doğdu. Tüm büyük sanatçılar gibi Edvard Munch' un çocukluğu da trajikti. Annesi beş

yaşındayken öldü. Babası ve erkek kardeşi akıl hastası oldu. Kendi deyimiyle; *‘Hastalık, delilik ve ölüm beşiğinde bana bakan ve tüm hayatım boyunca bana eşlik eden siyah meleklerdi.’*

Çocuk yaşlarda resim yapmaya yatkın olduğu anlaşılan Munch, resim eğitimi görmedi. Ünlü resmi olan ‘ Çığlık ‘ (1893), modern insanın ruhsal acılarının simgesi haline geldi.

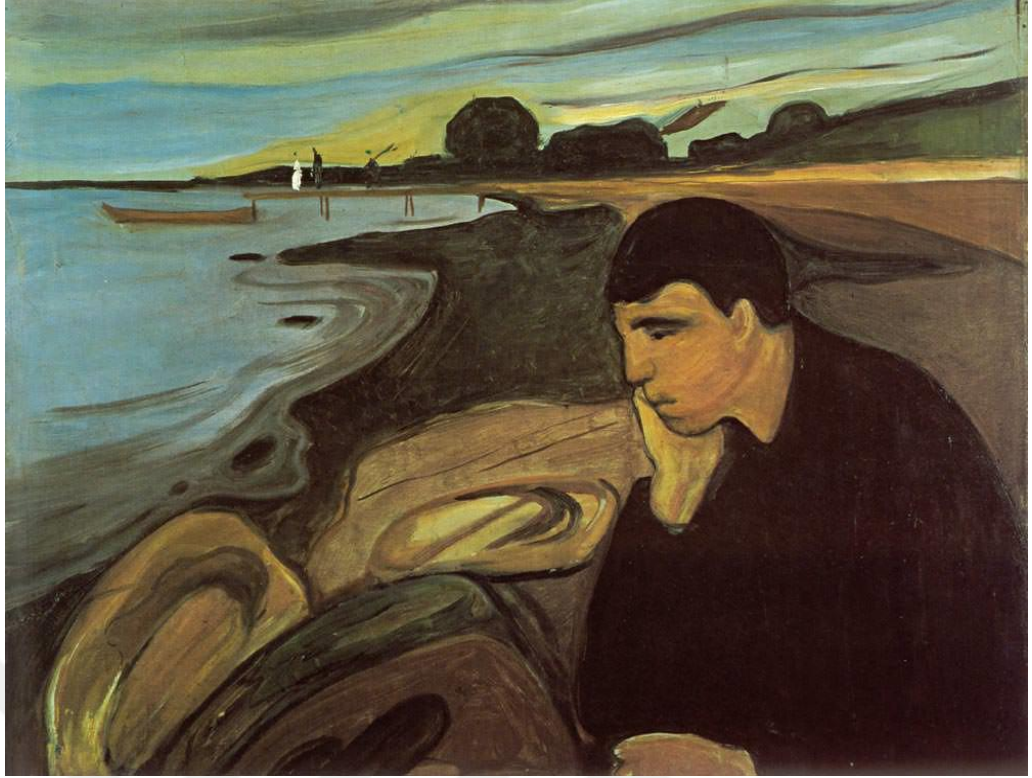
Kaynak:https://www.turkebilgi.com/modern_sanat

Resim 2.5.2.2 Edvard Munch, Çığlık, Yağlı Boya Resim (1895)

‘ Bir yolda yürüyordum iki dostumla, güneş batıyordu , aniden kan kırmızısına döndü gökyüzü, durakladım bitkin hissederek ve dayandım yanı başımdaki korkuluğa, kan ve ateşten diller vardı şehrin ve mavi-siyah fiyordun üzerinde, dostlarım devam etti, ama ben orada kaldım endişe ile titreyerek ve doğadan sonsuz bir çığlığın geçtiğini hissettim.’

Bu satırlar bize Munch’ un eserini tasarlarken temel aldığı anıyı ve o andaki ruh halini açıklar niteliktedir. Tablo aslında intihar düşüncesinin dışavurumunu da içeriyor. Çığlık, tablosunda ilk bakışta öndeki tedirgin karakter bizi rahatsız edecektir. Yüzündeki korku, endişe, şaşkınlık ve delirme arası ifade bir şeylerin yolunda gitmediğine dair bir his uyandırır. Son derece sade görünmesine rağmen, Edvard Munch’un çığlık adlı eseri o anda içinde bulunan ruh halini tüm çarpıcılığıyla sunar. Bu resme bakan hiç kimse ana karakterin mutlu ve neşeli olduğunu söyleyemez. Ressamın bu kadar az ayrıntı ile, karakterdeki bu endişeli, korkmuş ifadeyi bu kadar çarpıcı bir biçimde yansıtabilmiş olması şaşırtıcıdır. Bir bakıma Çığlık, tablosunun kahramanı, ressamın kendi portresi olabilir. Munch 13 yaşındayken ablasını kaybetmişti. Bu resmin oluşmasın da etkili olan bir diğer kaynakta müzede sergilenen Perulu bir mumya olabileceği düşünülmektedir.

Hepimiz çığlık atıyoruz. Çığlık sadece ekspresyonistleri etkilemedi. Francis Bacon’un, Uluyan Papalar gibi resimlerinde de izleri görülür. Andy Warhol ise 1984’de Çığlık tablosunu göz alıcı renklere seri halinde yeniden basmıştır. Munch daha sonra başka sanatçılara da esin kaynağı olmaya devam etti. Bugün bu eser onu yaratan ressamdan daha ünlüdür. ‘ Çığlık ‘ resmi tarihte bir değişim anını özetleyen imgelerden biridir. Artık ne tanrı, ne gelenek görenek, ne de alışkanlıklar vardır; anlamadığı bir evrenle karşı karşıya olan ve onunla ancak panik duygusu ile ilişki kurabilen zavallı insanın kendisi vardır.

Kaynak:<https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-m/munch-edward/edward-munch-melankoli-11541/>

Resim 2.5.2.3 Edward Munch Melankoli (1895)

Munch' un çalışmaları o dönemdeki birçok sanatçının çalışmalarında olduğu gibi yalnızlık, bireysellik ve kültürel çöküş temalarını ele alıyor. Munch, sıradan bir akşamüstü bir anda varoluşsal bir krize girdiğini adeta panik atak geçirdiğini söyleyebiliriz buradan hareketle. Panik atak vakalarında sık görüldüğü üzere bu durum içsel bir meseleydi, zira arkadaşları Munch' un içinde bulunduğu psikolojik durumu fark etmeden yürümeye devam etmişlerdi.

Kaynak:<https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-m/munch-edward/edward-munch-firtinali-gecede-11540/>

Resim2.5.2.4. Edward Munch Fırtınalı Gecede

Van Gogh'un yıldızlı gece resminde olduğu gibi bu resimde de kıvrımlı çizgiler dayanılmaz hale gelen duyguları ifade etmektedir. Munch konuşamayacak kadar yorgun olduğunu ifade etse de resim aynı zamanda o anki bayılma ve çaresizlik hissini de şahane şekilde tasvir etmektedir.

Resimdeki çılgınlığın sebebi sanat tarihçilerinin ileri sürdüğü gibi köprünün yakınında kesilirken çılgılık atan hayvanlar mı? Yoksa tıpkı Vincent Van Gogh gibi tüm hayatı ölümlerle, psikolojik sorunlarla geçen Edvard Munch' un kendisi mi? Munch' un zihinsel engelli kız kardeşi bu resmin yapıldığı tarihte akıl hastanesine kaldırılmıştı. Üstelik bu akıl hastanesi de resimde tasvir edilen rıhtıma oldukça yakın bir noktadaydı. Yani belki de Munch kız kardeşinin akıl hastanesindeki çılgınlıklarını duymuş ya da duyar gibi olmuştu.

Ancak her halükarda Munch'ın, Çılgılık resminin modern çağda bireylerin ve hayvanların duyduğu fiziksel ve psikolojik acıyı çağrıştırdığı yadsınamaz bir gerçektir. Edvard Munch tarafından yazılan not:

'Hastalık, çılgınlık ve ölüm, beşiğimin üzerinde durup bütün hayatım boyunca bana eşlik eden kara meleklerdir.

Hastalık, delilik ve ölüm, beşiğimi koruyan ve hayatım boyunca bana eşlik eden kara melekler.'

2.5.3 Vincent Van Gogh (1853 – 1890)

Kaynak: <https://www.muyinteresante.es/cultura/arte-cultura/fotos/autorretratos-famosos/autorretratos-famosos-van-gogh-oreja>

Resim 2.5.3.1 Vincent Van Gogh, Yağlı Boya Otoportre Resim (1889)

Vincent Van Gogh 1853'te Hollanda'da dünyaya geldi. Dört yıl sonra da kardeşi Theo doğdu. Din görevlisi bir babanın oğludur. Vincent, babası gibi bir din adamı olmak istedi ve Sibiryaya gitti, fakat oradaki aç ve sefil halkın acıları onu derinden etkiledi. Vincent, o insanlara elinden gelen her şeyi yapmak istiyordu, kendi kurtuluşunu da tanrıda aramaktaydı. Tanrıya kızan

Vincent rahiplik mesleğini bırakır ve acılarını hafifleten sanata yönelir. İlk zamanlar gördüğü tanık olduğu etkilendiği acı çeken aç, sefil insanları konu edinir. Kardeşi Teonun gönderdiği parayla geçinen Vincent resim satabilmek için kardeşinin yönlendirmesiyle renkli resimler yapmaya yönelir. Yaşadığı dönemde İzlenimciliğin renkli tablolarına karşı müthiş bir ilgi vardı. Kır manzaraları, park ve sevimli kadın tablolarının revaçta olduğu bu süreçte Vincent, akşama kadar çalışıp, karınlarını patatesle doyuran bu meşhur tabloyu yapmıştır.

Kaynak:<http://www.ressamlar.gen.tr/vincent-van-gogh/>

Resim 2.5.3.2 Vincent Van Gogh , Patates Yiyenler , Yağlı Boya Resim (1885)

Nasırlı kemikli eller, mutsuz ve çökmüş yüzler Vincent'in insanlarıdır. Bu eserinde hiç canlı bir ton yoktur. Kahverengi ve yeşilin harmanlanmış hali, büyük bir keder taşımaktadır. Van Gogh o dönem tercih edilen resim türü yerine acı çeken fakirlikle mücadele eden insanın yaşamını yansıtmayı tercih

etmişti. Eserlerinin hiçbir zaman bu kadar ünleneceğini, hatta paha biçilemez olacaklarını tahmin bile edemezdi. Resimlerine bakan biri, onun ne kadar ince ruhlu bir adam olduğunu anlayabilirdi.

Kaynak: <http://www.leblebitozu.com/5-tablo-unlu-ressam-van-gogh/>

Resim 2.5.3.3 Vincent Van Gogh, Arles' deki Yatak Odası, Yağlı Boya Resim(1889)

Van Gogh'un resmettiği bir çift yıpranmış köylü botuna baktığımızda dikkatle ve gerçekçi detaylarla çizildiğini görürüz. Asla dekoratif bir görsellik kaygısı taşımaz. Resim bize köy insanının yoksulluğunu, kırsal yaşamın zorluklarını, insanın ezilmişliğini ve yalnızlığını anlatır. Tıpkı Vincent'in kendi ezilmişliği ve yalnızlığı gibi...

Kaynak:<http://www.leblebitozu.com/van-gogh-eserleri-hayati/>

Resim 2.5.3.4 A Pair of Shoes, Paris, 1886

Teo'nun gönderdiği para ile yaşamını idame ettiren Vincent, hiç resim satamamasından dolayı sıkıntıya düştü. Bir süre ailesinin yanına döndü. Ancak ne var ki ailesi artık onu evlerinde istemiyordu. İzlenimciliğin merkezi Paris'te Vincent kendisini oldukça etkileyecek ustalarla tanıştı ve sonunda resimleri renklenmeye başladı. Vincent renkleri öylesine çok sevdi ki takıntı haline getirmeye başladı. Atölyesinde bazen boya yediği ve daha renkli olsunlar diye yemeğine boya kattığı bilinmektedir.

Vincent epilepsi hastalığına yakalanır ve ömrünün sonuna doğru daha sık hastanede yatmaya başlamıştır. Tüm bunlar bir yana özel hayatındaki ve iş hayatındaki başarısızlıklar onu daha da kötü bir psikolojiye itmektir. Hastalığı ve giderek bozulan psikolojisi korkutucu krizlere dönüşmeye başlamıştır. Özetle resimleri renklenirken, ruhu giderek kararmaya başlamıştır...

Kaynak:<https://tr.pinterest.com/pin/181973641172661383/?lp=true>

Resim 2.5.3.5 Vincent Van Gogh, Buğday Tarlası ve Kargalar, Yağlı Boya(1890)

Ömrünün son yılları, akıl hastanesinde ve resmetmek için ziyaret ettiği başak tarlaları arasında geçmiştir. Vincent'in resimleri giderek kendisini aşıyor ve o zamana kadar görülmemiş anlayışta eserlere dönüşüyordu. Hastalığı ilerledikçe resimleri de muhteşem sanat eserlerine dönüşüyordu. Sarı rengi öylesine muazzam kullanmaya başlamıştı ki, Van Gogh Sarısı olarak isimlendirilecek sarıyı keşfetmiştir. Van Gogh sarısı aynı zamanda bir tartışma konusudur. Kimi fikirlere göre sek olarak sürekli içtiği Absent, göz retinasında bir hasara neden olmuş, bundan dolayı sarımtırak görmeye başlamıştır, şeklindedir. Kimilerine göre ise Van Gogh'un sarı ağırlıklı resimlerinin nedeni epilepsi hastalığıdır.

Vincent 1890 yılının 27 Temmuz'unda her zaman resim yapmak için gittiği, başak tarlasının ortasında, karnına bir kurşun sıktı ve iki gün sonra yaşama veda etti. Hayatı zihinsel çatışmalarla doluydu, iç zihniyle savaştı. Melankoli ve acımasız pişmanlık saldırıları vardı. Boyayı daha kalın katmanlarla daha şiddetli bir şekilde uyguladı. Van Gogh, stres altında doğanın nesnelere çekildi, süzülen güneşler, kıvrık Selvi ağaçları ve yükselen dağlar. Van

Gogh'un hastalığı daha şiddetli bir şekilde ortaya çıkmasına rağmen Reaper, Cypresses, Red Vineyard ve ünlü Starry Night gibi harika eserler üretti.

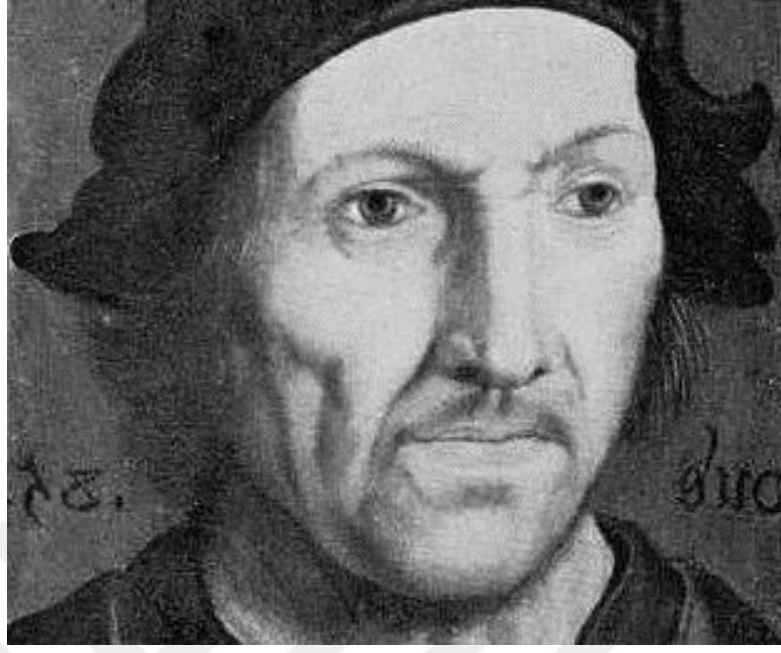
Kaynak: <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1219>

Resim 2.5.3.6 Vincent Van Gogh, Yıldızlı Gece, Yağlı Boya Resim (1889)

Van Gogh'un, akıl hastanesinde yaptığı en ünlü eseri, Yıldızlı Gece'de tüm dünya dairesel hareketlerle yutulmuş görünüyor. Yıldızlı Gece, şüphesiz Van Gogh'un en gizemli resmidir. Gökyüzünün dönen çizgileri, ruhsal durumunun olası bir temsilidir.

Vincent Van Gogh 1890'da 37 yaşında intihar etti. Ruhsal hastalığa rağmen Vincent acı çekinceye kadar harikulade yaratıcı kalmaya devam etti. Van Gogh'un resimleri, çektiği acıların, umutsuzluğun, yalnızlığın, acı çeken insanın çıkmazlarının bir göstergesiydi, kısaca tüm bir yaşamıydı o muhteşem eserler.

2.5.4 Hieronymus Bosh (1450 – 1516)

Kaynak:<http://www.arakatsanat.com/tag/dunyevi-zevkler-bahcesi/>

Resim 2.5.4.1 Hieronymus Bosh Otoportre

Hollandalı ressam; Hieronymus Bosch, cennet ve cehennem arasındaki dansın ayrıntılarıyla boğuşan ve sembolik anlatımlarının, üzerinde fantastik ve genellikle insanlara, hayvanlara, canavarlara ve yaratılışa inanan yaratıklara dönüştüğü İncil temalı manzaralar sayesinde en çok ünlü olan ressamlardan biridir. Onun resimleri, eski ahlak hikayelerimizin ve egonun zevklerine ve sapıklığına boyun eğen tüm günahkarların nihai kaderini göstermektedir.

Bosch' un çalışmaları genellikle insanın varoluşçu varoluş mücadelesine ürkütücü bir portredir; Kendisi, modern dünyanın sorunlarını boyayan bir tür sanatsal Nostradamus olarak konumlandırılmıştır. Bugün, denizlerin en karanlık girintilerinden gelen korkunç yaratıkları görüyoruz, küresel ısınma ve kitle kirliliği, sularımızı tehdit etmeye devam ediyor, uluslararası sosyal ve politik yelpazeler içinde yükselen dini ideolojinin savaşları ve nihayetinde, aziz ve günahkar arasındaki sürekli tango şimdi olduğu gibi şimdiki kadar alakalı.

Yaradılış, cennetten kovulma gibi konulara da yer verilmiştir fakat Hieronymus Bosch, bunları bir araya toplamış ve bir hikaye kitabı gibi

derlemiştir. Resimleri, son derece öğreticidir; daha yalın anlatmak gerekirse "bunu yaparsanız bu olur" der niteliktedir. Bunun yanı sıra insani zaaflarımızı alegorik üslubuyla yüzümüze kusuş; onun bakış açısıyla iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış görmemizi sağlamıştır.

Kaynak: <https://aysenozkaya.wordpress.com/2016/01/08/500-yillik-cehennem-muzigi-dunyevi-zevkler-bahcesi-bosch/>

Resim 2.5.4.2 Hieronymus Bosh, Zevkler Bahçesi (1500-1505)

Simgesel anlatım onun sanatının temelidir. Lafı hiç uzatmadan hadi buyurun demiştir. Tabii bu durum eserlerinin anlaşılmasını son derece güç hale getirse de hepimizin merak duygusunu ortaya çıkarır niteliktedir. Soyut kavramları somut bir şekilde gözler önüne seren ilk sanatçılardan biri olması da kendisini farklı kılan diğer bir özelliğidir.

Bosch' un diğer önemli özelliklerinde biri de kalabalığı çok sevmesidir. Özellikle insan kalabalığını ayrı sever. Hemen her eserinde kendini gösteren bu özellik kimi zaman izleyenleri yorsa da tam anlamıyla görsel şölen niteliğindedir. Bu kalabalığın arasında kimi zaman kaba ve çirkin insanlara kimi zaman da iyi ve temiz insanlara, kimi zamanda yaratıklara rastlanmaktadır. Kısacası kendisi her karakterden insanı, sanatına aktarmıştır.

Sanatçının resimlerinde seçtiği başlıca temalar ise açgözlülük, dünyevi zevkler ve insani zaafılar, düşünsel açıdan baştan çıkarmadır. Açgözlülük temasından yola çıkarsak sanatçımızın 1502 yılında yaptığı Saman Arabası adlı eserinden başlayabilirim.

Kaynak:<http://www.arakatsanat.com/imgelerin-adami-hieronymus-bosch/>

Resim 2.5.4.3 Hieronymus Bosh, Saman Arabası ,Yağlı Boya Resim (1500-1502)

Saman Arabası, resmi üç bölümden oluşan triptik pano şeklindedir. Hieronymus Bosch, yapıtlarında sıkça karşılaşılan günah ve günahın cezalandırılması temasını işlemektedir.

Aslında resmin temeli bir atasözünden ibarettir: "*Dünya, herkesin alabildiğini aldığı bir saman yığıdır.*" O meşhur Bosch kalabalığının göze çarptığı bu bölümde birçoğu saman yığına tırmanıp saman almaya çalışmaktayken bir kısmı bu yığın altına düşmüştür. Son derece hırslı görünen bu insanlar birbirlerini ezmekte hatta resmin ön planında yer alan şapkacı figür bu hırs nedeniyle önündeki adamı öldürmektedir.

Kaynak: <https://www.pinterest.fr/pin/63402307232117976/>

Resim 2.5.4.4 Hieronymus Bosh, Saman Arabası;Orta Panel, (1500-1502)

Bu panelin en önemli detaylarından biri de saman yığının arkasında, atların üzerinde bulunan Papa, kral ve prens figürleridir. Sanatçımız döneminin hiyerarşik düzenini ve bu düzenin üst kısmında yer alan karakterleri son derece iğneleyici bir dille resimlemiş "dine gönül vermiş" Papa'nın bile dünya nimetleri söz konusu olunca açgözlülükte başı çektğini betimlemiştir. Saman yığının üzerinde oturan bu insan figürleri ise insani zaaflarını, hırsı, açgözlülüğü geride bırakmış İsa'ya yaklaşmış olan iyi insanları temsil etmektedirler. Bosh'un resimlerindeki yaratıklar tahmin edilebileceği gibi kötülüğün, zaafların temsilcileridir ve insanları kendi yollarından sürüklemektedirler.

Sanatçımızın, yaşadığı bölge halkının benimsediği kültürü temel alarak resimlemiş olduğu Deliliğin Tedavisi adlı eserinde de yine insani zaafardan olan sahtekarlığı ve batıl inançları ele almıştır. Birçok resmine oranla daha sade ve boş olan bu resimde yine bol miktarda simgesel anlatım karşımıza çıkar.

15.Yüzyılda kullanılan "kafasında taş olmak" deyiimiyle delilik ima edilmektedir. Ve hastalığın o dönemdeki tedavisi ise baş delgi ameliyatı idi. Resimde de görüldüğü üzere başında huni olan figür önünde yarı baygın şekilde oturan figüre bu tedaviyi uygulamakta ve hastanın kafasındaki delilik taşını çıkarmaktadır. Ancak resimde görüldüğü üzere hastanın kafasından çıkarılan delilik taşı değil bir çiçektir. Ayrıca aynı çiçekten bir de önlerindeki masada bulunmaktadır.

Kaynak: <http://birgunbiryerde.blogspot.com/2014/11/insan-cldrtan-delilik-tas.html>

Resim 2.5.4.5 Hieronymus Bosh, Deliliğin Tedavisi, Yağlı Boya Resim (1494)

Bu durum sanat tarihçilere iki şey ima etmektedir. Bunlardan ilki yine aynı dönem Hollanda'da deliler için kullanılmakta olan "lale kafalı" deyimidir. Hieronymus Bosch'un burada halk deyimlerinden birini somutlaştırdığı düşünülmektedir. Ancak ikinci düşünce bana göre daha baskın ve mantıklıdır. Şöyle ki hastanın kafasındaki delilik taşını çıkartmaya çalışan figür, bu taşın yerine çiçek çıkarmaktadır ve ayrıca aynı figürün kafasında günümüz delilik sembollerinden biri olan huni bulunmaktadır. Bu da bu figürün tamamen dolandırıcılığı yansıttığını kanıtlar niteliktedir ve tam olarak Bosch' un

sanatında benimsemiş olduğu temalardan birini göstermektedir. Hemen yanlarında yer alan rahip ise tedaviye müdahale eder gibi aktarılmıştır. Aynı şekilde kafasında huni bulunan figürün belinde de bir başka testi yer almaktadır. Ancak sanatçımızın simgesel anlatımları yabana atılacak gibi değildir. Çünkü testi onun eserlerinde şeytan anlamına gelmektedir.

Resmin son figürü ise masaya yaslanmış olanları izleyen kadındır. Bu figürde dikkati çeken en önemli özellik ise kafasında taşıdığı kitaptır. O dönemin yaygın fikirlerinden biri muska gibi yazılı sayfaların giysiler üzerine tutturulmasıyla kötülüklerin uzak durduğunu düşündüren batıl inançtır. Ve sanatçımız da bu kadın figürünün kafasına kitap yerleştirerek duruma alaycı ve eleştirel bir bakış açısı getirmiştir.

Kaynak:<http://www.arakatsanat.com/imgelerin-adami-hieronymus-bosch/>

Resim 2.5.4.6 Hieronymus Bosh, Dünyevi Zevkler Bahçesi, (1503-1515)

Son olarak seçmiş olduğum Bosch' un kendisiyle özdeşleşmiş resmi olarak bilinen Dünyevi Zevkler Bahçesi'nden bahsedeceğim. 1515 yılında yapmış olduğu bu eseri Saman Arabası adlı eserini andırır niteliktedir. Yine üç panelden oluşan triptik bir eserdir. Ve yine insan kalabalığı ön plandadır.

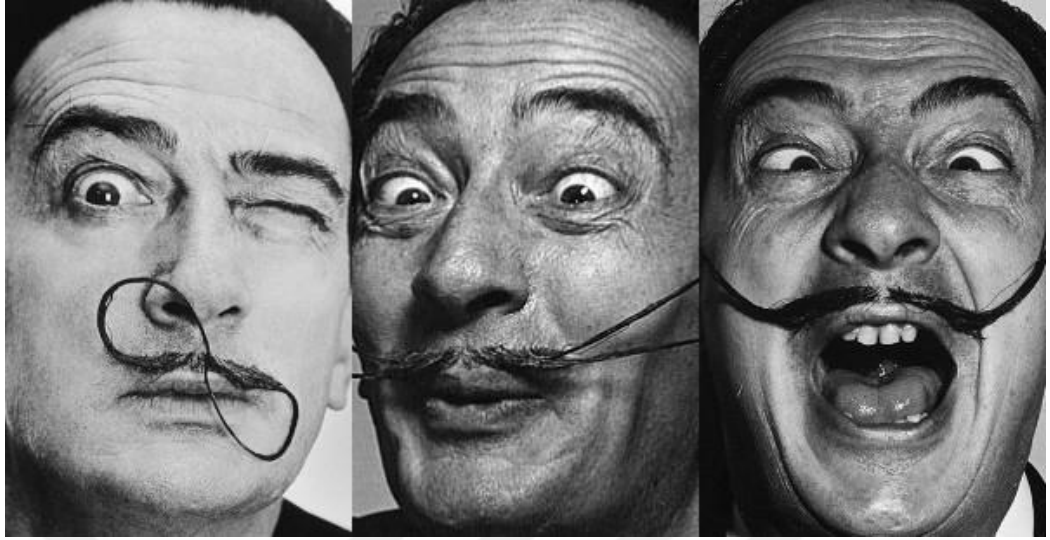

Kaynak:<https://tr.khanacademy.org/humanities/renaissance-reformation/northern/hieronymus-bosch/a/bosch-the-garden-of-earthly-delights>

Resim 2.5.4.7 Hieronymus Bosh, Dünyevi Zevkler Bahçesi, (1503-1515)

İmgeleleriyle, esrarengizliğiyle en önemlisi de ucu bucağı olmayan hayal gücünün getirisi gerçeküstücülüğü ile iz bırakmış bu ressamın değinilmesi gereken daha birçok eşsiz eseri bulunmaktadır. Eserlerin de tema olarak; insani zaafı, dünyevi zevkleri, hırsları, sahtekarlıkları, aç gözlülük, batıl inançlar ve yozlaşmış insanoğlunu işlemiştir. Sanatçının resimlerinin temeli dini barındırır da, inceledikten sonra bilinçaltını, yaşadığı dönemi ve soyut anlatımları yaratıcılıkla birleştirerek somut örnekler şeklinde sunduğunu görmekteyiz.

2.5.5 Salvador Dali (1904 - 1989)

Kaynak:<https://onedio.com/haber/dahi-deli-salvador-dali-nin-sirlarla-dolu-6-eseri-ve-anlami-732726>

Resim 2.5.5.1 Salvador Dali Fotoğraf

Salvador Dali, 11 Mayıs 1904'de İspanyada doğdu ve altı yaşında menenjitten ölen erkek kardeşinden üç yıl sonra dünyaya gelmişti. Bu konuyla ilgili şöyle bahsetti:

“Doğar doğmaz tapınılan bir ölünün ayak izlerinden yürümeye başladım. Beni severken hala onu seviyorlardı aslında. Belki de benden çok onu... Babamın sevgisinin bu sınırları yaşamımın ilk günlerinde itibaren çok büyük bir yara oldu benim için.”

Bu ifadeler o günlere yakın bir zamanda Freud'un inşa ettiği ödipal dönem karmaşasına açıkça işaret ediyor. Dali'nin ölen kardeşinin gölgesi altında filizlenen çocukluğunun ona kazandırdığı despot kimlik ve ortaya koymaya çalıştığı benliğini sarsan histerik krizler bu çıkarımı destekliyor.

Kaynak:<http://www.ustatesbih.com/20-tarihi-kisinin-cocukluk-fotograflari/>

Resim 2.5.5.2 Salvador Dali , Çocukluk Fotoğrafi

Bu çocukluk çıkmazı ileride öncüsü olacağı sürrealizm akımına bilinçdışı bir unsur olarak güçlü bir malzeme sağlayacaktı. Bu esnada Freud'dan manevi babası olarak bahsedecek ve psikanalitik kuram onun sanatçı kimliğini kurmasında önemli bir rol oynayacaktı.

Psikanalitik kurama göre bireyin toplumca onaylanmayan, yasaklanan, engellenen duygu, istek, arzu ve düşünceleri bilinçaltına itilmekte ve bilinçaltına itilen bu durumlar davranışları etkilemektedir ve bu doğrultuda kuram, bilinçaltına itilmiş her şeyin açığa çıkmasını ve bunların yorumlanmasını sağlayarak bireyin bilinçli hale gelmesine yardımcı olur. Varoluşsal bunalımına hırçın bir kavrayış kazandıran Dali için Erich Fromm' un "*Delilik, normalde anladığımız bir hastalık değil, insanın varoluş problemini çözme teşebbüsüdür.*" sözü, aynası haline geldiği bir başka insanın ayak izlerini takip etmeye mahkum olarak doğru bir ifadeydi.

Erkek kardeşinin öldüğünü hayal ettiği yedi yaşına geldiğinde çekirgelere karşı fobik bir tepki geliştirdi. Erkek kardeşinin iç dünyasındaki varlığını çok korktuğu çekirge ile simgeleştirmiştir ve ileriki yıllarda bu figür resimlerinde sıkça yer alır. Dali, annesinin yastan kurtulma fantezisinin sonucu olarak kendisine, Dali (kurtarıcı) adını verdiklerini düşünmektedir. Özetle Dali' nin kardeşini kaybetmesinin bilinç dışını alevlendirdiğini ve bu sayede sürreal işlerindeki yaratıcılığının etkilendiğini söyleyebiliriz.

Kaynak:<https://www.tate.org.uk/art/artworks/dali-metamorphosis-of-narcissus-t02343>

Resim 2.5.5.3 Salvador Dali, Narsisus' un Metamorfozu, Yağlı Boya Resim, (1937)

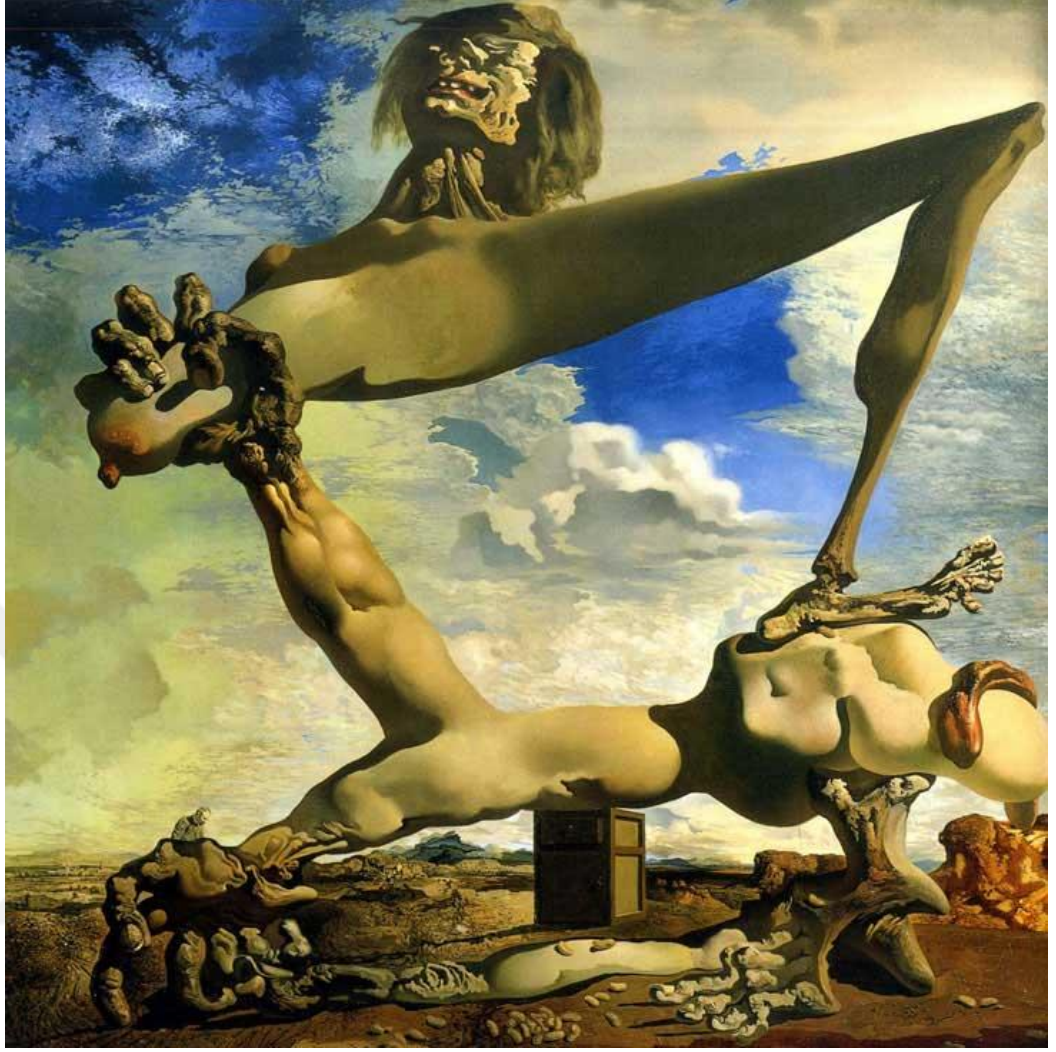
Narsisus'un Metamorfozu, 1937 yılında sanatçının yaptığı ilginç bir resimdir. Topraktan çıkan bu el, yumurtaya benzer bir şekli kavramış, nergis bu yumurtadan çıkacakmış gibi görünüyor. Yumurtadaki çatlak aynı zamanda hem çatlak hem gölge... Aslında resmin tamamının temasının da bu olduğunu düşünebiliriz. Bir form hem kendisi hem de aynı anda başka bir şey.

Bu elin hemen arkasında bir su birikintisinden yükselirken görünen başka bir el var. Bu el diğeri gibi taştan değil, rengi kahverengi ve toprağa benziyor. Bu elde yumurtaya benzer bir şey tutuyor. Ancak cevize daha çok benziyor. İkinci el aslında tam olarak el gibi değil, dikkatli bakarsanız bu figür çömelmiş bir

vücuda benziyor. Narsisus' un vücudu, başı ise cevizden ve sağda ise yumurta tutan bir el görüyoruz. Bu ikileme bu yansıma son derece şaşırtıcı ve akıl karıştırıcı.

Dali, bir şeyi aynı anda birbirinden farklı şeyler olarak algılayabiliyor ve resminde de yansıtabiliyor. Üst üste çakışık algılama psikolojik durumunun bir sonucu, zira sanatçı paranoyak, yani son derece korkutucu ve tehlikeli bir hastalık. Bence sanatçının çalışmalarının bu kadar sevilmesinin nedenlerinden biride korkutucu ve tehlikeli görünmesi olabilir. Dali, Freud'un bilinçli olarak yanlış yorumlanmasından besleniyor gibi. Freud, beyinde bilinç ve bilinçaltını ayıran filtreler olduğundan söz ediyordu. Yalnız Dali, paranoya krizindeyken hem bilinçli olanı, hem de bilinç dışı olanı aynı anda algılayabildiğini belirtiyor. Yani beynin bilinçli tarafıyla resim yapıyor. Hem el hem vücut olan bu formun oluşturulmasında zeka pırıltıları görüyoruz. Taş ve aynı anda et, burada ise bilinçdışı devreye giriyor. Dali' ye sorulsaydı bu resmin bilincin iki durumu arasında bir konuşma gibi algılanması gerektiğini belirtirdi. Yani paranoya krizi sırasında' ki gibi. Dali, bilincin her iki düzeyini de eserlerinde birleştirebilen sıra dışı bir ressamdır.

Hiroşima'da gerçekleşen nükleer faciadan oldukça etkilenen ünlü ressam, "nükleer mistisizm" adını verdiği bu dönemde; tuvale boya fırlatma, optik yanılgılar ve hologram gibi teknikleri deniyordu.

Kaynak: <https://paratic.com/salvador-dali-kimdir/>

Resim2.5.5.4 Salvador Dali, Haşlanmış Fasulyeli Yumuşak Yapı, Yağlı Boya Resim, (1936)

Dali'nin 1936 yılında, henüz İspanya'daki iç savaş başlamadan önce yaptığı bu tablo, onun öngörü yeteneğinin ve kehanetlerinin ne denli güçlü olduğunu gösteriyor. Şu an Modern Sanatlar Müzesi'nde yer alan tabloda haşlanmış büyük bir fasulye, sanki kollarını bacaklarını ayırmış, kendi kendini boğmaya çalışıyor gibi bir izlenim var. Kocaman bir figür şeklinde betimlenen bu eser, savaştan 6 ay önce tamamlandığı için, Dali'nin kahin güçlerinin de olduğunu düşündürmüştür.

Kaynak: <https://paratic.com/salvador-dali-kimdir/>

Resim 2.5.5.5 Salvador Dali, Yanan Zürafa, Yağlı Boya Resim (1937)

1937 yılında yapılan ve gerçeküstücülük akımıyla resmedilen tablo, şu anda Basel'de sergilenmektedir. Tabloda iki tane kadın figürü vardır. Arka tarafta yer alan kadının, sırt kısmı iskeletlerle desteklenmiştir. Dali bu detayla toplumun hatalarına ve zayıf bakış açlarına ışık tutmak istemiştir. Yanan zürafa ise Dali'nin yine savaş önzelerinin bir göstergesidir. Tablo hakkında

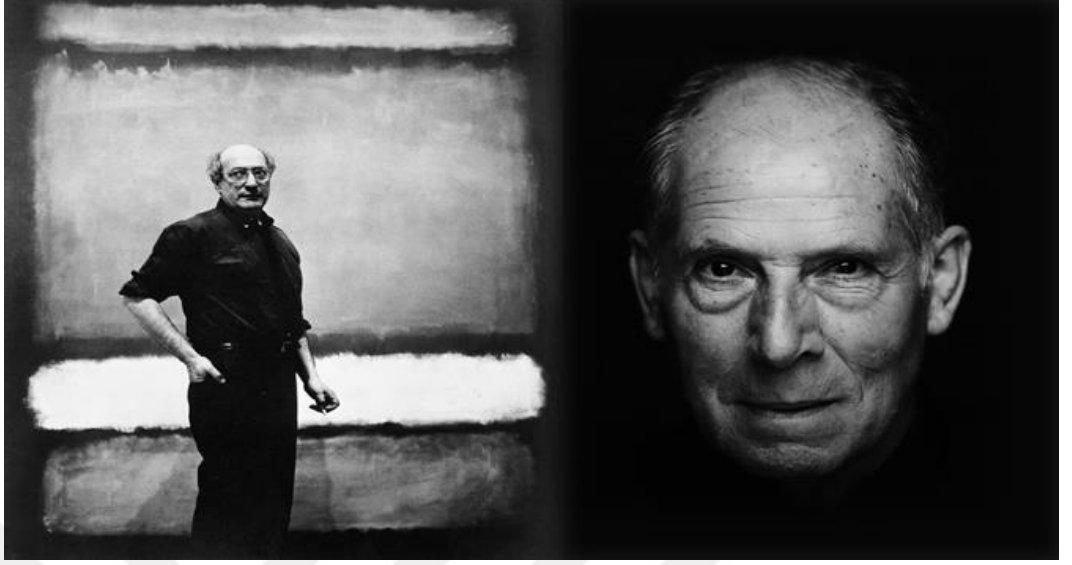
yapılan bir diğer yorum ise; bu kadınların savaşı haber veren ölüm melekleri olduğu yönünde.

Şaşırtıcı eserleri ve tuhaf kişiliğiyle insanların belleklerine kazınan, tuhaf ressam Dali, kendisiyle röportaj yapan bir gazeteciye, kendisi ve diğer sanatçılar arasındaki farkı da şöyle açıklamıştır :

“ Elimdeki bastonu görüyor musun, ben bunu katrana batırırsam milyonlarca dolar eder, başkası yaparsa deli derler.” Yine kendisi için “uyuşturucu kullanıyor musunuz?” sorusuna da şu cevabı vermiştir: “ Ben uyuşturucuyum”. Kendini dahi ve üstün nitelikleriyle ön plana çıkarmasının yanı sıra farklılığının da altını çiziyor aslında bu sözleriyle.

23 Şubat 1989’da, 89 yaşında hayatını kaybeden Dali, geride bir çok yapıt ve farklı fikirlerle yoğrulmuş sanat eserleri bırakmıştır. Sanatındaki şaşırtıcılığıyla sivrilen ve bu yönleriyle konuşulan Dali’nin izleri ölümünden sonra da sanat dünyasından silinmemiştir. O, tuhaf giyimi, kişiliği ve yaratıcı zekası ile oluşturduğu, düşündüren, farklı yapıtlarıyla insanların zihnine kazınmış ve yaşayan eserleriyle her gün okunarak dünyaya onlarla yansımaya devam etmektedir.

2.5.6 Mark Rothko (1903 – 1970)

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/697072848547387614/?lp=true>

Resim 2.5.6.1 Mark Rothko Otoportre Fotoğraf

Mark Rothko, 1903 yılında Rusya da doğan daha sonra ailesiyle Amerika ya yerleşen Soyut Ekspresyonist bir ressamdır. Rothko, özellikle derin duyguları canlandırmayı amaçladığı parlak renklerle dikdörtgenleri tasvir eden eserleri ile meşhur oldu.

Babasını 1914 yılında kaybetti, sağda solda çalışarak annesine destek oldu ve liseyi başarı ile bitirdi. Ardından girdiği Yale üniversitesi ise onu pek sıcak karşılamayacaktı. Sonuçta o bir göçmen çocuğuydu. Hayal ettiği iş zaten asla doktorluk, avukatlık gibi bir şey değildi onun. Amacı sanatı ile ses duyurmaktı ve sonuçta okulu bırakma kararı aldı.

1923 yılında New York'a gelen Rothko kendi deyişi ile burada yoksulluğun ve sefaletin tadına vardı. Bir sanat okuluna yazıldı ve giderlerini karşılamak için Yahudi merkezinde çocuklara ders vermeye başladı. Hocalarından biri olan Arshile Gorky onu ilk etkileyen isimlerden biri oldu. Sanatın sessiz bir dille pek çok şeyi anlatabileceğini onun resimlerinde gören Rothko, bir anlamda elindeki gücün farkına varmıştı. Rothko'nun sonraları en çok tekrarladığı sözlerinden biri; 'Sessizlik ne kadar da doğru.' Sözü oldu.

Kaynak: <https://twitter.com/celinesymbioss/status/968916505462263808>

Resim 2.5.6.2 Mark Rothko , Metro Konulu Resim, Yağlı Boya

Metro resimleri onun yeteneğini açığa çıkardığı ilk resimlerdir. Rothko sıradan bir temaya duygu yükleyerek onu olağanüstü bir halde aktarıyordu bu resimlerinde.

Kaynak: <https://ephemeralnewyork.wordpress.com/tag/rothko-subway-series/>

Resim 2.5.6.3 Mark Rothko, Metro Serisi, Yağlı Boya Resim

Rothko'nun ailesi onun "büyük depresyon" yıllarının ekonomik bunalımlı döneminde maddi getirisi neredeyse sıfır olan ressamlığı seçmesini anlayamıyorlardı. Ailesine karşı nankörlükle suçlanan Rothko kendini sanatına verdi. Yıllar geçtikçe yükselen ve eleştirilenlerin bir numarası haline gelen Rothko'nun ruhu aniden patlak veren 2. dünya savaşı yüzünden tekrar tepetaklak olacaktı. Rothko, yeni bir arayış peşine düştü, bu arayış yolculuğunda ki rehber kitabı Nietzsche'nin Trajedinin Doğuşu adlı ölümsüz eseri idi. Yepyeni bir dünyaya gözlerini açan Rothko artık mitolojiden ve ruhsal düşünceden etkilenerek farklı bir yolda yürüyordu. Kendini efsane üreticisi olarak tanımladı ve döneme damgasını vuran şu sözleri söyledi.

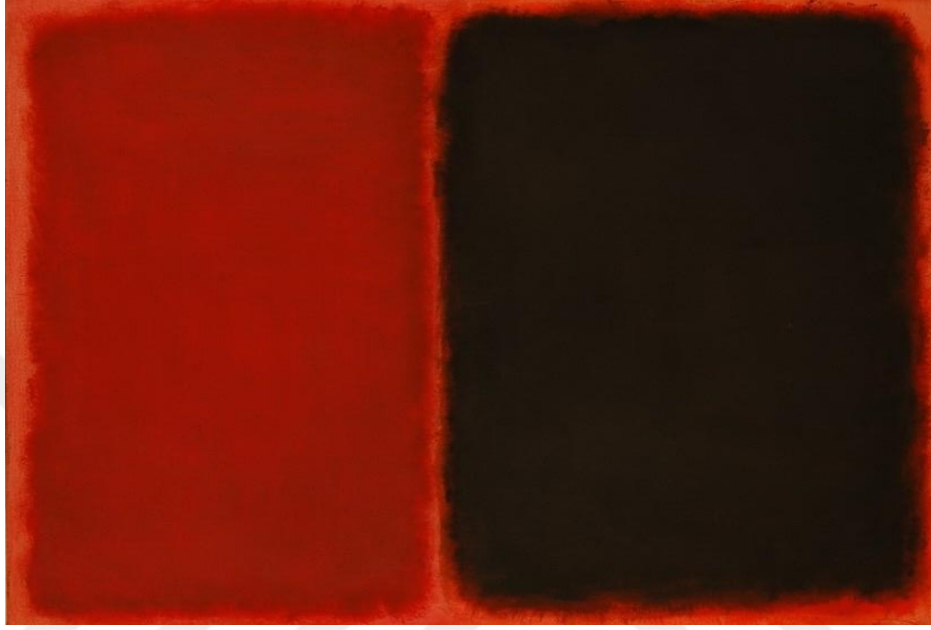
"Gerçekte tüm konuların içinde her zaman en çok dikkat çekenler trajik olanlardır. Sınırsız trajik deneyim bence sanatın beslendiği ana kaynaktır. Trajediler ve büyük acılar olmasaydı bugün taptığımız pek çok sanatçı bildiğimiz, eserler, varolamazdı."

Kaynak: http://www.reproductionfineart.com/view_product.php?product=MagR56

Resim 2.5.6.4 Mark Rothko, Lilith Ayinleri, Yağlı Boya Resim

Kendini kitaplarına veren Rothko, öğrendiği yeni fikirlerle kendisin bir yön çizmeye çalışıyordu. Okuduklarının etkisiyle trajik bir şiddet duygusu geliştirdi, duygularını tuvaline aktardı, ürkütücü figürlerle doldurmaya başladı: Katliam, kan ve ölüm...

<https://news.artnet.com/art-world/knoedler-lawsuit-sublime-rothko-becomes-junk-without-changing-416162>

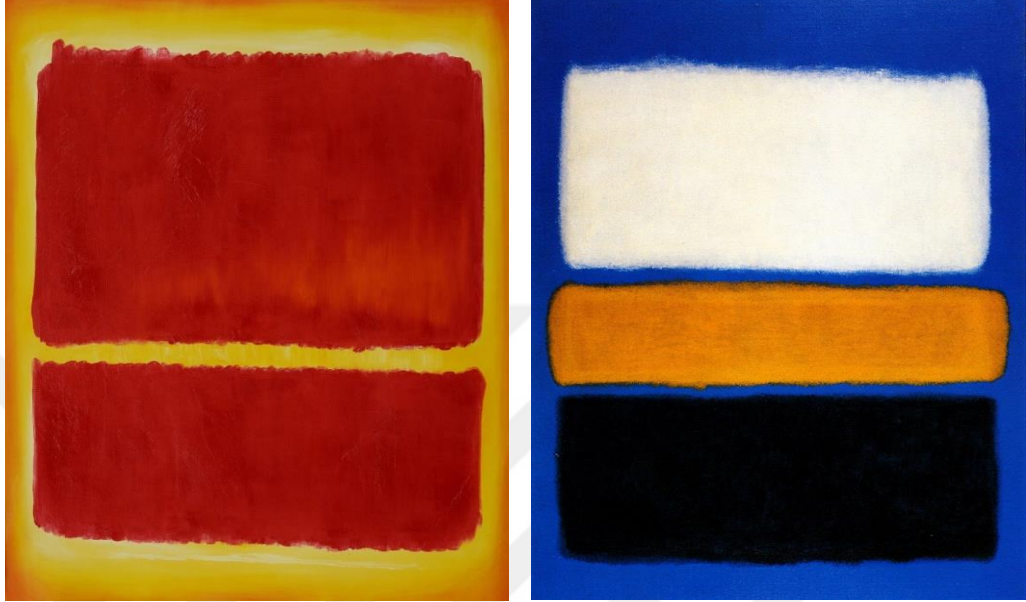
Resim 2.5.6.5 Mark Rothko, Soyut Resim, Yağlı Boya

Mark Rothko yaşamı boyunca pek çok akımdan etkilendi ve kimseninkine benzemeyen farklı resimler yarattı. Sadece kendisinin renklendirebileceği eşsiz tuvaler...

Resimlerinde tek renge boyadığı tuvali, iki ya da üç dikdörtgene ayırmış, bu dikdörtgenlerin içine farklı renklerde, kesin dış çizgileri olmayan, zemin içinde eriyerek yüzen, daha küçük dikdörtgenimsi biçimler yerleştirmiştir. Daha sonraki resimlerinde bu yüzen biçimler giderek büyümüş, ana dikdörtgeni doldurmaya başlamıştır.

1954-57 yılları arasında Rothko'nun resimlerinin fiyatı neredeyse 3 kat arttı.1930'larda yüzüne bile bakmayan galeri sahipleri ondan en azından bir resim kapma derdindeydi. Ama bu ona iç huzuru getirmeyecekti. O'nun amacı

zaten resimlerinin bir huzur kaynağı olarak görülmemesiydi. Çünkü onlar içinde taşıdığı huzursuzluğun simgesiydi. Belki de onu en çok korkutan şey insanların resimlerini güzel bulmalarıydı. Çünkü güzel buldukları için zenginlerin evlerinde dekoratif amaçlı olarak kullanılmaları söz konusu olabilirdi.

Kaynak: <http://tabutmag.com/rothkodan-guzellik-algisi-uzerine/>

Resim 2.5.6.6 Mark Rothko, Soyut Resim

1958 yılında Kanada'da açılacak olan Four Seasons, restoranının dekorasyonu için bir ressam arandığında akıllara ilk gelen isim Mark Rothko olmuştur. Toplam 55 metrekare büyüklüğünde bir çalışma için Rothko'ya o günün parası ile 35 bin dolar (2,5 milyon dolar) teklif edilmişti. Bir başkası olsa, hele de Rothko gibi uzun zamandır maddi durumu bozuk olsa, bu teklifi hemen kabul ederdi. Ama Rothko için durum o kadar kolay değildi. Çünkü o karmaşık duyguları olan çelişkili bir adamdı. Onun için her şey para değildi. Karşısında olduğu kavramları düşünmek zorundaydı.

Kaynak: <http://art-nerd.com/newyork/rothko-and-the-four-seasons-those-sons-of-bitches/>

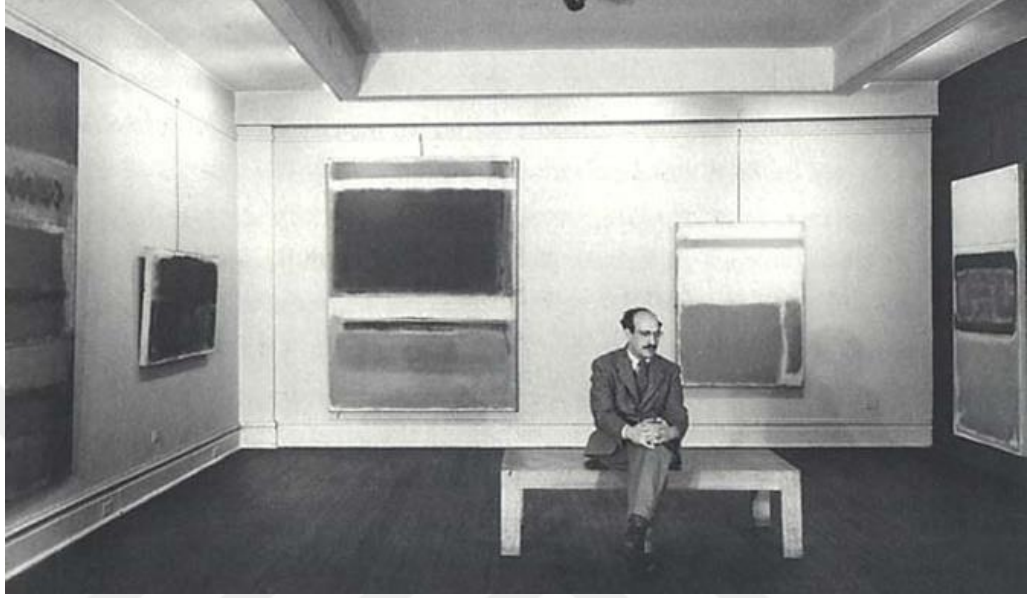
Resim 2.5.6.7 Mark Rothko, Dört Mevsim Restoranı (1958)

Sanatına hayranlık duyacak olan tüm kapitalistlere sayıp söven ve bu restorana asılacak olan resimlerinin tüm müşterilerinin iştahını kaçırmamasını dileyen Rothko işi kabul etti sonuçta. Ancak yapacağı resimleri, pahalı bir yemek için onca para verip bu restorana gelecek olan müşterilere her tarafı kapalı bir odada kapana kısılmış duygularını verecekti düşüncesine göre. O sonunda halka açık bir alanı kendi amacı için kullanabileceği fırsatı yakalamıştı bu iş sayesinde. Resimlerini tamamladı ve bir gece eşi ile beraber bu restorana yemeğe gitti. Hayatı oyunca yemeğe bir iki dolardan daha fazla para harcamamış bu adam için gördükleri tam bir düş kırıklığı idi. Bir yemeğe bu kadar para veren insanların onun resimlerine bakmayacaklarını anlamıştı. Sözleşmeyi iptal etti ve resimlerini geri aldı.

Bu esnada Rothko'da sağlık sorunları başlamıştı. Yıllardır çok yoğun biçimde içtiği sigara ve alkol solunum ve kalp sıkıntıları yaratıyordu. Ayrıca ikinci evliliği de bozulmuştu. Bu onda ağır bir depresyona neden olmuştu. Ve tabii ki

ruhsal durumu resimlerine yansıdı. Artık tuvalde sadece siyah kullanıyordu. Popüler resimler yapmadığı için eserleri de alıcı bulamamaya başlamıştı.

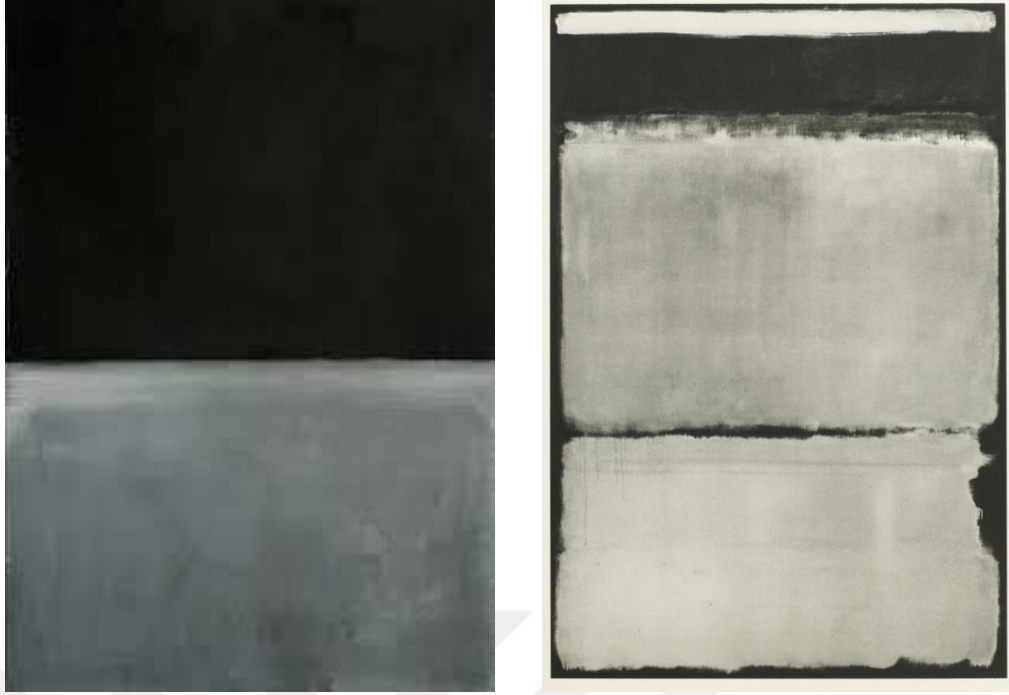
1960'ların sonunda, Rothko'nun tuvallerindeki canlı kırmızı ve sarılar yerlerini yavaş yavaş siyah ile gri arasındaki minimal karşıtlığa bırakır.

<https://dunyalilar.org/siradisi-bir-kafa-siradisi-bir-ressam-mark-rothko.html/>

Resim 2.5.6.8 Mark Rothko, Rothko Şapeli

Rothko'nun son dönem resimlerinin hepsi gerçeği gerçeklikten ayıran bariyeri kurtarmaya, gerçeğin(merkezdeki siyah karenin) her yere taşmasını önlemeye, kare ile ne pahasına olursa olsun onun fonu olarak kalması gereken şey arasındaki mesafeyi korumaya çalışan bir mücadelenin tezahürleridir. Eğer kare her yeri işgal ederse, eğer figür ile fon arasındaki fark kaybolursa, bir otizm durumu elde edilmiş olur. Rothko bu mücadeleyi, gri bir fon ile tehditkar biçimde bir resimden ötekine yayılan merkezdeki siyah nokta arasındaki bir gerilim olarak resmeder.

Kaynak: <http://tabutmag.com/rothkodan-guzellik-algisi-uzerine/>

Resim 2.5.6.9 Mark Rothko, Siyah ve Gri Dönem Resimleri

1965 yılına gelindiğinde de petrol zenginleri olan John ve Dominic Menil inşa etmek istedikleri kilise için ondan duvar resimleri istedi. Bu teklif Rothkoya yapmak istediği şeyi yapma fırsatını sağladı. Pek çok arkadaşına bizzat “burası benim en önemli eserim olacak” dedi.

Kaynak: <https://www.the-tls.co.uk/mark-rothko-the-mensch/>

Resim 2.5.6.10 Mark Rothko, Rothko Şapeli

Gerçekte olanları hiçbir zaman tam olarak bilemeyeceğiz. Rothko, Şapelin yapıldığı 6 yıl boyunca sanatçı ne tür şeytanlarla savaştı bilinemez, fakat Şapel kapılarını tüm dünyaya açmadan bir yıl önce 25 Şubat 1970'te Mark Rothko'nun asistanı onu mutfakta lavabosunun yanında yerde yüzükoyun yatarken buldu. Büyük bir jiletle her iki kolunu da dik bir açıyla kesmişti. Daha sonra otopsi yapıldığında tüm bu kanlı eylemden önce kendisini öldürmeye yetecek kadar ilaç aldığı da ortaya çıktı. Amerikan tarihinin bu unutulmaz sıra dışı adamı Mark Rothko, tıpkı gençlik yıllarındaki hocası Arshile Gorky gibi hiçbir açıklama yapmadan korkunç bir intiharla hayata veda etmeyi tercih etti. Pek çok arkadaşına göre onun son sözleri Rothko Şapeli ve içindeki resimleriydi.

Kaynak:<https://dunyalilar.org/siradisi-bir-kafa-siradisi-bir-ressam-mark-rothko.html/>

Resim 2.5.6.11 Mark Rothko, Rothko Şapeli

Bir enstitü olarak Rothko Şapeli, bugün hem müze hem toplantı hem de gösteri amaçlı programlar için kullanılmakta.

3.BÖLÜM

İLLÜSTRASYON

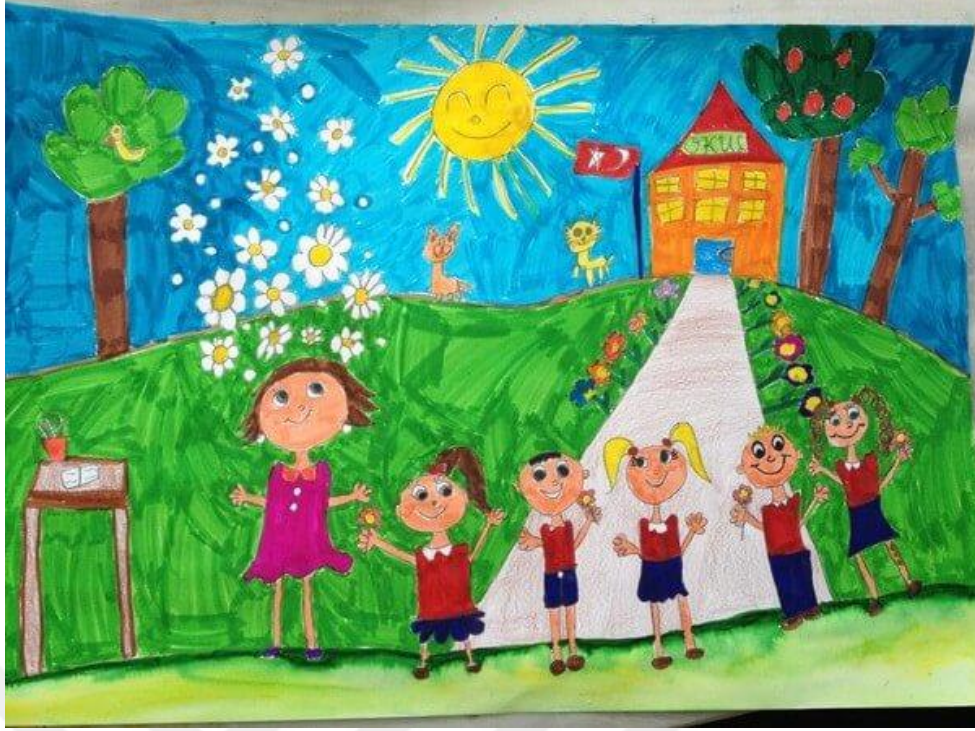
3.1. İllüstrasyon Nedir?

İllüstrasyon Fransızca kökenli bir kelime olup, gözle görülebilecek olanın abartılarak ya da tamamen hayal ürünü çizgilerle resmedilmesi anlamına gelir. Kısacası illüstrasyon, resimleme veya en kısa açılımı ile konu anlatan resimdir.

İllüstrasyon bir tür değildir. Daha çok bir niteliktir, bir türün yorumlanma şeklidir ve bahsi geçen çalışmanın belli bir amaca sahip olup olmadığını açıklar. Örneğin bir ev çizimi belli bir teması yoksa illüstrasyon değildir, ancak ev bir kimlik kazandığında, örneğin bacasından duman çıktığında bir illüstrasyon niteliği kazanabilir. (İçinde bir yaşamın olduğunu belli eder ve akılda belirsiz de olsa birkaç tablo oluşturur.)

Bir kitap sadece çizim veya fotoğrafken, kitabın üzerinde bir gözlüğün olması ona illüstrasyon niteliği kazandırır, en yüzeysel haliyle ‘bu günlük bu kadar yeter’ mesajını barındırır. Örneklere fotoğrafçılıkta popüler çekimler arasında yer alan bir çift ayakkabının dağınık biçimde çimlerin üstüne bırakılması da verilebilir, sahibinin yalın ayak çimlerin üzerinde gezdiği fikrini verir.

Her film afişi, poster, kitap kapağı -mesajları bariz olsun olmasın- birer illüstrasyondur. İllüstrasyonlar realist olmak zorunda değildir, hayali olguların bulunduğu kurgusal çizimler de illüstrasyon olabilirler. Genelde basit çizimler şeklinde adlandırılan ilkökul çocuklarının çizimleri aslında illüstrasyona en büyük örneklerdir. Çocuklar bu çizimlerde örneğin havanın sıcak olduğunu güneşin etrafına çizdikleri çizgilerle anlatmak isterler, veya bir kişinin diğerine çiçek vermesiyle ‘sevgi’ kavramını örneklemek isterler...

Kaynak:<http://www.nkfu.com/ogretmenler-gunu-ile-ilgili-kolay-cizimler-resimler/>

Resim 3.1.1 Örnek Çocuk Resmi

Tarihteki ilk illüstrasyon örneklerine yüzlerce yıl öncesinde mağaralara yapılan çizimlerde rastlanmaktadır. O günden bugüne illüstrasyon sanatı sürekli olarak kendini geliştirerek yoluna devam etmiştir. Öncelerde daha çok anı resmetmenin yolu olarak kullanılan illüstrasyon, günümüzde daha çok hayali evrenlerin yaratıldığı, afili mesajların verildiği bir sanata dönüşmüş durumda.

Kaynak:<https://www.wannart.com/illustrasyonun-dogusu-ve-tarihteki-kullanilis-amaclari/>

Resim 3.1.2 Lascaux ve Altamira Mağaraları

Antik mağara resimlerinden, günümüzde gazetelerde çizilen karikatürlere kadar farklı illüstrasyon örnekleri vardır. Grafik sanatların bir koludur. İllüstrasyon ilk örneklerini Alman Nazileri döneminde komutanlar arası mesajlaşmada kullanılmıştır. Almanların ürettiğini söyleyebileceğimiz illüstrasyon, İtalya'da da büyük ilgi görmüş bir sanattır. Genellikle ilk illüstratörler siyasi amaç gütmektedir, bir süre sonra bu algı kendisini sanata bıraktı. Türkiye'deki ilk uygulayıcısı İlham Hulusi Görey'dir. Gelişen teknoloji ile çeşitlenen programcılık dünyasında; kendi alanında adını altın harflerle yazdıran Adobe firmasının ürettiği Adobe İllustrator CS6 ile çalışmak illüstratörler'e oldukça hız kazandırmıştır. İllüstrasyonların hazırlanmasında geleneksel çizim ve boyama malzemelerinin yanı sıra, fotoğraf, kolaj ve bilgisayar tekniklerinden de yararlanılmaktadır.

3.2. Grafik Tasarım Nedir?

Kaynak: <http://www.adventsoftechindia.com/grapic-designing/>

Resim 3.2.1 Grafik Tasarım Örnek Çalışma

Grafik tasarım herhangi bir olayı, duyguyu, düşünceyi görsel olarak ifade etme biçimidir. Mutlaka bir mesaj vermesi, bir şey anlatması, bir şeyi açıklaması gerekir; görsel iletişim alanıdır.

Grafik tasarımın amacı, bir mesaj kaygısı taşımak veya bir ürün ya da hizmeti tanıtmaktır. Bu işlevi de yerine getirmek için metinlerin ve görsellerin bir araya getirilerek algılanabilecek ve göze hoş gelecek şekilde organize edilmesidir. Birçok çeşitli ortamda uygulama alanı vardır bunlar; baskı, ekran, hareketli film, animasyon, iç mimari gibi ortamlarda grafik tasarım hayat bulur.

Aslında grafik tasarım her yerdedir. Yolda giderken tabelalarda, marketten aldığımız bir üründe, televizyonda, sinemada, ayakkabınızın kutusunda, markaların logolarında, en sevdiğiniz T-Shirt baskısında, film afişlerinde, albüm kapaklarında kısacası her yerde...

Grafik tasarım kelimesinin ortaya çıkışı ve ilk kez kullanılışı 20. yüzyıla ve daha eskiye dayanır. Varoluş konusu iletişim olduğu için hiç eskimez ve popülerliğini kaybetmez. İnsanlara bir mesaj vermenin veya ürün tanıtmının en güzel ve en akılda kalıcı şeklidir.

Önceden metal levhalara açılan oyuklarla yapılan bu iş, teknolojinin gelişmesiyle kendini geliştirmiş daha kullanışlı, daha özgür ve daha yaygın hale gelmiştir. El çizimi iyi olan tasarımcılar bilgisayarın ve içindeki programların gelişimi ile bilgisayar çizimlerine geçmişler hatta çizim tabletleri ile olağan üstü işler ortaya çıkarmaktadırlar.

Tasarımcının beslendiği yer kendi çevresi ve internet sayesinde bütün dünyadır. Sürekli izlemeli gözlem yapmalı, yorumlamalıdır. Yorumlarken de insan psikolojisini, algısını, duyarlılıklarını ve popüler kültürü öğrenmeli ve iyi analiz etmelidir.

3.3. İllüstrasyon Türleri

3.3.1.Reklam,GrafikTasarımlarıveİllüstrasyon

Bir ürün yada hizmeti tanıtmaya amacıyla yapılan bu tür çalışmalarda ayrıntı ön plandadır. Sinema, tiyatro ve konser afişleri, kaset ve cd kapakları, turistik ilanlar, besin ambalajları, basın ilanları, takvimler, tebrik kartları, çıkartma ve etiketler; reklam illüstrasyonlarının uygulama alanları arasındadır. Moda illüstrasyonları da reklam illüstrasyonu içinde ele alınmaktadır.

Kaynak:<https://bigumigu.com/haber/pastil-markasi-ricola-nin-ambalaj-tasarimi-konusuyor/>

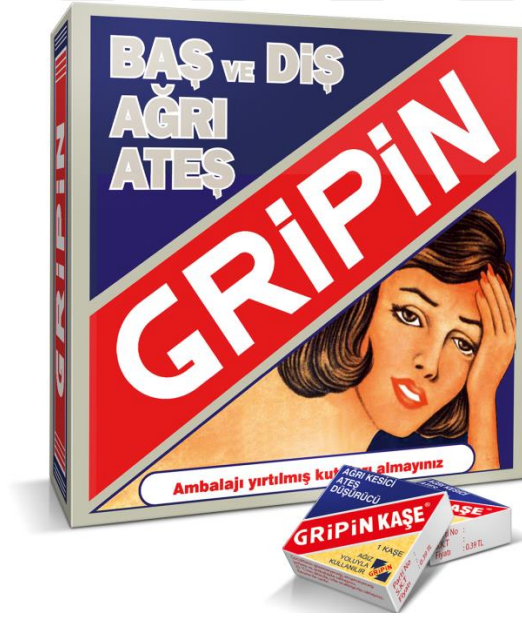
Resim 3.3.1.1 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon

Scope Tasarım Stüdyosu'nun Ricola markası için yarattığı illüstrasyon tasarımını illüstratör, Julien Canavezes yaratmıştır. Boğazındaki rahatsızlıktan iyi hissetmediği yüzünden okunan farklı karakterler tasarlamıştır.

Kaynak:<https://bigumigu.com/haber/pastil-markasi-ricola-nin-ambalaj-tasarimi-konusuyor/>

Resim 3.3.1.2 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon

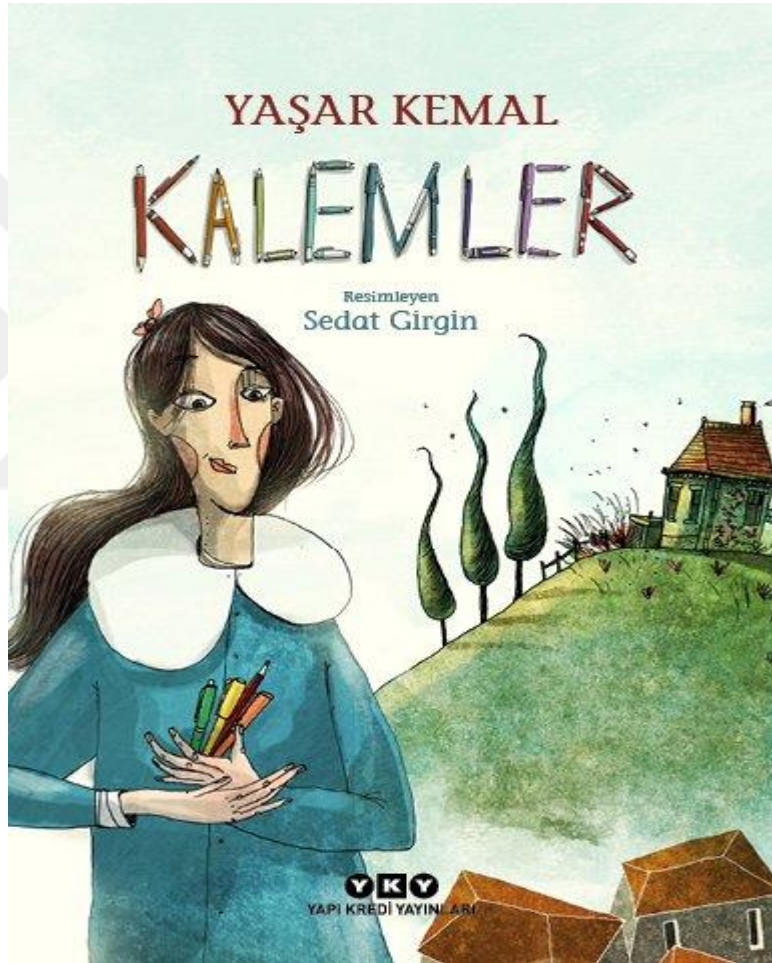
Kaynak:<http://www.gripin.com/tr/Urunlerimiz/Urunlerimiz.html>

Resim 3.3.1.3 Örnek Reklam, Grafik Tasarım ve İllüstrasyon

Modern Türk Reklamcılığının kurucularından olan, Eli Acımanın reklam ajansı tarafından tasarlanan Gripin İlaç Ambalajı 1935 yılında piyasaya çıktı. Ambalaj tasarımıyla günümüzde halen kullanılmaktadır.

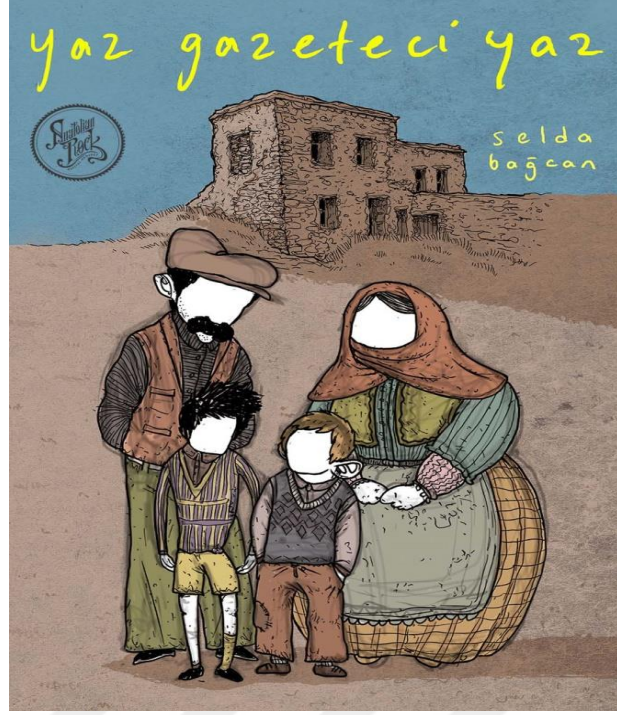
3.3.2. Yayın, Grafik Tasarımları ve İllüstrasyon

Yayın illüstrasyonları ; gazete, dergi, cd kapağı, kitap ve ansiklopedilerdeki makale, haber, öykü, roman, şiir ve açıklamalara eşlik eder. Yayın sektöründe çalışan bir illüstratör, üzerinde çalışacağı metnin içeriği hakkında bilgi ve görüş sahibi olmalı, metindeki mesaj ve duyguyu resim diline aktarabilmelidir. Gazete illüstrasyonların da genellikle siyah-beyaz resimleme tekniklerinden yararlanır. İllüstrasyonun bir sanat biçimi olarak en özgür uygulama alanı; kuşkusuz, çocuk kitaplarıdır.

Kaynak:<http://kitapeki.com/cocuklar-icin-yasar-kemalin-kaleminden/>

Resim 3.3.2.1 Örnek Yayın Grafik Tasarımları ve İllüstrasyonu, İllüstratör; Sedat Girgin

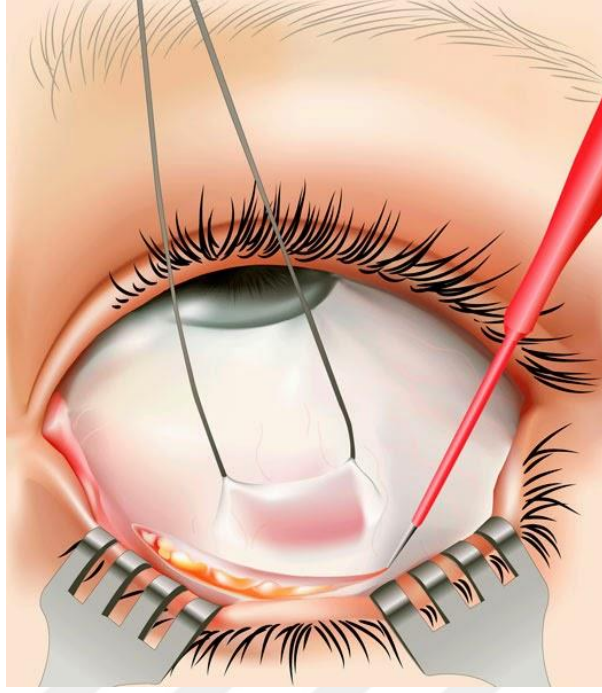

Kaynak: <https://ceyhunsen.myportfolio.com/anatolian-rock-revival-project>

Resim 3.3.2.2 Örnek Yayın İllüstrasyonu, illüstratör; Hakan Keleş

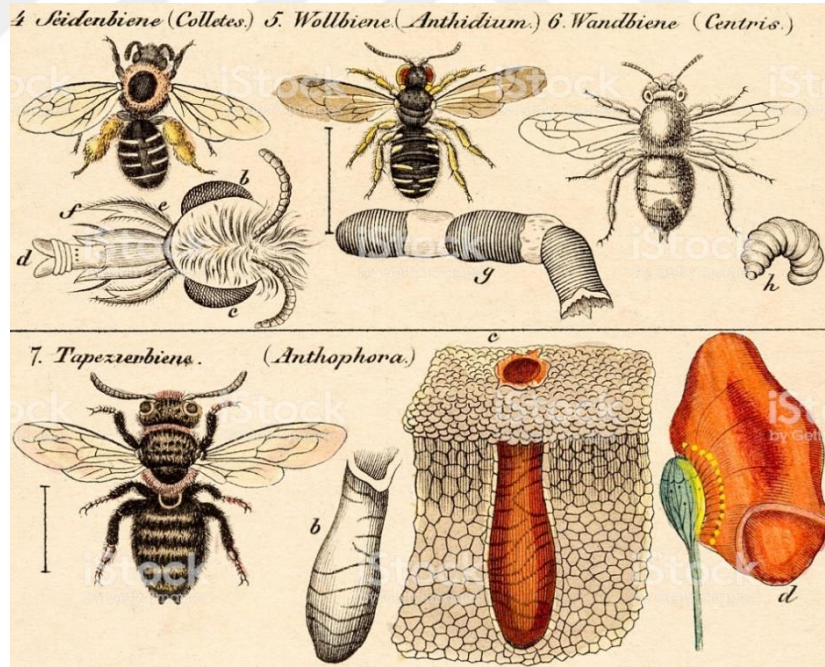
3.3.3 Bilimsel ve Teknik İllüstrasyonu

Botanik, tıp, zooloji, mekanik, jeoloji gibi uzmanlık alanları için öğretici ve tanımlayıcı amaçlarla yapılan ayrıntılı illüstrasyonlar bu grupta toplanabilir. İllüstratör; konu içinde daha önemli olanı vurgulamak için, gerektiğinde ayıklama, yalınlaştırma ve gerçeklik duygusunu etkilemeyecek abartma yöntemlerine başvurarak, bir fotoğraf makinesinden daha fazlasını yapmayı hedefler. Tıp illüstrasyonları; biyoloji ve anatomi bilgisi gerektirir. Mimari ve iç dekorasyona yönelik üç boyutlu duygusu veren görüntüler, bilgisayar yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Ahşap, tuğla, kiremit, çimento, gibi malzemelerle ilgili görsel bilgiler; birçok yazılımda hazır olarak bulunmaktadır. Grafik tasarımcı; afiş, basın ilanı, kitap kapağı, katalog, ambalaj, pul ve para gibi grafik ürünlerde değişik resimleme tekniklerinden yararlanır.

Kaynak: <http://grafikbilgi.blogspot.com/2015/03/illustrasyon-turleri.html>

Resim 3.3.3.1 Örnek Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon

Kaynak: <https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/bees-19-century-science-illustration-gm485269420-72279117>

Resim 3.3.3.2 Örnek Bilimsel ve Teknik İllüstrasyon

3.4 İllüstrasyon Çizimlere Yansıyan Sanatçı Ruh Halleri ve Hikayeleri

3.4.1 Foma Jaremtschuk

1907’de Sibirya’nın ufak bir köyünde dünyaya gelen Foma Jaremtschuk’un ilkokul üç terk olduğu ve hiçbir zaman teknik resim dersi almadığı bilgisi dışında 30’larına kadar ki hayatına dair pek bir şey bilinmiyor.

1936’da, Stalin rejimi altındaki Sovyetler Birliğinde devlete iftira atma suçuyla Rus çalışma kampına yollandı. 1947’de şizofreni tanısı konulduğunda ve akıl hastası teşhisi konarak bir hastaneye gönderildiğinde hayatı başka bir trajik dönüş yaptı. 1986 ‘dan ölümüne kadar bu hastanede kaldı. Oradayken, dünyayı gerçekliği gördüğü şekilde gösteren akıl-erime resimlerini çizmeye başladı. Hastanede oldukça basit malzemeler kullanarak yaptığı karanlık ve rahatsız edici güzelliğe sahip yüzlerce çizim, doktorunun bu resimleri saklaması sayesinde bize bu talihsiz sanatçı hakkında çok şey anlatıyor.

Karakterleri arasında büyük kadın gardiyanlar ve hemşireler, deforme olmuş doktorlar, vücutlar, düzenler, hayvanlar ve makinenin melezleri olan çok sayıda grotesk insan ve yaratık var.

Kaynak: <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremtschuk/>

Resim 3.4.1.1 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

Jaremtschuk' un çizimleri, kamplarda yaşamak zorunda kaldığı yaşamın korkunç, yüzünü, insanlarını, dönemin baskıcı sistemini, makinaya dönüşen insanları yaratıcı bir şekilde gözler önüne serer. Çalışma kamplarındaki koşullar olağanüstü ağırdır. Mahkûmların hiçbirinin insanlığı ya da bireyselliği yoktur. Hayvana dönüşmeye ek olarak, Jaremtschuk' un karakterleri genellikle tıbbi çizimler gibidir. Sanatçının yarattığı grotesk evren her ne kadar ilk bakışta şizofren bir zihnin sürreal kabusları gibi görünse de hem yaşadığı hayatı hem de Stalin döneminin kamplarında yaşanan terörü gözler önüne seriyor. Jaremtschuk' un çizimlerinde sık sık karşılaştığımız büyük resmedilmiş doktor, hemşire, güvenlik görevlisi ve benzeri otorite figürlerinin ; bu figürlerin üzerinde deney yaptığı, vücutlarının içi tıbbi çizimlerde olduğu gibi herkesin görebilmesi için açılmış, tutsaklar ve hastaların; tüm bu kaba eşlik eden insan, hayvan-makine karışımı yaratıkların içerisinde buldukları eylem ve hallere kimi zaman küfür içeren , yer yer de kafiyeli ve öfkeli sayıklamalardan oluşan metinler eşlik ediyor.

Kaynak:<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremtschuk/>

Resim 3.4.1.2 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

Kaynak:<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremtschuk/>

Resim 3.4.1.3 Foma Jaremtschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

Kaynak:<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>

Resim 3.4.1.4 Foma Jaremschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

Kaynak:<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>

Resim 3.4.1.5 Foma Jaremschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

Kaynak:<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>

Resim 3.4.1.6 Foma Jaremschuk, Akıl Hastanesine Yaptığı Resim

3.4.2 Grayson Perry

Grayson Perry, 2003 yılında prestijli Turner Ödülü'nü alan, İngilizce ilginç bir sanatçıdır. İnanç, toplumsal sınıflar, özgürlükçü yaklaşım, dünya barışına kendine özgün bir tarzla yer veren ve çağdaş sanatta önemli bir yeri olan sanatçıdır. Türkiye'deki sanat izleyicileri Perry'nin eserlerini 2016'da Pera Müzesi'nde açılan "Grayson Perry: Küçük Farklılıklar" başlıklı sergide yakından tanıma fırsatı buldu. Perry klasik formlar kullandığı ve canlı renklerle bezediği, çekici görünümüyle tezat oluşturan konuları ele aldığı seramik vazolarıyla tanınıyor. Çalışmalarında otobiyografik unsurlar ağırlık taşıyor, örneğin sık sık alter egosu Claire'i resmediyor. Grayson Perry, Alter Egosuyla yarattığı Claire sayesinde kendi içinde ikinci bir kişilik yaratmıştır ve yarattığı bu kişilik ile çalışmalarını arasında bir bütünlük kurmuştur.

Heteroseksüel, evli, bir kız çocuğu sahibi; çocukluğundan beri kadın kılıfına girmeyi seviyor, "Claire" adını verdiği travesti kimliğini topluma bir şekilde kabul ettirebilmiş sıra dışı bir adam. Grayson Perry, dayak atan, şiddet dolu bir üvey babayla büyümüş. Öfkesinden kurtulmak için otuzlu yaşlarını tamamen psikoterapiye adanmış. Çocukluğunda ona dayatılan erkeklik rolünün klasik cenderelerinden kaçmaya çalışmış, kaçamadıklarını da kendisine göre uyarlamaya çalışmış birisi. Yani ne söylediğini gayet iyi biliyor.

Kaynak:<http://www.neighbourhood.tv/grayson-perry-dresses/>

Resim 3.4.2.1 Grayson Perry ,Resim Sergisinden Fotoğraf

Grayson Perry son derece ilginç bir kişilik, dikkat çeken kadın kılığına girerek makyaj yaparak sergi açılışlarına katılan çok önemli bir kişilik. Alan Measles adında bir oyuncak ayısı var. Buda onun hayatındaki çok önemli karakterlerden biri, çünkü çok sert bir üvey babayla çok zor bir çocukluk ve gençlik geçirmiş olan sanatçı, idealize ettiği ebeveyn karakteri arkadaş olarak oyuncak ayıyı seçmiş. Yaşadığı zor dönemleri oyuncak ayısıyla kurduğu diyalog sayesinde aşmıştır. Perry'nin yaşamında bu durum öylesine yer etmiş ki hemen hemen yaptığı bütün; seramik, halı, resim çalışmalarında da oyuncak ayısına yer vermiştir. Örneğin bir antik yunan vazosu gibi yapılmış çalışmanın üstünde ayısını bir yunan tanrısı gibi göstermiştir.

Kaynak:<https://www.themaggar.com/grayson-perry-sergisi>

Kaynak:<https://daily-norm.com/tag/alan-measles/>

Resim 3.4.2.2 Grayson Perry , Ayısı; Alan Measles, Seramik Çalışması

Büyük incelikle işlenmiş seramik eserlerinin yanında Perry nakış, fotoğraf, baskı ve heykel gibi geniş çeşitlilikte başka araçlarla da çalışıyor. Perry çalışmalarında şiddet, önyargılar, cinselliğin bastırılması ve insanların bel bağladığı alışlageldik davranış kalıpları ve inanışlar gibi ciddi konuları, yanlış anlaşılma kaygısı gütmeden işliyor.

‘Sanatçı olarak oynadığım rolü, bir bakıma bir şamanın ya da büyücününkine benzetebiliriz. Kılık değiştiriyor, hikayeler anlatıyor, nesnelere anlamlar yüklüyor ve onları bir parça daha dikkate değer hale getiriyorum.’

Grayson Perry

Perry'nin sanatsal dışavurumunda, ağırlıklı fantastik ve mizahi öğelerin yanı sıra kendini kimlik edindirme çabası da öne çıkıyor. Sanatçının işlerinin pek çoğu otobiyografik unsurlar taşıyor. Zaman zaman travesti kılığına bürünen Perry'nin dişil yansıması olan Claire, pek çok çalışmasında önemli bir karakter olarak yer alıyor. Perry'nin işlerinde sık rastlanan önemli karakterlerden bir diğeri ise “vekil baba” figürü ve sanatçının koruyucusu olarak okunabilecek Alan Measles adındaki oyuncak ayısı. Grayson sadece son derece başarılı bir matbaacı ve seramik sanatçısı değil, aynı zamanda hikaye anlatma ve kendini analiz etme ustasıdır ve psikoterapi.

Kaynak:<http://openfileblog.blogspot.com/2011/10/grayson-perry-walthamstow-tapestry.html>

Resim 3.4.2.3 Grayson Perry , *Walthamstow Tapestry*, 2009

Yan duvarda ise Walthamstow Halısı var. Orijinali 15 metre uzunluğundaymış bu daha kısa bir versiyonu, gerçi karşısına geçtiğinizde kısa değil uzun, küçük değil büyük geliyor. Bir insanın doğumundan ölümüne yedi aşamasını temsil eden bir hayat öyküsü, soldan sağa ilerleyen bir anlatı var karşımızda. En solda

devasa ve hayli grafik bir doğum anı resmedilmiş en sağda ise bir ölüm yatağı. Ortada irili ufaklı kimisi devasa onlarca imge, binlerce marka ismiyle dolup taşan bir mekana dağıtılmışlar. Adeta bu hayat hikayesi markalar diyarında hatta markalar çöplüğünde geçiyor, bir tüketim toplumu bireyinin yaşamını betimliyor. Parlak renkler ve karikatürize çizimlerin yarattığı neşeli genel atmosfer, tatlı yaşlı teyzenin altına sızmakta olduğunu fark ettiğiniz detaylara kadar sürüyor. Bir yandan dini ikonaları da çağrıştıran bir üslup var genelde. Chanel çantasını göğsüne sıkı sıkı bastırılmış, Hermes eşarabı başında, gözleri yerde sarışın kadın mesela, bir tür modern Meryem Ana çağrışımı taşıyor. Elinde sustalısı köşe başında bela bekleyen çete mensubu kot ceket ve pantolonlu genç oğlan, başındaki halenin de etkisiyle bir aziz tablosundan fırlamış gibi. Kan denizinde giden gemi ise Nuh'un gemisi olabileceği gibi İngilizce' de çok bilindik "aptallar gemisi" çağrışımlarını da alıyor terkisine. Marka isimleri' nin yanı sıra minik arabalar, evler, çiçekler, hayvanlar, uçaklar, nutuk atanlar, keskin nişancılar, demir dövenler, cenaze arabası sürenler, at binenler kılıç kuşananlar, çamaşır yıkayanlar, çalgı çalanlar, kafayı bulanlar gibi bin bir çeşit figüre, her biri ayrı bir tablo kadar ilginç, büyüteç altında incelenmeyi bekliyor ama tamamına tek tek bakmak ne kadar mümkün o tartışma konusu.

Kaynak:<http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.4 Grayson Perry , Walthamstow Tapestry, 2009 Detay

Küçük Farklılıkların Kibri, adında 6 büyük halı, seramik çalışmaları ve belgesel filmlerden oluşan büyük bir resim sergisi 2015 yılında İstanbul Pera Müzesinde sergilendi. Perry resim çalışmalarının yanı sıra çektiği belgesel filmlerde işçi sınıfı, orta sınıf ve aristokrasiye mensup kişilerle bir araya geliyor, evlerine giriyor, sohbet ediyor ve bir antropolog gibi ya da belki de bir hayvan bilimci gibi belirli türlerin yaşam zevklerinin nasıl oluştuğunu tespit etmeye çalışıyor. Neden bazı nesnelere diğerlerinden daha güzel, daha kıymetli, bize daha uygun buluyoruz? Zevklerimiz hayatımızla ve sınıfımızla ilgili ne anlatıyor? Etrafımıza doldurduğumuz bu nesnelere, yediğimiz yiyecekleri, kullandığımız otomobilleri, giydiğimiz markaları gerçekten seçen özgün ve özgür iradeli kişiler miyiz yoksa hasbelkader etrafımızı çevrelemiş nesnelere içinde başlayan yaşamımızın gayriihtiyari bir sonucu muyuz? Gerçek hayatlardan bulup çıkarılan bu nesnelere, insanlar ve hareketler halılara taşınıyor.

Kaynak:<http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.5 Grayson Perry , Kafes de Kavga Edenlerin Secdesi (2012), Yün, pamuk akrilik, polyester (200-400 cm)

Sahne Tim'in büyük büyükannesinin ön odasıdır. Bebek Tim annesinin akıllı telefonunu elinden almaya çalışır; annesinin dikkatini çekme konusunda telefon rakibidir. Annesi giyinmiştir, belki de 'çıkmadan birer tek atmış' olan dört arkadaşıyla gece dışarı çıkmaya hazırdır. İki 'Karışık Dövüş Sporları'

heveslisi, çocuğa kabile kimliğinin ikonalarını sunar: bir Sunderland A.F.C. futbol forması ve madenci lambası. Erken dönem Hristiyan resmindeki gibi, Tim eserde ikinci bir kez görünür, merdivenlerde, ekran karşısında, yalnız başına oturacağı yeni bir gecenin beklediği dört yaşında bir çocuk olarak. Bu imgeler dizisi, çok istikrarlı olmayan bir yöntemle, organik biçimde geliştirilmiştir.

Kaynak:<http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.6 Grayson Perry, Kafes de Kavga Edenlerin Secdesi (2012), Detay, Yün, pamuk akrilik, polyester (200-400cm)

Metin (Tim'in annesinin sesiyle) :

'Üniversiteye gidebilirdim ama babasının yükseldiği ve bizi terk ettiği düşünülduğünde elimden gelenin en iyisini yaptım. O(Tim) hep akıllı bir küçük çocuk oldu, beni nasıl yönlendireceğini bilir. Annem bir tek atmaktan hoşlanırdı, babamda severdi. Eski madenci, gerçek bir erkekti, sevgisi de öfkesi de açık. Artık buralarda hiç iş yok, sadece jimnastik ve futbol. Normal bir aile, bir yada iki boşanma, akıl hastalığı, bağımlılık, aile içi şiddet...Arkadaşlarım, aklım onlara emanet, beni dışarı çıkarırlar, dinlerler...Hafta sonu bir gece şehirde dışarı çıkmak değerli bir ritüeldir.

Kaynak: <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.7 Grayson Perry, Gerçekler ve İnançların Haritası, Akrilik, Yün ve Pamuklu Halı 290 – 690 cm

Büyük boyutlu bu halı sanatçının 2011'de British Museum için gerçekleştirdiği, müzenin dünyaca ünlü ve kapsamlı koleksiyonundan seçilmiş yapıtlarından biridir. Hac fikrinden çok etkilenen Perry bu parçaya, toplumun farklı kesimlerinin hac mekanı olarak gördüğü çok sayıda dini, tarihi yeri dahil etti. Bir Budist mandala biçimini alan işin merkezinde British Museum' un, farklı galerilerinin yerine 'hayattan sonrası' için kullanılan bir dizi farklı terimin geçirildiği zemin planı yer alıyor. Eserdeki karakterler, bir dizi farklı

terimin geçirildiği zemin planı içerisindedir. Eserdeki karakterler, modern tüketimci hayatı (en soldaki kadın), hayatın vahşi ve doğal yanını (ayı), masumiyet ve merakı (küçük oğlan) ve geleneği (en sağdaki renkli kadın) temsil ediyor.

Kaynak: <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.8 Grayson Perry, Otoparkta İstirap (2012), Yün ve Pamuklu İpek Halı, 200 -400cm

Bu resim Giovanni Bellini' nin, Bahçede İstirap (yak.1465) adlı resminin uzak bir akrabasıdır. Sahne Sunderland dışında bir tepedir; uzakta Işık Stadyumu vardır. Merkezdeki kişi, Tim'in bir kulüp şarkıcısı olan üvey babasıdır. Naif biçimde çizilmiş bir tersane vinci çarmıhın yerine geçer; altında Meryem olarak, bir kere daha dünyevi tutkunun sancularına tutulmuş halde Tim'in annesi vardır.

Kaynak: <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.9 Üst Sınıf Çıkmazda (2012), Yün, pamuklu, akrilik, polyester ve ipek halı, 200 – 400cm

Kaynak: <http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.10 'Virgin' Anlaşmanın Müjdesi(2012), Yün, pamuklu, akrilik, polyester ve ipek halı, 200 – 400cm

Perry, tıpkı hayran olduğu İngiliz ressam Hogarth' ın 1733'te yaptığı *A Rake's Progress* başlıklı 8 tabloluk serisinde Tom Rakewell isimli karakterin hayatını anlatmış olduğu gibi, bu kez Tim Rakewell isimli karakterin hayatını anlatıyor. Kendi zevkleriyle kuvvetle bağlandığı sanat tarihine verdiği referanslarla, dini hikayelerden ve bunların defalarca kez resmedildiği tablolardan esinlenen mizansenlerle ve bu mizansenleri kafa karıştıran bir tezatla bezeyen çizgi roman estetiğindeki görsel anlatımla, gerçek hayatın takibi ve temsiliyle, çiçekleri resmetmese de rengarenk halleriyle adeta Foucault' nun sözünü ettiği İran bahçelerini hatırlatan bu halıların, bambaşka hayatların ve mekanların eşzamanlı sonsuzluğuna açılan kapılar olduğunu söylemek çok mümkün.

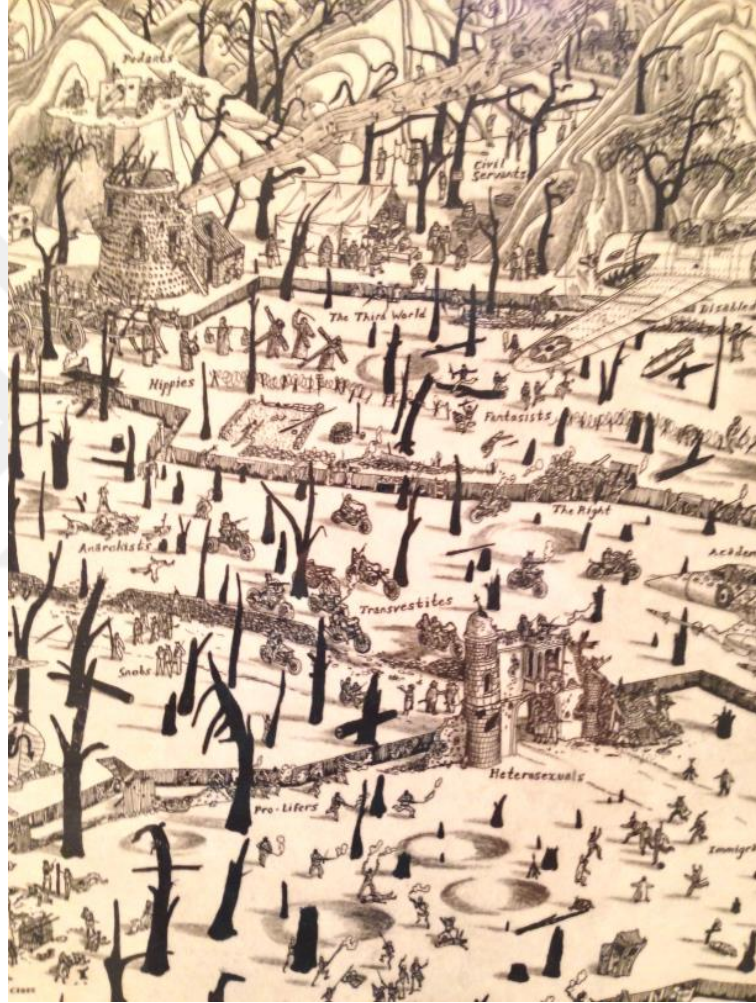

Kaynak: <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>

Resim 3.4.2.11 Grayson Perry, Peygamberlerimizin Portreleri (2006), Sırlı Seramik, 60 – 40 cm

2005'te, Danimarka'da, Hazreti Muhammed'in karikatürlerinin bir gazetede yayınlanmasının inanç, köktendincilik ve ifade özgürlüğü üzerine sert bir

tartışmaya yol açması üzerine yapılmış olan bu çömlek, Paris’ te, Ocak 2015’te Charlie Hebdo bürosuna yapılan saldırının ardından hazin biçimde güncelleşti. Perry bir gazetecinin, batıda aydınlanmanın büyük düşünürleri olarak selamlanan Jafferson, Rousseau, Locke ve benzerlerinin aslında Hristiyan olduğuna ve dini inançlarına bugün İslamcı köktenciler olarak algılanan insanlar kadar bağlı bulunduğuna işaret eden bir makalesini okumuştur. Perry buradan etkilenecek seramik çalışmasını oluşturmuştur.

Kaynak: <https://sanatsepeti.wordpress.com/category/guncel-sanat-2/>

Resim 3.4.2.12 Grayson Perry, Bir Politikacı İçin Baskı, Aside Yedirme Baskı (2005)

Bu eser Perry’nin, çocukluk ve ergenliğinde geliştirdiği ve ‘oyun manzarası’ olarak tarif ettiği iç dünyaların mükemmel bir örneğidir. Hayali manzaranın içinde farklı insan grupları arasında büyük ve kaotik bir muharebe

yaşanmaktadır ama bu hayal edebileceğimiz gibi, bir tarafın diğerine karşı savaştığı bir muharebeden çok muazzam çeşitlilikte ve her biri farklı görüşlere sahip-örneğin 'romantikler', 'şişmanlar', 'klasikçiler' ve 'ateistler'- insanların buluşmasıdır ve anlaşmazlığın basit cevapları olmadığını göstermeyi hedefler.

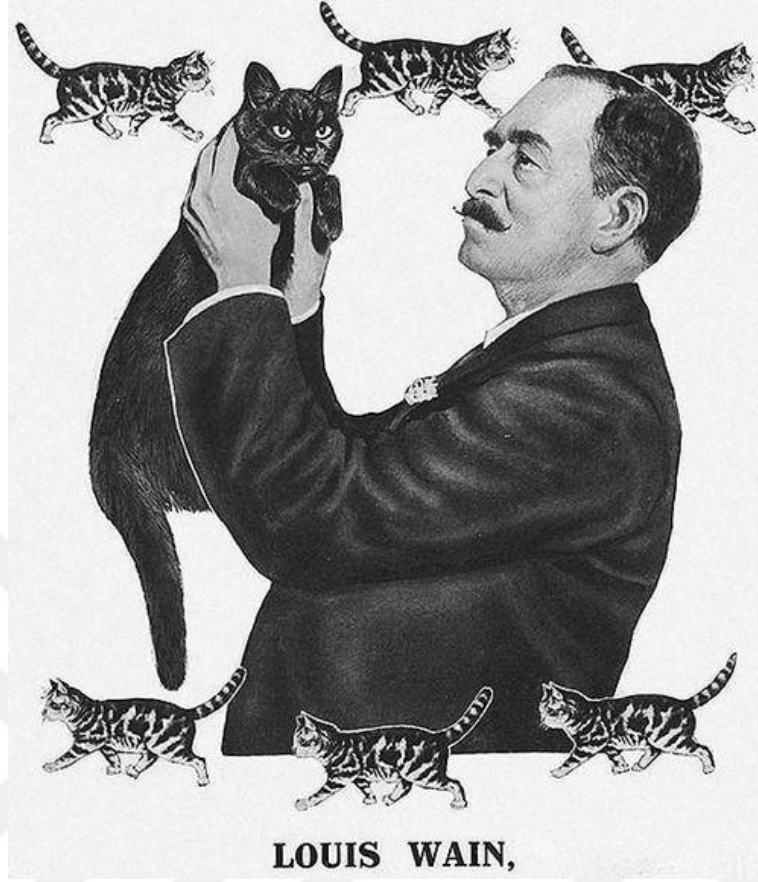

Kaynak:<https://sanatsepeti.wordpress.com/2015/08/17/grayson-perry-pera-muzesi/>

Resim 3.4.2.13 Grayson Perry, 'Coming Out' (Açılma) Kostümüyle

Fotoğraf da ki kostüm Perry'nin resim sergisinde giydiği kostümlerden biridir. Perry'nin eşi de bir terapisttir, fakat Perry 6 yıl boyunca başka bir terapistten terapi görür. Perry, travestiliği psikanalitik bir sorun olarak formüle etmiştir. Bir yandan mutlu bir evliliği olan heteroseksüel bir erkek neden böyle giyinmek ister diye sorabilir insan. Claire, Perry'nin ikinci kimliği ve kendisini transseksüel sanmamamız için, kıyafetlerini değiştirir. Perry, kadın olmak istemez sadece dikkat çekmek, çok güzelsin lafını duymak ister.

3.4.3 Louis Wain (1860-1939)

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/7553381687248426141>

Resim 3.4.3.1 Louis Wain, İllüstrasyon Otoportre

1860–1930 yılları arasında yaşayan İngiliz ressam, illüstratör ve grafiker Louis Wain, eşiyle mutlu mesut yaşarken en değerli varlığı, eşi, meme kanserine yakalandı. Louis Wain, karısını güldürmek için kedi resmi yaparak başladığı sanat hayatına, şizofreni hastalığına yakalanıp kedileri farklı şekillerde, kaleydoskop şeklinde çizerek devam etti. Kedi tablolarından çok kedi tablolarının evrimiyle tanındı. Eşiyle ortak zaafı olan kediler onun bu hastalıkla baş etme sürecinde ilk başvurduğu çözümdü. Eve kedi alarak başladı bu kedili yolculuk. Karısını mutlu etme isteğiyle... Tek kediyle sınırlı da kalmadı üstelik. Zamanla kedileri resmetmeye başladı Wain. Karısını güldüreceğini düşünüyordu nitekim öyle de oldu. Karısını güldürmeyi başarıyordu bu resimlerle. Kedileri ve insana özgü hareketleri harmanlayıp

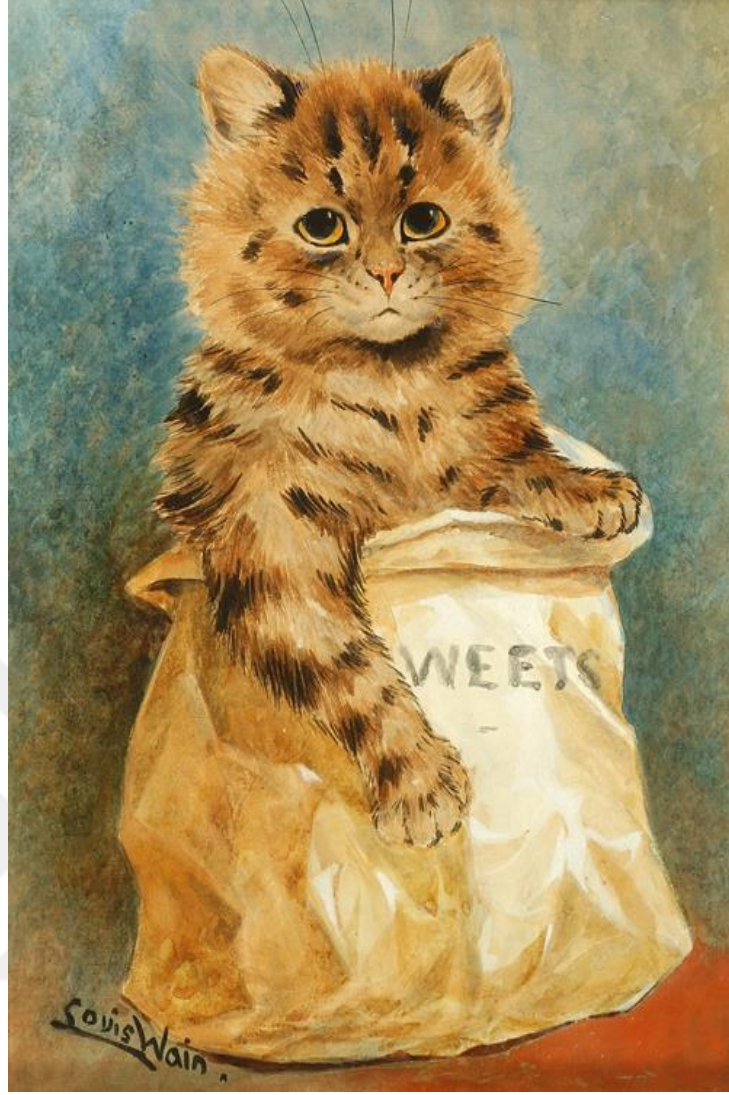
tablolarına yansıtıyordu. Wain, karısıyla mutluluk tabloları arasında yaşarken meme kanserine daha fazla direnemeyen eşi vefat etti. Wain, bir anda kendini kedilerle baş başa buldu. Bu yıllarda I. Dünya Savaşı başladı ve savaş yüzünden yoksulluk, eşinin ölümü yüzünden yoksunluk Wain için çok zor bir dönemi başlattı. Wain, evdeki kedileriyle ve tabloya döktükleriyle baş başaydı ancak eşinin ölümünün açtığı boşluğun yaratacağı asıl travma biraz zaman sonra kendini gösterecekti. Ölüm ve yalnızlığın yol açtığı depresyon, sonu gelmez bir psikoz dönemine soktu sanatçıyı. Bu ağır psikoz dönemi şizofreniye dönüştü ve işte o zaman sanatçının hayatında birtakım değişimler boy gösterdi. Eski kedi çizimlerinde gülen, yürüyen, sarılan, sevimli kediler yerine, tüyleri diken diken, gözleri açılmış ve dikkat çekici renkler kullanılan kediler yansıdı tablolarına. İnsan hareketleri verilen eski kedi tablolarında kediler kıyafet giyer, kahve içer, yürüyüşe çıkar, arkadaşlarıyla buluşurdu. Şizofreni sonrası dönemde ise kedilerin yüzlerine ve tüyelerine vermişti ağırlığı sanatçı. Kedilerin gözleri değişti belki de en çok. Sevecen kedi yüzleri yerini kaygılı kedi gözlerine, panikleyen kedi gözlerine ve sonrasında öfkeli kedi gözlerine bıraktı. Karısının ölümüne olan öfkeyi bu şekilde mi yansıtıyordu acaba sanatçı ?

Şizofreni Öncesi

Kaynak: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Louis_Wain_The_bachelor_party.jpg

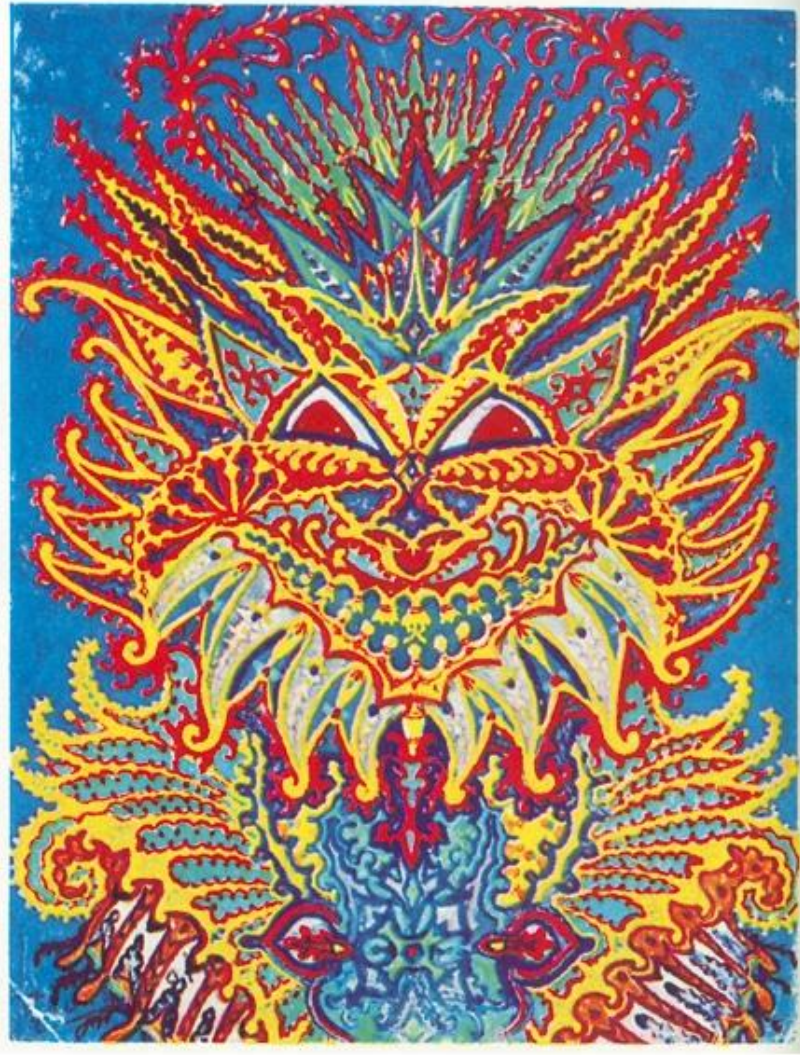
Resim 3.4.3.2 Louis Wain, Bekarlığa Veda Partisi, Yağlı Boya Resim (29,5 x 60 cm)

Kaynak: <https://www.davidbrassrarebooks.com/pages/books/00270/louis-wain-artist/mixed-sweets> Resim 3.4.3.3 Louis Wain, Karışık Tatlılar, Suluboya Resim(1911)

57 yaşından sonra, Louis Wain eserlerine gösterilen ilgi çoğaldı. Kedili kartpostalları Victoria Dönemi'nde oldukça popüler oldu. Ancak Wain, şizofreninin tutsağıyken tuhaf davranışlar sergiliyordu ve bu yüzden akıl hastanesine yatırıldı. Dönemin başbakanı, Wain' e bir fon açtı ve sanatını daha iyi icra etmesi için elinden geleni yaptı.

Şizofreni Sonrası

Kaynak: <http://www.artbook.com/blog-louis-wain.html>

Resim 3.4.3.4 Louis Wain , Yağlı Boya Resim (1925)

Wain' in canlı kedi tabloları ise bu dönem sonrası artış gösterdi. Fantastik denilebilecek kediler çıktı ortaya. Büyük gözlü ve fantastik kediler. Kız kardeşinin de akıl hastanesine yatırılmasıyla Wain' in hastalığının alakası var mıdır bilinmez ama, hem o olayın hem de karısının öfkesini ve bilinçdışı akışını tablolara yansıttı Wain. Kedi çizimleri bir süre sonra belli belirsiz kedilere dönüştü. Tablolarında dikkat ettiği şey detaylar ve fraktallar oldu.

Kaynak: <http://scribol.com/art-and-design/louis-wain-psychedelic-cats/>

Resim3.4.3.5LouisWain,YağlıBoyaResim

Kaynak:<https://www.wannart.com/sizofreni-bir-ressami-boyle-etkiledi-louis-wain-ve-kedi-tablolari> **Resim 3.4.3.6** Louis Wain, Şizofrenin İlerleme Aşamaları, Yağlı Boya Resim

Sona doğru yaptığı tablolarında kedi çerçevesinde ancak açıkça görünmeyen kedi figürleriyle karşı karşıyayız. Wain, artık tablolarına salt kedileri değil kaleydoskopik çizimlerini yansıttı. İlk bakışta, değişimin kademe kademe oluşu insanı çok ürpertmese de ilk eserleri ve son eserleri arasındaki fark, bir arada

görüldüğünde gerçekten etkileyici. Sanatçının tepkiyi yansıtmaya aracı olan kediler, bilinçdışından böyle akmış.

Bu eserlerin kesin tarihleri bilinmemekle birlikte, bazıları psikoloji ders kitaplarında sıralı bir biçimde psikotik bir çöküntünün ilerleyen aşamasını göstermek için incelenmiştir.

3.4.4 Kim Noble

Kaynak: <http://news.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.1 Kim Noble, Resim Çalışması Yaparken Çekilmiş Fotoğrafi

Kim Noble, 21 Kasım 1960'ta İngiltere'de doğdu. Kim Noble, yetenekli bir ressam, illüstratör ve ondört yaşında bir kız çocuğunun annesi. Hayat dolu ve cıvıl cıvıl bir kadın. Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, aslında Kim Noble diye birisi yok. Üçüncü yaş gününden bir süre önce, sürekli dehşet verici tacizler sonrasında, Kim Noble'nin zihni sert bir zemine düşürülen bir cam parçası gibi paramparça oldu. Her bir parça ya da kırık, yepyeni bir zihin haline dönüştü,

her biri kar tanecikleri gibi farklı bir kişilik edindi ve Kim'in dünyadaki yerini almaya çalıştı. Kim Noble "çok kişilikli" , bir başka deyişle 'Çoklu Kişilik Bozukluğu' var. Bedeni, aralarında sadece Latince konuşan ufak bir oğlan çocuğunun, homoseksüel bir adamın ve anoreksiyalı bir ergenin de bulunduğu farklı kişiliklere ev sahipliği yapıyor. Bazıları onun bedeniyle birlikte yaşıyor, bazılarıysa zamanda donup kalmış.

Annesi, babası ve ablasıyla birlikte yaşadı, sıradan bir ailenin çocuğu olarak yetişti. Annesiyle babasının yoğun çalışma hayatı yüzünden, küçüklüğünden itibaren farklı bakıcılarla birlikte büyüdü. Gerçi 1960'larda, bu kişilere bakıcı da denmiyordu. Bakıcılar akrabalar, komşular ya da arkadaşlardı. O zamanlar, aynı toplumda yaşayan kişiler birbirlerine yardım ederlerdi. Birçoğu da iyi yürekli ve sevecen insanlardı. Ancak hepsi öyle değildi.

Hepsi Kim Noble' ı korumadılar. Ondan faydalandılar. Bebek Kim'i derin acılara ve dehşete boğarak, cinsel tacize maruz bıraktılar. Hem de çok küçük yaşlardan itibaren, düzenli ve sürekli bir biçimde. Kim Noble çaresizdi. Konuşamıyordu. Şikâyet edemiyordu. Karşı gelemiyordu. Tacizin yanlış bir şey olduğunu bile bilmiyordu. Ama bildikleri onu korkutuyordu. Bunların canını yaktığını da biliyordu.

Ama öylesine küçük, öylesine güçsüz, birçok açıdan tacizcilerine öylesine bağımlıydı ki nasıl karşı koyabilirdi? Sonra, o küçücük hâliyle zihni bu durumla baş edecek bir yol buldu. Bu yöntem Kim'in fiziksel acılarını dindirmeyecek olsa bile, yine de en iyi seçenek olabilirdi. Gizlenebilirdi.

Kim'in beyni travmatik bir olaydan sonra bir savunma mekanizması olarak birden fazla kişiliğe bölünmüştür. Kim Noble' a, 1995'de çoklu kişilik bozukluğu teşhisi konmuştur. Kim, Londra dışında yaşayan ve 20 farklı kişiliğe sahip 49 yaşındaki bir annedir. Kim kişilikleri arasında "Patricia", birincil kişilik; "Salome," dindar bir Katolik; "Judy", yemek zamanlarında ortaya çıkan kişilik ve Kim'in zayıf vücut yapısına rağmen, 200 kilodan fazla olduğunu düşünüyor; ve "Ken", depresif bir eşcinsel adam.

Kim, çoklu kişilik bozukluğunu şu şekilde anlatmaktadır; ‘O zamanlar bana normal gelen bir sürü şeyi kabullenerek büyüdüm. Kendimi nasıl gittiğimi bilmediğim sınıflarda, tanımadığım insanlarla konuşarak ya da başvurmadığım işlerde çalışırken buldum. Normal denen şey, benim için arabaya atlayıp bir alışveriş merkezine gitmek ve eve, torbalarca ihtiyacım olmayan yiyeceklerle dönmektir. Gardırobumu açıp satın almadığım giysiler görmek ya da pizza sipariş etmediğim hâlde kapıda pizzacının bitmesiydi. Tavaları daha yeni kullandıktan bir saniye sonra bulaşıkların tamamının yıkanmış olduğunu görmektir. Bir erkekler tuvaletinin kapısında dikildiğimi fark edip, neden orada olduğumu merak etmektir. Her gün başıma gelen bir sürü başka şey gibi.’

Psikologlar Kim'in cinsel tacizden ciddi bir travma geçirdiğinden şüpheleniyor ve zihnin bu çok kişiliğe bölünmesine neden olan küçük bir çocuktu. Kim, belirli bir günde iki veya üç kişiliği sergileyebilirken, vücudu en çok "Patricia" tarafından ele geçirilmiştir. DID ile yaşamak bir hane halkını paylaşmak anlamına gelir, her bir kişilik için farklı kıyafetler, klozetler ve diş fırçaları vardır. DID beyin travmasına karşı nadir bir tepki olsa da, çoğu insan olumsuz anıların bastırılması kavramına aşinadır. “Deneyimin bazı yönleri, bir insanın hayatta kalması için çok dayanılmaz” diyor. “Bu olduğunda, kişinin bir kısmı bu hatıraları yakalayabilir ve insanı güvende tutabilir ve onları izole ederek güvende tutabilir. ... Vücut onu hatırlar, ama itilmez - sadece onun üzerine oturur ve paylaşmıyor. ”

Kim'in terapistlerin den biri kişilikleri resim yapmayı denemeye teşvik etti. Patricia, her bir kişiliğin kendine özgü sanatsal stiline nasıl sahip olduğunu açıklıyor; " *Missy bir çocuk kişiliği yansıtıyor, o çok enerjik bir şekilde boyar* " diyor. " *Abi, başka bir kişiliktir ve hayatında yalnızlık var.* "

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.2 Kim Noble, Kızıyla Resim Çalışması Yaparken Çekilmiş Fotoğrafı

Psikolog, sanatın Kim üzerinde terapötik bir etkisi olduğu konusunda hiçbir hata olmadığını söylüyor. Anılar, beynin sanat yapıtı da üretebilen bir parçasıdır. Kim, ruhsal stresini hafifletmek için resim yapmaya başladı ve vücudundaki tüm 12 kişiliğin hepsinin ressam dehasına sahip olması şaşırtıcı bir sonuçtu. Vücudundaki kişiliklerin resim stilleri farklıydı, bazıları melankolik, bazıları aydınlık, bazıları soyut ve bir tanesi oyma gibi.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.3 Kim Noble, İlk Kişiliği Bennie' in Yaptığı Yağlı Boya Resim

Noble'ın ilk kişiliğine, "Bennie" denir, renkli renklerle boyamayı sever.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.4 Kim Noble, Abby' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim Çalışması

İkinci kişilik, "Abby" denir, çok şık çizimler çizmeyi sever.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.5 Kim Noble, Daun' nın Yaptığı İllüstrasyon Çalışması

Üçüncü kişilik, “Daun” olarak adlandırılıyor ve psikolojik travma tarzıyla sahneleri boyamayı seviyor.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.6 Kim Noble, Anzhen' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim Çalışması

Noble'in dördüncü kişiliğine, "Anzhen" denir, sabahları koyu renkli yağlı boya resimlerini boyamayı tercih eder, yağlıboya şaheseri "Çemberin Çemberi" sanatsal ve yaratıcıdır.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.7 Kim Noble, Kenny' nin Yaptığı Yağlı Boya Resim Çalışması

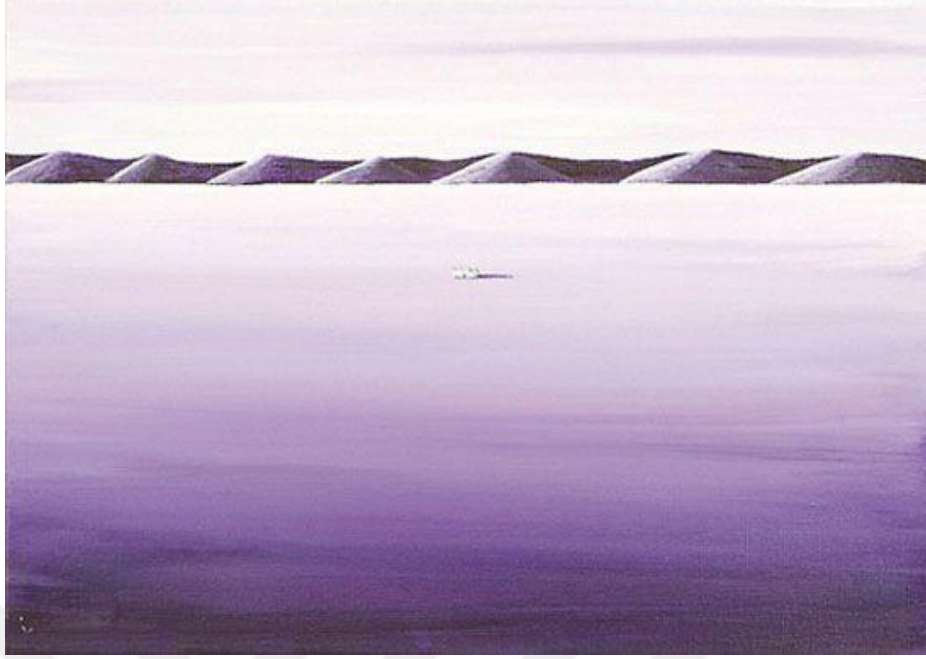
Resim: Beşinci "kişilik", tuval ve renkle renkli resimler çizmeyi tercih eden "Kenny" olarak adlandırılıyor.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.8 Kim Noble, MJ' nin Yaptığı Yağlı Boya Soyut Resim Çalışması

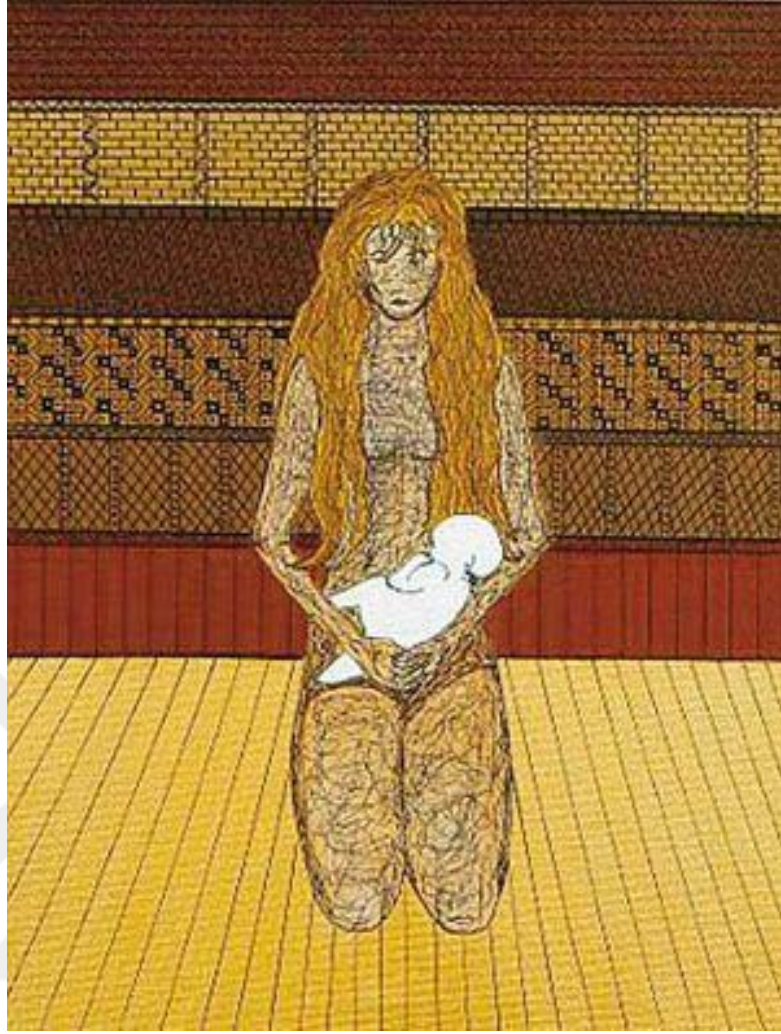
Noble'in altıncı kişiliğine, "MJ" denir, bazı soyut resimler çizmeyi sever.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.9 Kim Noble, Patricia' nın Yaptığı Yağlı Boya Resim Çalışması

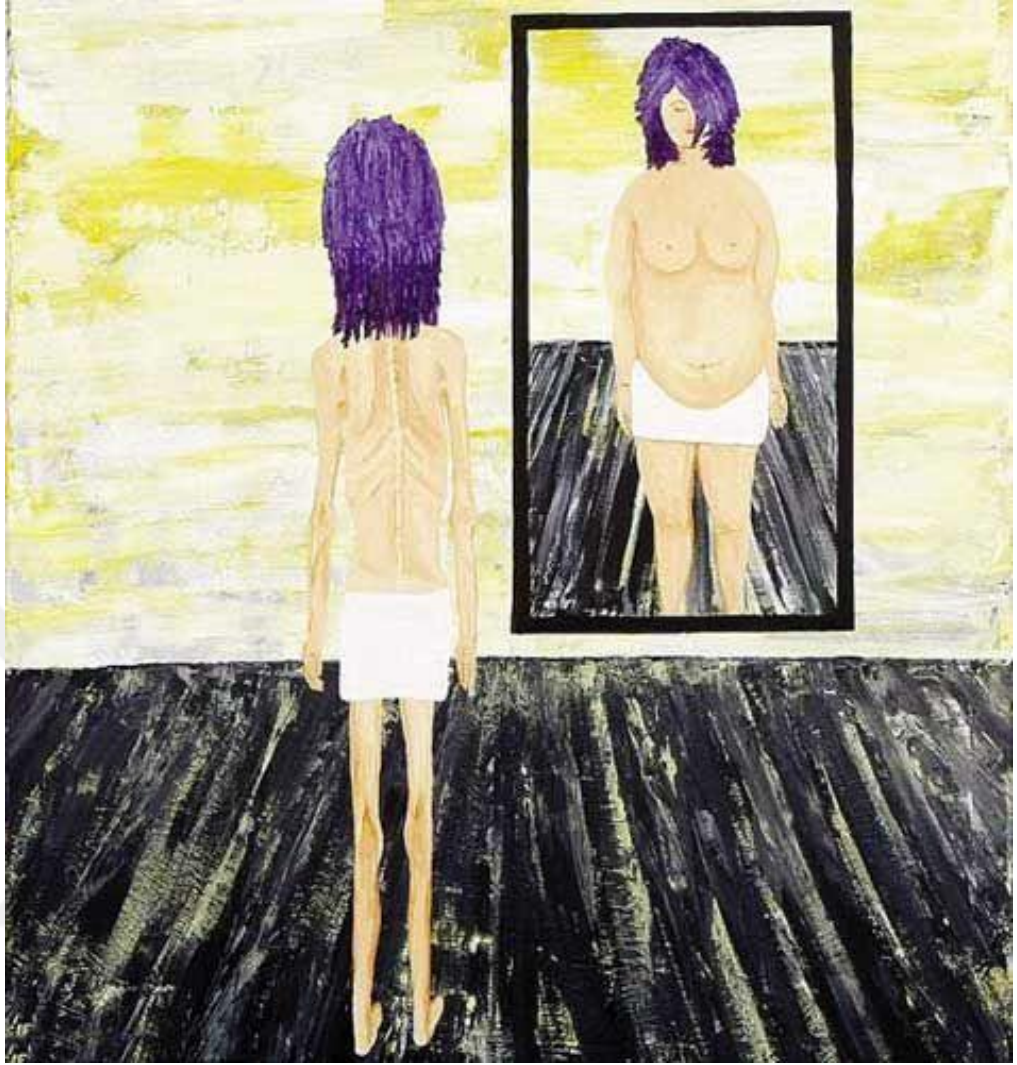
Noble'ın yedinci kişiliği, "Patricia" olarak adlandırılıyor. Karakteri çok hassas ve farklı renklerde bazı çöl manzaralarını boyamayı seviyor.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.10 Kim Noble, Suz' un Yaptığı İllüstrasyon Çalışması

Sekizinci kişilik, "Suz" olarak adlandırılıyor ve her zaman bebeği ile bir anne çizmeyi seviyor.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.11 Kim Noble, Judy' nin Yaptığı İllüstrasyon Çalışması

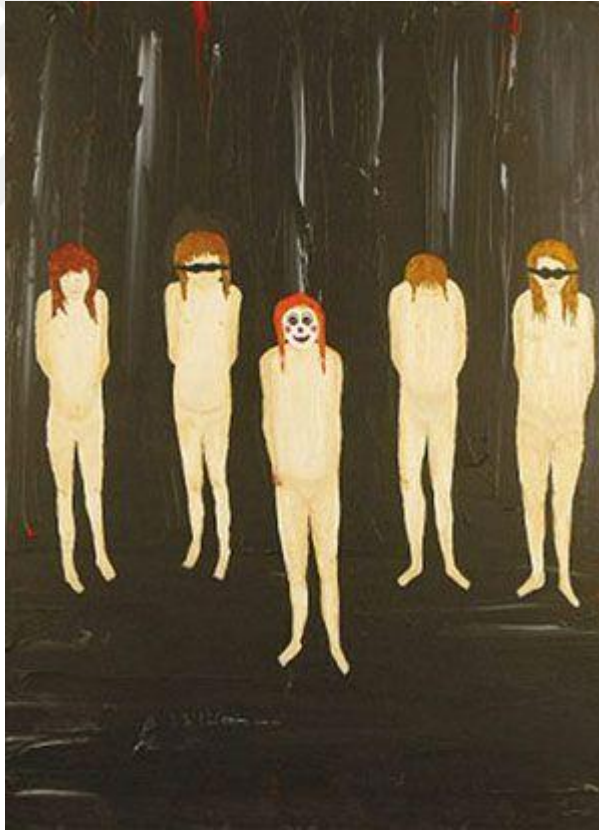
Noble'ın dokuzuncu kişiliği, anoreksi ve açlıktan muzdarip olan "Judy" olarak adlandırılıyor ve onun temsilcisi çalışması "Diyet Bozukluğu" olarak adlandırılıyor.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.12 Kim Noble, Karen' nin Yaptığı Soyut Resim Çalışması

10. kişilik, "Karen" denir ve ayrıca farklı renklerde bazı soyut resimler çizmeyi de sever.

Kaynak: <http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html>

Resim 3.4.4.13 Kim Noble, Ria' nın Yaptığı İllüstrasyon Çalışması

11. Kişiliğin adı,“Ria”. Riya boyalı olan, çocukluk istismarının anısıdır.

Ayrıca Noble'nin bedeninin bilinmeyen bir “kişiliğe” sahip olması, siyah gözleri olan çıplak çocukların resmini çektiği çıplak resimlerden resim yapmayı sever. Noble'nin 12. "kişiliği" kendi başına. Noble genellikle bir televizyon kanalı gibidir, genellikle 12 farklı "kişilik" arasında geçiş yapar. Her farklı kişilik, Noble'nin bedenini kontrol ettiğinde, kendi niyetleri ve tarzları doğrultusunda kendi yaratır. Sanat eserleri herhangi bir "kişilik" ten etkilenmez.

Kaynak: <http://www.kimnobleartist.com/>

Resim 3.4.4.14 Noble, Karakterinin Yaptığı resim çalışması

Ritüel doğum, şok terapisi, insan ticareti, cinayet vb. Hakkında astrolojik işaretler ve bir tür masal. Noble şöyle dedi: "*Resim, bedenimdeki farklı kişilikleri yaratmanın bir yoludur* " bu yüzden resim yapmanın Kim Nodle ve karakterleri üzerinde ortak bir paylaşım noktası vardır. Bu tüm karakterlerin ortak payda da buluşması Nodle' a iyi gelen bir nokta. Bu, farklı kişiliklerin ortak hobisidir.

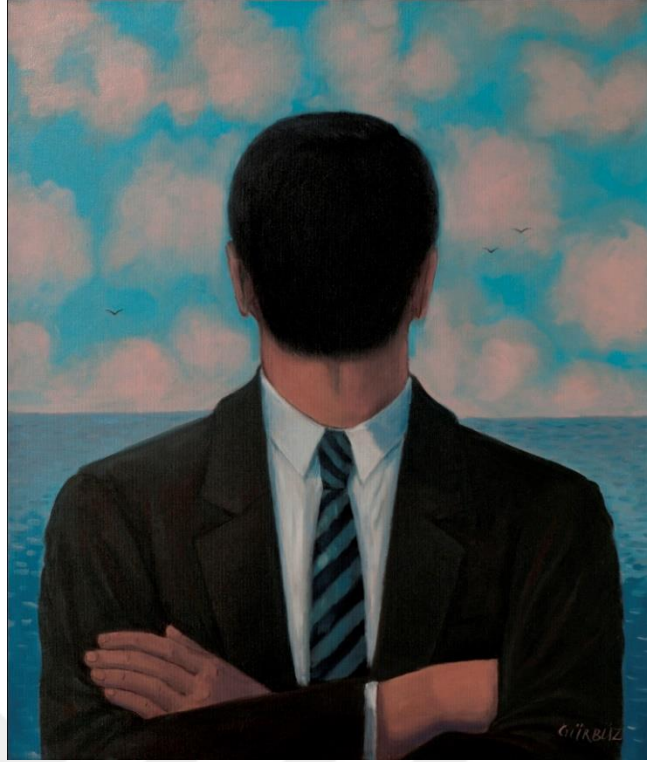
3.4.5 Gürbüz Doğan Ekşioğlu

Kayank:<https://sanatkaravani.com/roportaj-siradan-nesnelerin-muazzam-cizimiyle-gurbuz-dogan-eksioglu/>

Resim 3.4.5.1 Gürbüz Doğan Ekşioğlu

1954 yılında Mesudiye (Ordu)'da doğdu. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu Grafik Bölümünde öğrenim gördü. Halen aynı kurumda, yeni adı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Yrd. Doç. olarak görev yapıyor. 1977 yılından beri karikatür ile ilgilenen sanatçı, şimdiye kadar 23'ü uluslararası olmak üzere toplam 64 ödül kazandı. Ulusal ve uluslararası birçok karma serginin yanı sıra New York' da olmak üzere dokuz kişisel sergi açtı. New York'er Dergisi'nin kapağında, The Forbes Dergisi'nin kapağında, The Atlantic Monthly, The New York Times gibi dergilerde karikatür ve illüstrasyonları yer aldı.

Kaynak:<http://www.architectureoflife.net/bitmeyen-oyku-gurbuz-dogan-eksioglundan-yeni-bir-sergi/>
Resim 3.4.5.2 Görünüşe Aldanma, 60.70 cm

Sanatçının illüstrasyon çalışmalarına baktığımızda sürekli tekrar eden konular görmekteyiz. Sanatçı bu durumu, doğup, büyüdü coğrafi bölgeye, aile yapısına, geleneklere, aldığı eğitim, kültür vs. sonucu hayatı algılayıp, yorumlamasına bağlamaktadır. Resimlerinde maviyi çok kullanması, deniz kıyısında büyümesinin resimlerine katmış olduğu bir etkidir.

Kaynak:<http://gorselsanatlardeposu.blogspot.com/2012/03/gurbuz-dugan-eksioglu-afis-ve.html>

Resim 3.4.5.3 Gürbüz Doğan Ekşioglu İllüstrasyon Grafik Tasarım Çalışmaları

Yeşili çok seven sanatçının çalışmalarında, elma çok vardır. Ordu da elma ağaçları ile dolu bir köyde doğmasının resimlerindeki yansımaları görmekteyiz.

Kaynak:<http://www.gurbuz-de.com/kuslar.html>

Resim 3.4.5.4 Gürbüz Doğan Ekşioğlu İllüstrasyon Grafik Tasarım

Resimlerinde kullandığı beyaz kuş, güvercin; barışın, özgürlüğün simgesidir. Sanatçının yaşadığı dönem ve coğrafyada özgürlük yoktur, her dönem hapisler aydın insanlarla doludur, savaşlar vardır, emperyalizm vardır. Merdivenli resimlerin çokça kullanıldığı illüstrasyonların da, merdiven yukarı çıkmanın, simgesidir.

Kaynak:<https://plus.google.com/110855412345575098475/posts/LDzMsDYXKou>

Resim 3.4.5.5 Gürbüz Doğan Ekşioğlu İllüstrasyon Grafik Tasarım

Milliyet Sanat'a verdiği röportaj da sanatçı, resimlerinde çok kullandığı şemsiye temasının bilinçaltında edindiği yeri Şu Şekilde anlatır;

'1990'lı yıllardan bu yana üzerinde çok çalıştığım bir tema şemsiye. Karadenizli olmamdan kaynaklanıyor sanıyorum. Çok yağmur yağar bizim oralarda. Şemsiyeler bu kadar yaygın değildi çocukluğumda. Para da yok zaten. Kırk yılın başı bir şemsiye alırdın. Babam da çok unutkan bir insandı, hep bir yerlerde unutturdu şemsiyesini. Annem de "Yine mi unuttun?" diye çıkışırdı. Bilinçaltıma bu şekilde girmiş şemsiye. Eski eserlerimde de çok fazla yer alır; yeni işlerimde de epey var.'

Sanatçının resimlerinde konular yaşamış olduğu ortamdan beslenir. Gürbüz Doğan Ekşioğlu, insanı merkeze aldığı çalışmalarında resim, karikatür, grafik gibi farklı sanat dallarını bir araya getirerek kendine has bir üslup yaratmıştır. Çalışmalarında kavuşamama, kuş teması, merdiven teması vardır, bunların oluşum aşamasında sanatçı güncelden etkilendiğini ifade eder.

4. BÖLÜM

SONUÇ

4.1. Özet

Psikoloji, davranışların ve zihinsel süreçlerin sistematik ve bilimsel olarak incelenmesidir. Çünkü yaptığımız her şeyin bir nedeni var, ya da yaptıklarımız yaşadıklarımızın bir sonucudur. İnsanlar bu nedenleri merak eder ve birbirlerini anlamaya çalışırlar. Bireyin; mutlu, üzgün, heyecanlı ya da korkmuş olduğunu fiziksel hareketlerinden, davranışlarından anlayabiliriz.

Zihin ise davranışın aksine soyut, yani gözlenemez bir kavramdır. Psikoloji somut davranış malzemelerinden soyutlamalar yapar. Sanatçı davranışlarına yansıtamadığı psikolojisini resimlerine, kullandığı renklere, seçtiği figürlere yansıtır. Sanatçı, yaşadığı dönemin yaşam biçimini, baskılarını, dini, çocukluğunu, yaşadığı çatışmaları, konuşamadıklarını, kısacası bastırılmış bilinç altını yaptığı çalışmalarla yüzeye çıkarır.

Sanatçıların yaptığı bilinç altının resimlerle ortaya çıkması, psikiyatride yaygın olarak kullanılan terapi yöntemidir. Sanat dili konuşmanın başka bir türüdür. İnsanı rahatlatan, kendisini de olup biteni görmesini sağlayan bir tür.

Sanat çalışmaları içerisinde, resim baskı, illüstrasyon, grafik tasarım...vb. alanların hepsi üreten sanatçının bize kendi içinde yaşadığı bilinçaltı ve yaşadığı dönem arasında tuttuğu bir aynadır. Psikoloji ise bu aynayı anlamlandırmamızı ve anlamamızı sağlar. Üretilen tüm eserler aslında sanatçıların başka şekilde konuşma yöntemidir. Üretilen eserlerin incelenmesi ve araştırılması psikoloji dalını da kapsayarak yapıldığında gizli kalmış ve anlaşılamayan birçok esere farklı yolda bakma yöntemi olacaktır. Sanat ve psikoloji birbiriyle etkileşim içerisinde. Sanatı, yapıldığı dönemi, sanatçıyı anlamamızı sağlayan psikoloji, sanatçıyı ve sanata bakını da tedavi eder ve iyileştirir. Sanatçının, kelimelere dökemediği iç dünyası ve bilinçaltı sanat aracılığıyla somutlaşan bir ürüne dönüşür. Sanatçının nefes almasını sağlar.

4.2 Çalışmanın Literatüre Katkısı

Psikolojinin sanat eserlerindeki gizli kalmış sırlarını ortaya çıkararak, farklı dönemdeki, farklı karakterlere sahip sanatçıları ve yaşadığı dönemleri bir araya getirerek görmek, sanatçıyı anlamak.

4.3 Araştırma Kısıtları

Psikolojinin ve sanatın bir arada eserlerle birlikte irdelendiği kaynak çok az ve yabancı kaynaklarda bu miktar daha fazla. Yabancı dilden çevrilmiş sanat kitapları bu konu üzerinde ilerlemede yön gösterici olmuştur.

4.4. Geleceğe Yönelik Çalışma Alanları

Psikolojinin her dönemin toplumunun ve sanatçı eserleri üzerinden sanatçı ve bireyleri nasıl etkilediğinin incelenip, disiplinler arası uygulamalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Rollo May (2018) Yaratma Cesareti, Metis Yayıncılık, Tarih Toplum Felsefe Dizisi

Slavoj Zizek (2016) Yamuk Bakmak , Metis Yayıncılık, Kültür İncelemeleri Dizisi

Mehmet Yılmaz (2004) Sanatın Felsefesi-Felsefenin Sanatı, Ütopya Yayınları

Düccane Cündioğlu (2016) Felsefe ve Sanat, Kapı Yayınları

John Berger (2016) Sanatla Direniş, Metis Yayınları

Vincent Van Gogh (2004) Theo'ya Mektuplar, YKY Yayınları

Ferit Edgü (1936) Van Gogh Yüzyıl Sonra, Sel Yayınları

Nevzat Tarhan (2016) Duyguların Psikolojisi ve Duygusal Zeka, Timaş Yayınları

Carl Gustav Jung (2013) Keşfedilmemiş Benlik, Barış İlhan Yayınevi

Sigmund Freud (2016) Sanat ve Sanatçılar Üzerine, Yapı Kredi Yayınları

Andre Mourois , Yaşama Sanatı, Varlık Yayınları

E.H.Gombrich, Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi

Özden Terbaş, Psikanaliz ve Sanat, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

İsmail Gezgin , Sanatın Mitolojisi, Sel Yayıncılık

E.H.Gombrich, Sanat ve Yanılsama, Remzi Kitabevi

Nejat Bozkurt, Sanat ve Estetik Kuramları, Sentez Yayınları

Rod Judkins,(2017) Yaratıcı Düşünme Sanatı, Pegasus Yayınları

Dergiler

America's Graphic Design Magazine, Print LIV:V

America's Graphic Design Magazine, Print LIV:VI

Kritische Grafik in Der Weinmarer Zeit (1985)

Tobias M.Barthel(1965) Photo Graphik

Tezler

[http://www.sosyalarastirmalar.com/SANAT VE PSKOLOJ ETKLEM: GELENEKSEL TÜRK- SLAM SANATLARI MERKEZL BR OKUMA DENEMES * THE INTERACTON BETWEEN THE ARTS AND PSYCHOLOGY: AN ESSAY N READNG TRADTONAL TURKSH ISLAMC ART CENTRED](http://www.sosyalarastirmalar.com/SANAT_VE_PSKOLOJ_ETKLEM:GELENEKSEL_TURK-SLAM_SANATLARI_MERKEZL_BR_OKUMA_DENEMES_*_THE_INTERACTON_BETWEEN_THE_ARTS_AND_PSYCHOLOGY:_AN_ESSAY_N_READNG_TRADTONAL_TURKSH_ISLAMC_ART_CENTRED) Orhan GÜRSU **

İNTERNET KAYNAKLARI

Dali, <http://salyangozizleri.blogspot.com/2013/01/bir-deli-dahi-salvador-dali-salvador.html> (2018)

[Mark Rothko \(Soyut Dışavurumculuk\) \(Sanat Tarihi / Dışavurumculuktan Pop-Art'a\)](#) video (2018)

[KhanAcademy](#)

DışaVurumcuSanatTerapisi<https://www.guncelpsikoloji.net/terapi/disavurumcu-u-sanat-terapisi-h6580.html> (2018)

HieronymusBosh<https://bigumigu.com/haber/tuhafliigiyla-buyuleyen-hieronymus-bosch-figurleri/>(2018)

Edvard Munch <https://emoji.com.tr/edvard-munch-ciglik-resmi/> (2018)

SigmundFreud,SalvadorDali<http://www.tpocg.org/blog/sigmund-freud-uzerinden-salvador-daliye-bir-bakis> (2018)

Grayson Perry) ,<https://www.britishcouncil.org.tr/graysonperry/about> (2018)

<http://elefantusfilm.com/grafik-tasarim-nedir/> (2018)

<http://obilir.com/grafik-tasarim-ve-kullanim-alanlari/>(2018)

<https://www.bidolubaski.com/blog/grafik-tasarim-terimleri>(2018)

<http://reklamaemekverenler.blogspot.com/2009/06/necip-akar.html> (2018)

<https://bigumigu.com/haber/pastil-markasi-ricola-nin-ambalaj-tasarimi-konusuyor/>(2018)

<http://gorselsanatardeposu.blogspot.com/2012/03/gurbuz-dugan-eksioglu-afis-ve.html> (2018)

<http://sanatgundemi.tumblr.com/post/98801501395/ya%C5%9Fama-kar%C5%9F%C4%B1-antenlerimi-a%C3%A7%C4%B1yorum> (2018)

RESİM İNTERNET KAYNAKLARI

Resim 2.1.1 <https://onedio.com/haber/sizofreni-temasini-isleyen-sanatci-ve-eserleri-431764> (2018)

Resim 2.4.1<https://medium.com/@saniyabedi05/my-experience-with-art-therapy-2124afc9f2f7>(2018)

Resim2.4.2<https://www.standard.net.au/story/3928602/palliative-care-brings-positive-art-therapy/>(2018)

Resim 2.5.1.1 <http://www.franciscogoya.com/>(2018)

Resim 2.5.1.2 <http://www.rtve.es/alacarta/videos/mirar-un-cuadro/mirar-cuadro-familia-carlos-iv- goya/1879538/>(2018)

Resim2.5.1.3 <https://letsexploreart.wordpress.com/2014/05/08/candid-goyas-family-of-charles-iv/>(2018)

Resim2.5.1.4:http://www.commons.wikimedia.org/wiki/File:Francisca_Sabasa_y_Garc%C3%A0Da_by_Goya.jpg(2018)

Resim 2.5.1.5 <https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/saturn/18110a75-b0e7-430c-bc73-2a4d55893bd6>(2018)

Resim2.5.1.6<https://www.khanacademy.org/humanities/becomingmodern/romanticism/romanticism-in-spain/a/goya-third-of-may-1808>

Resim2.5.1.7<https://www.khanacademy.org/humanities/becomingmodern/romanticism/romanticism-in-spain/a/goya-third-of-may-1808>

Resim 2.5.2.1 <https://tr.pinterest.com/pin/470274386083793178/>(2018)

Resim 2.5.2.2 https://www.turkcebilgi.com/modern_sanat(2018)

Resim 2.5.2.3 <https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-m/munch-edward/edward-munch-melankoli-11541/>

Resim2.5.2.4<https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-m/munch-edward/edward-munch-firtinali-gecede-11540/>

Resim2.5.3.1<https://www.amazon.fr/Puzzle-30-pi%C3%A8ces-Vincent-Portrait/dp/B06XGD2XYZ>(2018)

Resim 2.5.3.2 <http://www.ressamlar.gen.tr/vincent-van-gogh/>(2018)

Resim 2.5.3.3 <http://www.leblebitozu.com/5-tablo-unlu-ressam-van-gogh/>(2018)

Resim 2.5.3.4 <http://www.leblebitozu.com/van-gogh-eserleri-hayati/>

Resim 2.5.3.5 <https://tr.pinterest.com/pin/181973641172661383/?lp=true>(2018)

Resim 2.5.3.6: <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/1219>(2018)

Resim 2.5.4.1 <http://www.arakatsanat.com/tag/dunyevi-zevkler-bahcesi/>(2018)

Resim 2.5.4.2 <https://aysenozkaya.wordpress.com/2016/01/08/500-yillik-cehennem-muzigi-dunyevi-zevkler-bahcesi-bosch/>(2018)

Resim 2.5.4.3 <http://www.arakatsanat.com/imgelerin-adami-hieronimus-bosch/>(2018)

- Resim 2.5.4.4** <https://twitter.com/celinesymbioss/status/674652753440940032>(2018)
- Resim 2.5.4.5** <https://www.pinterest.fr/pin/63402307232117976/>(2018)
- Resim2.5.4.6** http://www.wall001.com/paint/Hieronymus_Bosch/html/image3.html(2018)
- Resim 2.5.4.7** <http://birgunbiryerde.blogspot.com/2014/11/insan-eldrtan-delilik-tas.html>(2018)
- Resim 2.5.5.1** <https://onedio.com/haber/dahi-deli-salvador-dali-nin-sirlarla-dolu-6-eseri-ve-anlami-732726>(2018)
- Resim 2.5.5.2** <http://www.ustatesbih.com/20-tarihi-kisinin-cocukluk-fotografhari/>(2018)
- Resim 2.5.5.3** <https://www.tate.org.uk/art/artworks/dali-metamorphosis-of-narcissus-t02343>(2018)
- Resim2.5.5.4**<https://www.pauloeuvreart.com/reproductions/dali/daligalacidalacidesoxyribonucleicacid.html>(2018)
- Resim2.5.5.5** <https://paratic.com/salvador-dali-kimdir/>(2018)
- Resim 2.7.5.6** <https://paratic.com/salvador-dali-kimdir/>(2018)
- Resim 2.5.6.1** <https://tr.pinterest.com/pin/697072848547387614/?lp=true>(2018)
- Resim 2.5.6.2** <https://twitter.com/celinesymbioss/status/968916505462263808>(2018)
- Resim 2.5.6.3** <https://ephemeralnewyork.wordpress.com/tag/rothko-subway-series/>(2018)
- Resim2.5.6.4**http://www.reproductionfineart.com/view_product.php?product=MagR56(2018)
- Resim 2.5.6.5**<https://news.artnet.com/art-world/knoedler-lawsuit-sublime-rothko-becomes-junk-without-changing-416162>(2018)
- Resim 2.5.6.6** <http://tabutmag.com/rothkodan-guzellik-algisi-uzerine/>(2018)
- Resim 2.5.6.7** <http://art-nerd.com/newyork/rothko-and-the-four-seasons-those-sons-of-bitches/>(2018)
- Resim 2.5.6.8**<https://dunyalilar.org/siradisi-bir-kafa-siradisi-bir-ressam-mark-rothko.html/>(2018)
- Resim 2.5.6.9** <http://tabutmag.com/rothkodan-guzellik-algisi-uzerine/>(2018)
- Resim 2.5.6.10** <https://www.the-tls.co.uk/mark-rothko-the-mensch/>(2018)
- Resim 2.5.6.11**<https://dunyalilar.org/siradisi-bir-kafa-siradisi-bir-ressam-mark-rothko.html/>(2018)

Resim 3.3.1.1 <https://bigumigu.com/haber/pastil-markasi-ricola-nin-ambalaj-tasarimi-konusuyor/> (2018)

Resim 3.3.1.2 <https://bigumigu.com/haber/pastil-markasi-ricola-nin-ambalaj-tasarimi-konusuyor/> (2018)

Resim 3.3.1.3 <http://www.gripin.com/tr/Urunlerimiz/Urunlerimiz.html>(2018)

Resim 3.3.2.1 <http://kitapeki.com/cocuklar-icin-yasar-kemalin-kaleminden/>(2018)

Resim 3.3.2.2 <https://ceyhunsen.myportfolio.com/anatolian-rock-revival-project>(2018)

Resim 3.3.3.1 <http://grafikbilgi.blogspot.com/2015/03/illustrasyon-turleri.html>(2018)

Resim3.3.3.2<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/bees-19-century-science-illustration-gm485269420-72279117>(2018)

Resim 3.4.1.1<http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>(2018)

Resim 3.4.1.2 <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>(2018)

Resim 3.4.1.3 <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>(2018)

Resim 3.4.1.4 <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/> (2018)

Resim 3.4.1.5 <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>(2018)

Resim 3.4.1.6 <http://disinfo.com/2018/02/inner-hallucinatory-world-foma-jaremschuk/>(2018)

Resim 3.4.2.1 <http://www.neighbourhood.tv/grayson-perry-dresses/>(2018)

Resim3.4.2.2<https://www.themaggar.com/grayson-perry-sergisi-Kaynak:https://daily-norm.com/tag/alan-measles/>(2018)

Resim 3.4.2.3 <http://openfileblog.blogspot.com/2011/10/grayson-perry-walthamstow-tapestry.html> (2018)

Resim 3.4.2.4 <http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>(2018)

Resim 3.4.2.5 <http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>(2018)

Resim3.4.2.6 <http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/>(2018)

Resim 3.4.2.7 <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>(2018)

Resim 3.4.2.8<https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>(2018)

Resim 3.4.2.9 <https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/>(2018)

- Resim 3.4.2.10** [http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/\(2018\)](http://www.liverpoolmuseums.org.uk/walker/exhibitions/grayson-perry/(2018))
- Resim 3.4.2.11** [https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/\(2018\)](https://kikasworld.com/2015/06/18/grayson-perry/(2018))
- Resim 3.4.2.12** [https://sanatsepeti.wordpress.com/category/guncel-sanat-2/\(2018\)](https://sanatsepeti.wordpress.com/category/guncel-sanat-2/(2018))
- Resim 3.4.2.13** [https://sanatsepeti.wordpress.com/2015/08/17/grayson-perry-pera-muzesi/\(2018\)](https://sanatsepeti.wordpress.com/2015/08/17/grayson-perry-pera-muzesi/(2018))
- Resim 3.4.3.1** [https://tr.pinterest.com/pin/7553381687248426141\(2018\)](https://tr.pinterest.com/pin/7553381687248426141(2018))
- Resim3.4.3.2** [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Louis_Wain_The_bachelor_party.jpg\(2018\)](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Louis_Wain_The_bachelor_party.jpg(2018))
- Resim3.4.3.3** [https://www.davidbrassrarebooks.com/pages/books/00270/louis-wain-artist/mixed-sweets\(2018\)](https://www.davidbrassrarebooks.com/pages/books/00270/louis-wain-artist/mixed-sweets(2018))
- Resim 3.4.3.4** [http://www.artbook.com/blog-louis-wain.html\(2018\)](http://www.artbook.com/blog-louis-wain.html(2018))
- Resim3.4.3.5** [http://scribol.com/art-and-design/louis-wain-psychedelic-cats/\(2018\)](http://scribol.com/art-and-design/louis-wain-psychedelic-cats/(2018))
- Resim3.4.3.6** [https://www.wannart.com/sizofreni-bir-ressami-boyle-etkiledi-louis-wain-ve-kedi-tablolari\(2018\)](https://www.wannart.com/sizofreni-bir-ressami-boyle-etkiledi-louis-wain-ve-kedi-tablolari(2018))
- Resim 3.4.4.1** [http://news.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://news.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.2** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.3** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.4** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.5** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.htm\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.htm(2018))
- Resim 3.4.4.6** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.7** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.8** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.9** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.10** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.11** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.12** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.13** [http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html\(2018\)](http://discovery.163.com/09/0817/10/5GTNNVTC000125LI.html(2018))
- Resim 3.4.4.14** [http://www.kimnobleartist.com/\(2018\)](http://www.kimnobleartist.com/(2018))
- Resim3.4.5.1** [https://sanatkaravani.com/roportaj-siradan-nesnelerin-muazzam-cizimiyle-gurbuz-dogan-eksioglu/\(2018\)](https://sanatkaravani.com/roportaj-siradan-nesnelerin-muazzam-cizimiyle-gurbuz-dogan-eksioglu/(2018))

Resim 3.4.5.2 <http://www.architectureoflife.net/bitmeyen-oyku-gurbuz-dogan-eksioglundan-yeni-bir-sergi/>(2018)

Resim 3.4.5.3 <http://gorselsanatlardeposu.blogspot.com/2012/03/gurbuz-dugan-eksioglu-afis-ve.html>(2018)

Resim 3.4.5.4 <http://www.gurbuz-de.com/kuslar.html>(2018)

Resim3.4.5.5<https://plus.google.com/110855412345575098475/posts/LDzMsDYXKou>(2018)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ADI VE SOYADI Şeyda ÖZDEĞER

DOĞUM YERİ VE TARİHİ Sivas / 01.10.1981

TARİHİ

MEDENİ HALİ Bekar

E-MAIL seyda.ozdeger@gmail.com

ADRES(EV) Atatürk Mah. Sedef Sok. Ata 2/1 Daire: 172
Ataşehir/İst.

ADRES(İŞ) Beylerbeyi Mahallesi, Vakıf Tarla Altı Sok.
Üsküdar/İst.

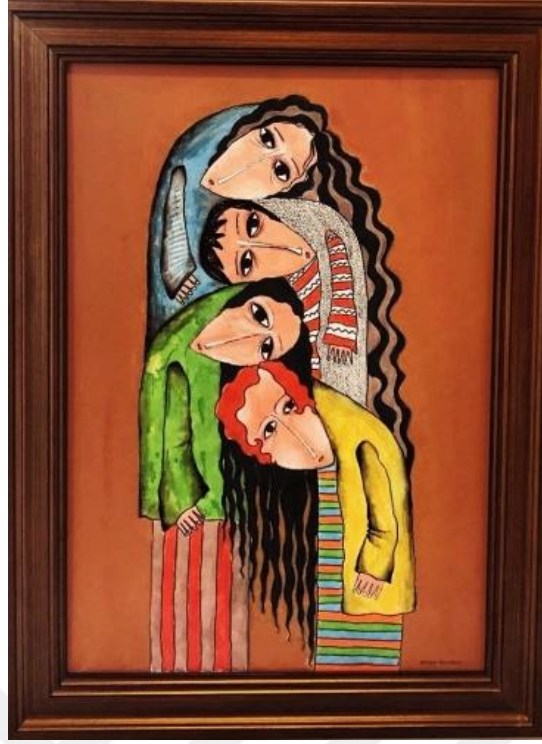
TELEFON (216) 580 80 94 / 0545 850 23 39

(EV/CEP)

EĞİTİM DURUMU Ön Lisans- Mersin Üniversitesi Tarsus M.Y.O (Moda
Tasarım-2002) Lisans- Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitim
Fakültesi(2009)

YABANCI DİL İngilizce - Orta

İŞ TECRÜBESİ İTÜ Beyler Beyi Geliştirme Vakfı İlk Öğretim Okulu-
Görsel Sanatlar Öğretmeni

35.50 Boyutunda, Karışık Teknik, (2015)

'Yük ' Adlı İllüstrasyon Çalışması

20.20 Boyutunda, Karışık Teknik

'BEN' (2017)

20.15 Boyutunda, Karışık Teknik

'KİMLİK' (2017)